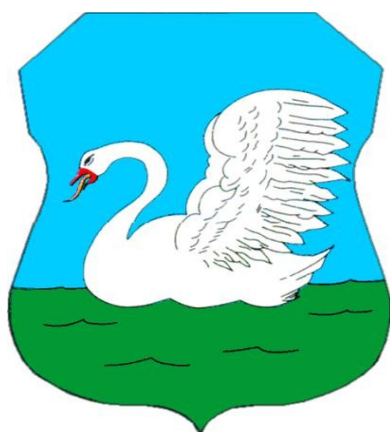

Załącznik do Uchwały
XXI/110/2026
Rady Miasta Wysokie
Mazowieckie z dnia
26.02.2026r.

**STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
GMINY MIEJSKIEJ WYSOKIE
MAZOWIECKIE
NA LATA 2026 - 2035**

Spis treści

WSTĘP.....	3
1. Metodyka opracowania Strategii.....	4
1.1. Struktura dokumentu –proces tworzenia strategii.....	4
1.2. Podstawa prawna.....	6
1.3 Powiązanie strategii z innymi dokumentami strategicznymi i programowymi.....	7
2. Charakterystyka miasta Wysokie Mazowieckie.....	8
2.1. Położenie miasta.....	8
2.2 Sytuacja demograficzna.....	10
2.3. Infrastruktura i zasoby miasta Wysokie Mazowieckie.....	11
3. Diagnoza sytuacji społecznej.....	17
3.1. Ocena zdolności realizacji usług społecznych.....	17
3.2. Pomoc społeczna w strukturze wydatków budżetowych Gminy Miejskiej Wysokie Mazowieckie.....	19
3.3. Działalność Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wysokiem Mazowieckiem.....	21
3.4. Charakterystyka grup objętych pomocą społeczną.....	25
4. Najważniejsze problemy społeczne na terenie miasta Wysokie Mazowieckie.....	26
4.1 Problem bezrobocia.....	26
4.2 Problem niepełnosprawności i długotrwałej lub ciężkiej choroby.....	29
4.3 Problem uzależnień i przemocy domowej.....	31
4.4 Problem bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego.....	37
4.5 Problemy osób starszych - starzenie się społeczeństwa.....	40
4.6. Problemy społeczne w mieście Wysokie Mazowieckie – analiza przeprowadzonych badań.....	42
5. Analiza SWOT.....	68
6. Wizja, misja, cele główne i szczegółowe, działania, realizacja, źródło finansowania i wskaźniki.....	74
6.1. Wizja i misja Strategii.....	74
6.2. Cele strategiczne, cele główne i szczegółowe, kierunki działań, realizacja, źródło finansowania i wskaźniki.....	75
7. Kierunki i zakres działań niezbędnych do osiągnięcia celów strategicznych.....	92
8. Koszty wdrażania Strategii i źródła finansowania wydatków.....	93
9. System i sposób realizacji Strategii.....	93
10. Spodziewane efekty realizacji Strategii – prognoza zmian w zakresie objętym strategią.....	94
11. Zarządzanie i monitoring Strategii.....	96

WSTĘP

Opracowanie i realizacja strategii rozwiązywania problemów społecznych wynika z obowiązku prawnego nałożonego na samorząd gminny i powiatowy na mocy art. 16b i art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2025 r. poz. 1214). Strategia określa działania zmierzające do poprawy negatywnie ocenianych zjawisk występujących w społeczności lokalnej. Dokument przedstawia także działalność publicznych instytucji rozwiązujących kwestie społeczne w celu poprawy jakości życia mieszkańców kładąc nacisk na grupy zagrożone izolacją i marginalizacją. Strategia określa misję i wyznacza cele strategiczne, które mają przyczynić się do rozwiązania wielu kwestii społecznych.

Problemami społecznymi szczególnie nasilającymi się w Polsce w ostatnich latach są: ubóstwo, bezrobocie, bezdomność, alkoholizm, narkomania, przemoc domowa, bezradność opiekuńczo-wychowawcza oraz problemy osób starszych i niepełnosprawnych. Każdy z tych problemów wymaga odrębnego sposobu działania w jego przezwyciężaniu. Współcześnie dodatkowym problemem jest uzależnienie od instytucji udzielających wsparcia, co powoduje pogłębianie się niesamodzielności życiowej osób wymagających wsparcia. Wszystkie problemy społeczne wiążą się z izolacją, marginalizacją oraz dezintegracją społeczną. Zatem priorytetem w przeciwdziałaniu problemom społecznym stają się zintegrowane przedsięwzięcia mające na celu zmniejszanie izolacji i dążenie do integracji społecznej. Powyższe problemy wymagają różnego rodzaju działań oraz indywidualnego podejścia. Nie sposób jednak nie dostrzec, że część z nich może się wzajemnie przenikać i łączyć (i w rzeczywistości tak niestety jest). Priorytetem jest oczywiście przeciwdziałanie tego rodzaju zagrożeniom, ale także podejmowanie działań prowadzących do ograniczania tych problemów w miejscach, gdzie one już występują.

Celem strategii powinno być dążenie lokalnych instytucji i społeczności do rozwiązywania problemów, usunięcia zagrożeń i wykorzystywania potencjału ludzkiego. Strategia jest dokumentem pozwalającym na ustalenie hierarchiczności zmian od najpilniejszych do bardziej odległych. Należy podkreślić jej dynamiczny charakter, ponieważ będą pojawiały się nadrzędne cele, a inne będą traciły ważność. Ten dynamiczny charakter jest wskazany, ponieważ ukazuje działania społeczności lokalnej w zakresie zmiany społecznej, a w tym procesie współdziałać będą instytucje i organizacje administracji samorządowej, rządowej oraz organizacje pożytku

publicznego. Taka zasada współpracy jest jednym z zasadniczych elementów polityki strukturalnej Unii Europejskiej.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych stanowi dokument, który umożliwia spełnienie niezbędnych warunków efektywnej realizacji polityki społecznej w mieście Wysokie Mazowieckie. Wsparcie stanowi diagnoza rzeczywistych potrzeb społeczności lokalnej oraz określenie planu działań w dłuższej perspektywie.

Zgodnie z ustawą z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej strategia powinna zawierać w szczególności:

- 1) diagnozę sytuacji społecznej, w tym określenie zdolności podmiotów ekonomii społecznej do realizacji usług społecznych w zakresie, o którym mowa w art. 2 ust. 1 pkt 1-14 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych;
- 2) prognozę zmian w zakresie objętym strategią;
- 3) określenie:
 - a) celów strategicznych projektowanych zmian,
 - b) kierunków niezbędnych działań,
 - c) sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowych,
 - d) wskaźników realizacji działań.

By sprostać temu zadaniu należy profesjonalnie i systemowo zdiagnozować problemy społeczne w mieście. Jest to możliwe do wykonania w oparciu o dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej z poprzednich lat, na podstawie przeprowadzonych badań oraz danych z innych instytucji działających na terenie miasta Wysokie Mazowieckie.

1. Metodyka opracowania Strategii

Obowiązek opracowania Strategii dla gminy, tak jak wcześniej wspomniano, nakłada ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej. Wskazuje ona podstawowe elementy Strategii, nie określając jednak szczegółowych zasad dotyczących sposobu opracowania dokumentu. Ostateczną decyzję w tej sprawie pozostawiono samorządom.

1.1. Struktura dokumentu –proces tworzenia strategii

Diagnoza społeczna jest dokumentem opisującym zdarzenia, sytuacje i uwarunkowania danej społeczności. Diagnoza odpowiada na pytanie: „jak jest?” w danej zbiorowości (społeczności, rodzinie). Przeprowadzenie diagnozy wynika najczęściej z sytuacji problemowej w życiu

społecznym i ma swój cel praktyczny- zastosowanie wiedzy, aby ulepszyć dotychczasowe warunki życia społecznego.

Diagnoza problemów społecznych miasta Wysokie Mazowieckie została stworzona w oparciu o metody ilościowe i jakościowe. Do badań ilościowych zaliczono ankietę diagnozującą problemy społeczne miasta, natomiast do badań jakościowych należy analiza materiałów zastanych, dokumentów, materiałów archiwalnych.

Pracownicy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wysokiem Mazowieckiem przed przystąpieniem do napisania strategii, rozpoczęli przygotowania organizacyjne do spotkań (zbierano dane statystyczne z ostatnich lat dotyczących sytuacji społecznej w mieście). Dane zostały udostępnione z poniższych źródeł:

1. Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wysokiem Mazowieckiem;
2. Szkół i Przedszkoli funkcjonujących na terenie miasta Wysokie Mazowieckie;
3. Ewidencji Ludności Urzędu Miasta Wysokie Mazowieckie;
4. Komendy Powiatowej Policji w Wysokiem Mazowieckiem;
6. Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Wysokiem Mazowieckiem;
6. Powiatowego Urzędu Pracy w Wysokiem Mazowieckiem;
7. Banku Danych Lokalnych - Głównego Urzędu Statystycznego;
8. Zespołu Interdyscyplinarnego;
9. Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Dodatkowym elementem diagnozy problemów społecznych występujących na terenie Gminy Miejskiej Wysokie Mazowieckie było przeprowadzenie badania ankietowego wśród mieszkańców miasta. Za pośrednictwem pracowników socjalnych rozdano 120 ankiet co miało to na celu dotarcie do określonej liczby respondentów. Zwrócono 106 arkuszy. W ankiecie utworzono pytania odnośnie płci, wieku, wykształcenia, poglądów dotyczących osób niepełnosprawnych, przemocy domowej, uzależnień, przestępczości, problemów społecznych rodzin oraz dzieci i młodzieży. Następnie zgromadzono i przeanalizowano informacje liczbowe, co doprowadziło do poznania częstości występowania danych zjawisk, określenia poziomu zależności pomiędzy danymi i w konsekwencji do wnioskowania na temat całej populacji występującej na terenie miasta Wysokie Mazowieckie.

Opierając się na diagnozie sytuacji społecznej w mieście Wysokie Mazowieckie przygotowano analizę strategiczną SWOT. Przedstawia ona słabe i mocne strony gminy miejskiej, a także szanse i zagrożenia. Metoda ta jest pomocna przy określaniu czynników, które mają wpływ na rozwój gminy oraz stanowi ważny element przy opracowywaniu planów działań na kolejne lata. Rozwój lokalny, jak głosi definicja przyjmowana w demokratycznych systemach społecznych, to

zharmonizowane i systematyczne działanie prowadzone w społeczności lokalnej z udziałem zainteresowanych, którego rezultaty służą zaspokajaniu społecznych potrzeb miejscowej ludności i przyczyniają się do ogólnego postępu. Szczegółowe informacje zostaną przedstawione w dalszej części strategii.

1.2. Podstawa prawna

Gminna strategia rozwiązywania problemów społecznych, podobnie jak inne dokumenty strategiczne przygotowywane na różnych szczeblach administracji publicznej, wymagają wzięcia pod uwagę różnych aktów prawnych, które mają istotny wpływ na konstrukcję dokumentu i rozwiązywanie zadań społecznych w przyszłości. Są to m.in.:

- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2025 r., poz. 1153 t.j.)
- ustawą z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2025 r., poz. 1214 t.j.)
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2023 r., poz. 2151 t.j.)
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2025 r., poz. 49 t.j.),
- ustawa z 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2025 r., poz. 1208 t.j.),
- ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2025 r., oz. 438 t.j.),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz.U. z 2024 r., poz. 1673 t.j.).
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2023 r., poz. 1939 t.j.)
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz.U. z 2025 r., poz. 214),
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. z 2025 r., poz. 83 t.j.),
- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2025 r., poz. 913 t.j.),
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (Dz. U. z 2023 r. poz., 1335 t.j.),
- ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r o Karcie Dużej Rodziny (Dz.U. z 2024 r., poz. 1512 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz.U. z 2024 r., poz. 146, z późn. zm.),

- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2025 r., poz. 1338 t.j.),
- ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz.U. z 2025 r., poz. 881 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz.U. z 2024 r., poz. 1576 t.j.)
- ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz. U. z 2024 r., poz. 1829).

Oprócz wspomnianych aktów prawnych przy realizacji strategii może zachodzić potrzeba odwołania się również do ustaw i aktów wykonawczych z zakresu ochrony zdrowia, oświaty i edukacji publicznej czy budownictwa socjalnego.

1.3 Powiązanie strategii z innymi dokumentami strategicznymi i programowymi

Dodatkowymi dokumentami strategicznymi, a może wręcz jednymi z najważniejszych są programy lokalne, między innymi:

- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych miasta Wysokie Mazowieckie na lata 2016-2025;
- Program Wspierania Rodziny w Gminie Miejskiej Wysokie Mazowieckie na lata 2025 – 2027;
- Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Miejskiej Wysokie Mazowieckie na lata 2024-2028;
- Strategia rozwoju Gminy Miejskiej Wysokie Mazowieckie na lata 2016 – 2026;
- Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na 2025 rok.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie miasta Wysokie Mazowieckie na lata 2026-2035 konstruowana jest zgodnie z logiką kaskadowego układu strategii i programów. Celem takiej konstrukcji jest uspoźnienie podejścia do procesu programowania, zarówno w odniesieniu do relacji strategii z programami szerszego zasięgu jak i konstruowanymi w jej ramach programami.

Długo i średniookresowe programy operacyjne i strategiczne na poziomie krajowym są planami wykonawczymi dla polityk formułowanych na poziomie Unii Europejskiej. Z kolei na

poziomie lokalnym programy operacyjne i strategię rozwoju stanowią głównie długo i średniookresowe plany wykonawcze dla polityk formułowanych na poziomie krajowym. Zachowanie spójności niesie ze sobą również korzyści związane z możliwością aplikowania o środki pomocowe z funduszy Unii Europejskiej.

Na poziomie krajowym Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Miejskiej Wysokie Mazowieckie wpisuje się w dokument strategiczny „Projekt Europa 2030. Wyzwania i szanse. Wspólną podstawę dla krajowych dokumentów strategicznych stanowi także raport „POLSKA 2030. Wyzwania rozwojowe”, w którym wskazane zostały wyzwania rozwojowe stojące przed Polską w perspektywie do 2030 roku. Wśród wyzwań tych wymieniono m. in: sytuację demograficzną, wysoką aktywność zawodową, poprawę spójności społecznej oraz wzrost kapitału społecznego Polski. Strategia koresponduje również z programami krajowymi tj. „Narodowym Programem Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2023-2030” oraz „Polityką społeczną wobec osób starszych 2030”.

2. Charakterystyka miasta Wysokie Mazowieckie

2.1. Położenie miasta

Miasto Wysokie Mazowieckie położone jest w południowo – zachodniej części województwa podlaskiego, nad rzeką Brok, przy drodze krajowej Zambrów – Białowieża. Niespełna dziewięć tysięcy mieszkańców to gmina miejska, zajmująca powierzchnię 15,24 km², z czego 700 ha stanowią użytki rolne, 130 ha lasy i zadrzewienia, 238 ha tereny osiedlowe i komunikacyjne, 8 ha wody, 440 ha pozostałe. Miasto jest siedzibą powiatu wysokomazowieckiego i stanowi 1,19 % jego powierzchni. Położone jest na obszarze Zielonych Płuc Polski.

źródło: <https://www.openstreetmap.org/#map=13/52.92495/22.48352>

Region północnej części woj. podlaskiego, w którym to znajduje się miasto Wysokie Mazowieckie ma charakter rolniczy. Tradycja i szczególne położenie geośrodowiskowe determinowały ten kierunek rozwoju od wczesnych form osadnictwa. Miasto jest dość rozlegle skanalizowane - niemal w 100% to wynik wieloletnich działań samorządu w tym kierunku. Od wielu lat sukcesywnie budowana jest nowa kanalizacja sanitarna i deszczowa.

Miasto Wysokie Mazowieckie usytuowane jest przy drodze Zambrów – Wysokie Mazowieckie – Białystok, w odległości 50 km od Białegostoku, 120 km od Warszawy i 100 km od wschodniej granicy.

Według danych na koniec roku 2024, miasto Wysokie Mazowieckie zamieszkiwały 9062 osoby (zameldowane na pobyt stały lub czasowy), co w skali kraju zalicza je do małych miast. Miasta tego typu, o ile nie posiadają problemów z ruchem tranzytowym są stosunkowo bezkonfliktowe komunikacyjnie. Wysokie Mazowieckie jest w stosunku do tranzytu wojewódzkiego położone dogodnie na skraju alternatywnego tranzytu Zambrów – Białystok i z uwagi na przebieg ciągu dróg nr 689 i nr 678 – Zambrów – Białystok nie posiada istotnych problemów tranzytowych. Jednocześnie miasto leży niedaleko linii kolejowej Warszawa – Białystok co jest istotnym uwarunkowaniem komunikacyjnym w obszarze słabo rozwiniętej sieci PKP. Odległość od linii kolejowej oraz stacji pasażerskiej i towarowej w Szepietowie wynosi ok. 7 km co pozwala na uwzględnienie miasta Wysokie Mazowieckie w transporcie osobowym na trasie Warszawa – Białystok oraz w transporcie towarowym, masowym itp. Obsługę komunikacyjną miasta zapewniają zmodernizowane i rozbudowane drogi oraz obwodnice miasta.

Największym zakładem w mieście jest Spółdzielnia Mleczarska „Mlekovita”, który zajmuje się przetwórstwem mleka z regionu. Zakład ten po dostosowaniu do reguł rynkowych, stał się w swej branży wiodącą jednostką w skali kraju, który ciągle się rozwija.

Miasto dysponuje terenami umożliwiającymi uprawianie różnych form rekreacji. Należą do nich przede wszystkim obszary leśne położone w północnej części miasta, basen, liczne ścieżki rowerowe, ogólnodostępne boiska – Orliki, hale sportowe. Aktualnie prowadzona jest budowa kładki nad rzeką Brok, która obejmie odcinek o długości 1,35 km, od ul. Białostockiej do ul. Przechodniej. Wart uwagi także jest stadion miejski, który przeszedł modernizację i który wykorzystywany jest także przez wysokomazowiecki Klub Sportowy „Ruch”.

Obiekty zabytkowe na terenie miasta Wysokie Mazowieckie, są wpisane do rejestru zabytków i objęte są ścisłą ochroną konserwatorską, która polega na ich zachowaniu i konserwacji. Wszelkie prace przy obiektach i na terenach zabytkowych oraz w ich bezpośrednim otoczeniu mogą być prowadzone za zgodą Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

Zabytki wpisane do rejestru zabytków:

- 1) ul. Kościelna 1 – zespół kościoła parafialnego p.w. Św. Jana Chrzciciela w tym: kościół, ogrodzenie z bramą wraz z trzema kapliczkami w narożnikach oraz plebania; w rejestrze zabytków pod nr rej. 236;
- 2) ul. Plac Odrodzenia – zespół cerkwi, obecnie kościoła filialnego rzymsko-katolickiego p.w. Narodzenia Np. Marii, w tym: cerkiew i brama; w rejestrze zabytków pod nr rej. 226;
- 3) ul. Zambrowska – cmentarz rzymskokatolicki; w rejestrze zabytków pod nr rej. 367;
- 4) ul. Kardynała Wyszyńskiego – cmentarz żydowski; w rejestrze zabytków pod nr rej. 371.

Ze względu na brak naturalnych zbiorników wodnych miasto planuje budowę zbiornika retencyjnego na rzece Brok w mieście Wysokie Mazowieckie wraz z ciągiem komunikacyjnym wzdłuż rzeki Brok”. Realizacja inwestycji planowana jest na lata 2025-2027.

2.2 Sytuacja demograficzna

Na terenie miasta Wysokie Mazowieckie zamieszkuje 8948 osób (wg danych Urzędu Miasta Wysokie Mazowieckie, stan na dzień 31.12.2025r.) w tym kobiet - 4706, mężczyzn – 4242. Zmiany w zasobach ludzkich Miasta Wysokie Mazowieckie przedstawiają poniższe zestawienia.

Tabela 1. Liczba ludności miasta Wysokie Mazowieckie w latach 2022-2025

	Stan na dzień 31 grudnia 2022	Stan na dzień 31 grudnia 2023	Stan na dzień 31 grudnia 2024	Stan na dzień 31 grudnia 2025
Liczba ludności	9164	9139	9062	8948

Mężczyźni	4362	4352	4299	4242
Kobiety	4802	4787	4763	4706

Źródło: Dane Urzędu Miasta Wysokie Mazowieckie

Statystykę mieszkańców miasta Wysokie Mazowieckie według wieku i płci na dzień 31 grudnia 2025 r. przedstawia tabela poniżej.

Tabela 2. Statystyka wiekowa ludności ze względu na płeć i wiek mieszkańców

<i>Wiek</i>	<i>Mężczyźni</i>	<i>Kobiety</i>	<i>Ogółem</i>
0-2	112	100	212
3	31	34	65
4-5	92	99	191
6	44	44	88
7	59	71	130
8-12	235	233	468
13-15	143	152	295
16-17	126	105	231
18	47	56	103
19-65	2684	0	2684
19-60	0	2403	2403
>65	669	0	669
>60	0	1409	1409
ogółem	4242	4706	8948

Źródło: Dane z ewidencji ludności Urzędu Miasta Wysokie Mazowieckie

Tabela 3. Liczba ludności w mieście Wysokie Mazowieckie w latach

Rok	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Liczba mieszkańców	9527	9483	9482	9414	9383	9237	9164	9139	9062	8948

Źródło: Dane z ewidencji ludności Urzędu Miasta Wysokie Mazowieckie

Analizując tabelę możemy zauważyć, że liczba ludności w mieście ulega nieznacznemu zmniejszeniu. Na przestrzeni lat 2016 - 2025 odnotowuje się tendencję malejącą.

2.3. Infrastruktura i zasoby miasta Wysokie Mazowieckie

Na terenie miasta Wysokie Mazowieckie funkcjonuje pięć szkół tj. Zespół Szkół Ogólnokształcących i Policealnych im. Króla Kazimierza Jagiellończyka, Zespół Szkół Zawodowych im. Stanisława Staszica, Centrum Kształcenia Zawodowego, Szkoła Podstawowa Nr 1 im. T. Kościuszki, oraz Miejski Zespół Szkół, w skład którego wchodzi (Szkoła Podstawowa nr 2

i Samorządowa Szkoła Muzyczna I stopnia). Ponadto dla najmłodszych dzieci funkcjonują dwa samorządowe przedszkola: Przedszkole Miejskie Nr 1, Przedszkole Miejskie Nr 2 oraz prywatny żłobek „Akademia Malucha”. Obecnie trwa także budowa żłobka miejskiego. Inwestycja jest realizowana w ramach Programu rozwoju instytucji opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 „Aktywny Maluch 2022-2029”. W nowo wybudowanym żłobku, opiekę znajdzie 120 dzieci poniżej 3. roku życia. Otwarcie placówki planowane jest na 01.09.2026 r.

Gmina Miejska Wysokie Mazowieckie prowadzi publiczne placówki oświatowe tj. 2 przedszkola, 2 szkoły podstawowe oraz Samorządową Szkołę Muzyczną I stopnia.

Analizując zasoby infrastrukturalne miasta, warto przybliżyć dane ukazujące możliwości placówek oświatowych.

W roku szkolnym 2024/2025 Przedszkole Miejskie nr 2 w Wysokiem Mazowieckiem czynne było w godzinach od 6:30 do 16:00, a wszystkie dzieci korzystały z trzech posiłków. Przedszkole obejmowało opieką i wychowaniem dzieci w wieku od 2,5 roku do 6 lat. Dzieci zgrupowane były w 11 oddziałach (w tym w 3 oddziałach mieszczących się przy Szkole Podstawowej nr 1 w Wysokiem Mazowieckiem). Do Przedszkola uczęszczało 345 dzieci. W pracy z dziećmi placówka wykorzystywała elementy nowatorskich metod, wspierających wszechstronny rozwój dzieci, m.in.: elementy metody aktywnego słuchania muzyki Batii Strauss, Metodę Ruchu Rozwijającego Weroniki Sherborne, pedagogikę zabawy KLANZA wraz z zabawami z chustą animacyjną, wybrane techniki twórczego myślenia, takie jak burza mózgów czy techniki relaksacyjne.

Wszystkie dzieci posiadające orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego uczestniczyły w zajęciach rewalidacyjnych prowadzonych przez nauczycieli posiadających odpowiednie kwalifikacje zawodowe. Dzieciom objętym pomocą psychologiczno – pedagogiczną zapewniono: zajęcia rewalidacyjne, zajęcia logopedyczne, indywidualne zajęcia ogólnorozwojowe. Pomoc Psychologiczno – pedagogiczna realizowana była w formie: rozmów indywidualnych, porad, konsultacji, konsultacji z pracownikami poradni psychologiczno – pedagogicznej, podczas bieżącej pracy nauczycieli. Pomoc psychologiczno – pedagogiczna udzielana była także rodzicom dzieci.

Przedszkole Miejskie nr 1 w Wysokiem Mazowieckiem w roku szkolnym 2024/2025 zapewniało opiekę dzieciom w wieku od 2,5 roku do 7 lat. Liczba wszystkich dzieci w 12 oddziałach wynosiła 350. Przedszkole pracowało w godzinach od 6:30 do 16:00, dzieci korzystały z 3 posiłków. W trakcie realizacji treści podstawy programowej nauczyciele wykorzystywali różnorodne metody pracy z dziećmi, m.in. metodę projektów edukacyjnych, elementy pedagogiki Marii Montessori, metodę ruchu rozwijającego W. Sherborne, bajkoterapię, metody aktywizujące tj. burza mózgów, drama, mapa myśli), zabawy i ćwiczenia sensoryczne, grafomotoryczne, logiczne i

językowe. Dla dzieci posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego organizowano pomoc psychologiczno – pedagogiczną.

W roku szkolnym 2024/2025 w Szkole Podstawowej nr 1 im. T. Kościuszki w Wysokiem Mazowieckiem uczyło się 568 uczniów, w 25 oddziałach. Program nauczania przewidziany podstawą programową dla uczniów szkoły masowej realizowało 568 dzieci, z czego:

- Dla uczniów szkoły specjalnej niepełnosprawnych w stopniu lekkim – 8
- Dla uczniów szkoły specjalnej niepełnosprawnych w stopniu umiarkowanym – 1 (uczeń realizuje obowiązek szkolny w OREW Kostry Noski).

Tabela 4. Liczba uczniów i oddziałów w SP nr 1

Klasa	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	razem
Liczba oddziałów	3	3	3	3	3	4	3	3	25
Liczba uczniów z Ukrainy	5			19					24
Liczba uczniów ogółem	74	65	61	76	67	80	71	74	558
Średnia liczba uczniów na klasę	24,7	21,7	20,3	25,3	22,3	20	23,7	24,7	22,32

Źródło: dane Szkoły Podstawowej nr 1 w Wysokiem Mazowieckiem

Spośród 568 uczniów, 24 to wychowankowie, którzy przybyli z Ukrainy. 22 ukraińskich uczniów uzyskało promocję do klasy programowo wyżej lub ukończyło szkołę podstawową (dwóm wyznaczono egzamin poprawkowy), 5 przystąpiło do egzaminu ósmoklasisty.

W ramach działań opiekuńczo – wychowawczych na terenie szkoły funkcjonowały dwie świetlice: dzienna świetlica „Kaskada” – zapisanych 198 uczniów oraz Środowiskowa Świetlica Socjoterapeutyczna „Arkadia” – 147 uczniów. Z obiadów szkolnych korzystało 286 uczniów. Szkoła Podstawowa nr 1 realizowała m.in. grupowe zajęcia profilaktyczno-wychowawcze prowadzone przez pedagoga w klasach:

- Ochrona zdrowia psychicznego.

- Właściwe postawy – wybieram.
- Dziękuję, nie przyjmuję nikotyny.
- Jedna akcja – subiektywna reakcja. Jak rozumieć interakcje społeczne?
- Telefony w mojej głowie profilaktyka uzależnień behawioralnych.
- Poszanowanie względem uczuć i wyglądu.
- Budujemy autorytety.
- Zwrotny mechanizm wartości wyższych.
- Odpowiedzialność a postawy ryzykowne.
- Wzorce osobowe – praca warsztatowa.
- Profilaktyka zachowań ryzykownych poprzez sztukę.
- Obronić godność.
- Kultura słowa – kultura zdrowia.

Jeżeli chodzi o działalność Miejskiego Zespołu Szkół w Wysokiem Mazowieckiem, to w jego skład wchodzi:

- Szkoła Podstawowa nr 2 w Wysokiem Mazowieckiem
- Samorządowa Szkoła Muzyczna I stopnia
- Miejska Pływalnia.

Według danych Miejskiego Zespołu Szkół, w roku szkolnym 2024/2025 w Szkole Podstawowej nr 2 w 30 oddziałach uczyło się łącznie 663 uczniów:

- klasy I - 4 oddziały, w których uczyło się 87 uczniów,
- klasy II – 4 oddziały, w których uczyło się 96 uczniów,
- klasy III – 4 oddziały, w których uczyło się 96 uczniów,
- klasy IV – 4 oddziały, w których uczyło się 81 uczniów,
- klasy V – 3 oddziały, w których uczyło się 67 uczniów,
- klasy VI – 4 oddziały, w których uczyło się 94 uczniów,
- klasy VII - 4 oddziały, w których uczyło się 85 uczniów,
- klasy VIII – 3 oddziały, w których uczyło się 57 uczniów.

W Samorządowej Szkole Muzycznej I stopnia uczyło się 102 uczniów:

- w cyklu 4 letnim – 31 uczniów
- w cyklu 6 letnim – 71 uczniów.

Działania nauczycieli i pedagogów oprócz codziennej realizacji podstaw programowych nakierowane były również na:

- zwiększenie bezpieczeństwa dzieci i młodzieży,

- przeciwdziałanie agresji i przemocy,
- profilaktyce uzależnień od środków psychoaktywnych,
- profilaktyce uzależnień i zagrożeń od komputera i Internetu,
- działaniach proekologicznych,
- wychowanie do wartości przez kształtowanie praw obywatelskich i patriotycznych,
- przedsięwzięciach o charakterze charytatywnym.

Działania opiekuńcze, wychowawcze i profilaktyczne podejmowane były przez wszystkich wychowawców, nauczycieli, pedagogów oraz psychologa. W działalność tę aktywnie włącza się świetlica, biblioteka szkolna i Samorząd Uczniowski. Dla osiągnięcia jak najlepszych rezultatów w pracy wychowawczej działaniami objęcie zostali nie tylko wychowankowie, ale także rodzice, którzy uczestniczyli w zebraniach klasowych oraz imprezach, uroczystościach organizowanych przez szkołę oraz wychowawców.

Obiektem prowadzącym działalność z zakresu szeroko rozumianej kultury w mieście Wysokie Mazowieckie jest zmodernizowany Miejski Ośrodek Kultury wraz z salą kinową, który prężnie rozwija się w swojej działalności. Mieszkańcy miasta mają możliwość uczestniczyć kilka razy w tygodniu w seansach wyświetlanych przez kino. Dzięki działalności MOK społeczność lokalna uczestniczy, także w imprezach o zasięgu powiatowym, wojewódzkim, ogólnopolskim a nawet międzynarodowym, np. Międzynarodowy Festiwal Folkloru. Organizowane są także koncerty, imprezy patriotyczne, wystawy twórczości i spotkania z ciekawymi ludźmi. MOK to także centrum aktywności klubów i stowarzyszeń działających na terenie miasta, a także osób pragnących rozwoju swoich zainteresowań. Kształtować mogą je poprzez udział w zajęciach wokalnych, teatralnych, plastycznych, tanecznych, nauce gry na instrumentach. Przykładowo Miejski Ośrodek Kultury w Wysokiem Mazowieckiem w roku 2024 prowadził szereg zajęć skierowanych do dzieci i młodzieży, m.in.:

- zajęcia taneczne – taniec towarzyski, hip-hop;
- zajęcia wokalne;
- zajęcia teatralne;
- zajęcia plastyczne;
- smyko-multisensoryka (zajęcia z małymi dziećmi)
- muzyczne zabawy (zajęcia z małymi dziećmi);
- nauka gry na skrzypcach;
- warsztaty artystyczne;
- zajęcia w ferie zimowe;

- zajęcia wakacyjne.

Ogółem z w/w form spędzania czasu wolnego skorzystało ok.290 osób (dzieci i młodzieży) z terenu miasta Wysokie Mazowieckie. Samorząd stwarza również możliwości aktywnego i twórczego życia starszym mieszkańcom poprzez udostępnianie lokali na działania Klubu Seniora „Pogodna jesień”, Uniwersytet Trzeciego Wieku, ZNP Emerytów czy Ludowy Zespół Regionalny Mazowia. W budynku MOK znajduje się także Miejska Biblioteka Publiczna, która zajmuje się rozwojem czytelnictwa w mieście.

Innymi zasobami miasta działającymi w tematyce wspierania mieszkańców miasta są:

- Klub „Senior+” w Wysokiem Mazowieckiem – aktywizacja osób starszych z terenu miasta Wysokie Mazowieckie;
- Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych - profilaktyka i działania związane z uzależnieniami;
- Komenda Powiatowa Policji - współpraca z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej w zakresie realizacji procedury "Niebieskie Karty", podejmowanie działań w rodzinach dotkniętych przemocą domową, zapobieganie przestępczości, realizacja działań w zakresie bezpieczeństwa w mieście;
- Zespół Interdyscyplinarny w Gminie Miejskiej Wysokie Mazowieckie - działalność w zakresie tematyki przemocy domowej;
- Placówki ochrony zdrowia - profilaktyka i ochrona zdrowia;
- Stowarzyszenie Na Recz Osób Potrzebujących Pomocy "Bliżej Ciebie,, - wspieranie rodzin potrzebujących pomocy w formie żywnościowej;
- Sąd Rejonowy w Wysokiem Mazowieckiem - orzekanie w sprawach rodzinnych, współpraca zespołu kuratorskiego z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej;
- Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna - wsparcie psychologiczne i pedagogiczne dzieci, terapia;
- Lokalny Punkt Pomocy Pokrzywdzonym Przystępstwem - wsparcie psychologiczne rodzin objętych procedurą "Niebieskie Karty";
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie - współpraca z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej w zakresie umieszczania dziecka w pieczy zastępczej, nadzór nad rodzinami zastępczymi, wsparcie osób z niepełnosprawnością;
- Powiatowy Urząd Pracy - współpraca z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej w zakresie aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych i zagrożonych wykluczeniem społecznym, współpraca w aktywizacji młodych osób bezrobotnych;
- Ośrodek Opieki Psychologicznej i Psychoterapeutycznej dla Dzieci i Młodzieży- porady psychologiczne dla dzieci i młodzieży, sesje psychoterapii rodzinnej, porady domowe;

- Poradnia Leczenia Uzależnień i Współuzależnienia - działalność lecznicza osób uzależnionych i ich rodzin.

Na podstawie „Oceny zasobów pomocy społecznej za 2024 rok” opracowanej przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Wysokiem Mazowieckiem na potrzeby planowania strategicznego można dokonać przeglądu infrastruktury społecznej i zasobów jakimi dysponuje miasto w zakresie podejmowania działań zmierzających do rozwiązywania lub minimalizowania skutków problemów społecznych.

Tabela 5. Infrastruktura społeczna

WYSZCZEGÓLNIENIE		Rok 2023	Rok oceny 2024	Prognoza 2025*
INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA				
Liczba mieszkań komunalnych w zasobie gminy	1	201	263	263
Liczba wniosków złożonych na mieszkanie komunalne z zasobów gminy	2	16	46	44
w tym z wiersza 1: Liczba mieszkań socjalnych (lokali)	3	0	0	0
Liczba oczekujących na mieszkanie socjalne	4	0	0	0
Liczba wyroków eksmisyjnych bez wskazania lokalu socjalnego	5	0	0	0
Liczba klubów i innych miejsc spotkań dla seniorów	6	1	2	2
Liczba hospicjów	7	0	0	0
Liczba ośrodków dla cudzoziemców	8	X	X	X

Źródło: ocena zasobów społecznych z 2024 r. dla Gminy Miejskiej Wysokie Mazowieckie

Wymienione wyżej podmioty i instytucje stanowią istotne elementy systemu wsparcia społecznego, które służą nie tylko mieszkańcom miasta, ale i całemu powiatowi wysokomazowieckiemu.

3. Diagnoza sytuacji społecznej

3.1. Ocena zdolności realizacji usług społecznych

Zgodnie z nowelizacją ustawy o pomocy społecznej, Strategia zawiera również określenie zdolności podmiotów ekonomii społecznej do realizacji usług społecznych w zakresie, o którym mowa w art. 2 ust. 1 pkt 1-14 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych. Należy zwrócić uwagę, że podmiotami ekonomii społecznej, zgodnie z art. 2 pkt 5 ustawy z dnia 5 sierpnia 2022 r. o ekonomii społecznej są:

- 1) spółdzielnie socjalne,
- 2) warsztat terapii zajęciowej i zakład aktywności zawodowej,
- 3) centra integracji społecznej i kluby integracji społecznej,
- 4) spółdzielnie pracy, w tym spółdzielnie inwalidów i spółdzielnie niewidomych, oraz spółdzielnie produkcji rolnej,
- 5) organizacje pozarządowe¹,
- 6) podmiot, o którym mowa w art. 3 ust. 3 pkt 1, 2 lub 4 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie – to znaczy:
 - a. osoby prawne i jednostki organizacyjne działające na podstawie przepisów o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej, o stosunku Państwa do innych kościołów i związków wyznaniowych oraz o gwarancjach wolności sumienia i wyznania, jeżeli ich cele statutowe obejmują prowadzenie działalności pożytku publicznego,
 - b. stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego,
 - c. spółki akcyjne i spółki z ograniczoną odpowiedzialnością oraz kluby sportowe będące spółkami działającymi na podstawie przepisów ustawy z dnia 25 czerwca 2010 r. o sporcie, które nie działają w celu osiągnięcia zysku oraz przeznaczają całość dochodu na realizację celów statutowych oraz nie przeznaczają zysku do podziału między swoich udziałowców, akcjonariuszy i pracowników.

Z kolei usługi społeczne wymienione w ustawie o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych, oznaczają działania z następujących zakresów:

- 1) polityki prorodzinnej,
- 2) wspierania rodziny,

¹Organizacje pozarządowe o których mowa w art. 3 ust. 2 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, z wyjątkiem partii politycznych, europejskich partii politycznych, związków zawodowych i organizacji pracodawców, samorządów zawodowych, fundacji utworzonych przez partie polityczne i europejskich fundacji politycznych

- 3) systemu pieczy zastępczej,
- 4) pomocy społecznej,
- 5) promocji i ochrony zdrowia,
- 6) wspierania osób niepełnosprawnych,
- 7) edukacji publicznej,
- 8) przeciwdziałaniu bezrobociu,
- 9) kultury,
- 10) kultury fizycznej i turystyki,
- 11) pobudzania aktywności obywatelskiej,
- 12) mieszkalnictwa,
- 13) ochrony środowiska,
- 14) reintegracji zawodowej i społecznej.

Na terenie Gminy Miejskiej Wysokie Mazowieckie działalność w zakresie usług społecznych i wspierania rodziny prowadzi Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Wysokiem Mazowieckiem, który od wielu lat współpracuje w tematyce wsparcia społecznego z podmiotem ekonomii społecznej - ze Stowarzyszeniem Na Rzecz Osób Potrzebujących Pomocy „Bliżej Ciebie”, które prowadzi niezarobkową działalność. Stowarzyszenie od wielu lat wspiera Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Wysokiem Mazowieckiem w zakresie dystrybucji żywności osobom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej i finansowej. Wskazany podmiot jest dobrze przygotowany do realizacji usług społecznych i wsparcia rodzin, posiadają odpowiednie zasoby, przede wszystkim kadrowe oraz lokalowe. W konsekwencji należy pozytywnie ocenić zdolność Stowarzyszenia do dalszej realizacji wykonywanych zadań, stanowiących wsparcie w realizacji usług społecznych.

3.2. Pomoc społeczna w strukturze wydatków budżetowych Gminy Miejskiej Wysokie Mazowieckie

Budżet gminy miejskiej jest rocznym planem dochodów i wydatków oraz przychodów i rozchodów uchwalany w formie uchwały budżetowej przyjmowanej na podstawie zapisów ustawy o samorządzie gminnym oraz ustawy o finansach publicznych. Na jego podstawie miasto może prowadzić swoją gospodarkę finansową w sposób jawny i samodzielny. Zasadniczo na możliwości i potencjał rozwojowy gminy miejskiej wpływa ilość dochodów budżetowych, w skład których wchodzi: dochody własne, subwencja ogólna oraz dotacje celowe z budżetu państwa. Dochodami gminy mogą być również środki pochodzące ze źródeł zagranicznych, w tym środki z budżetu Unii Europejskiej oraz innych zagranicznych mechanizmów finansowych. Ustawa z dnia 13 listopada

2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego dzieli dochody gminy na następujące grupy:

1) wpływy z podatków:

- a) od nieruchomości,
- b) rolnego,
- c) leśnego,
- d) od środków transportowych,
- e) dochodowego od osób fizycznych, opłacanego w formie karty podatkowej,
- f) od spadków i darowizn,
- g) od czynności cywilnoprawnych;

2) wpływy z opłat:

- a) skarbowej,
- b) targowej,
- c) miejscowej, uzdrowskiej i od posiadania psów,
- ca) reklamowej,
- d) (uchylona)
- e) eksploatacyjnej – w części określonej w ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. – Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. z 2023 r. poz. 633, 1688 i 2029),
- f) innych stanowiących dochody gminy, uiszczanych na podstawie odrębnych przepisów;

3) dochody uzyskiwane przez gminne jednostki budżetowe oraz wpłaty od gminnych zakładów budżetowych;

4) dochody z majątku gminy;

5) spadki, zapisy i darowizny na rzecz gminy

6) dochody z kar pieniężnych i grzywien określonych w odrębnych przepisach

7) 5,0 % dochodów uzyskiwanych na rzecz budżetu państwa w związku z realizacją zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych ustawami, o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej;

- 8) odsetki od pożyczek udzielanych przez gminę, o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej;
- 9) odsetki od nieterminowo przekazywanych należności stanowiących dochody gminy;
- 10) odsetki od środków finansowych gromadzonych na rachunkach bankowych gminy, o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej;
- 11) dotacje z budżetów innych jednostek samorządu terytorialnego;
- 12) inne dochody należne gminie na podstawie odrębnych przepisów.

Stały i systematyczny wzrost dochodów gminy oraz wzrost wydatków, wynika zarówno z wzrostu gospodarczego całego kraju jak i również pojawienia się możliwości finansowania działań ze środków Unii Europejskiej. Wskazana sytuacja dotyczy nie tylko całości dochodów budżetu, ale również poszczególnych jego części składowych, czego przykładem są rosnące wydatki m.in. na pomoc społeczną.

Wydatki wykazane w sprawozdaniu Oceny zasobów pomocy społecznej za 2024 r. uwzględniają potrzeby w zakresie środków finansowych niezbędnych na funkcjonowanie jednostek i zabezpieczenie możliwości świadczenia pomocy osobom i rodzinom najbardziej tego potrzebującym. Środki finansowe z obszaru polityki społecznej przedstawione w ocenie zasobów dzielą się na następujące działy: ochrona zdrowia, pomoc społeczna, pozostałe działania w zakresie polityki społecznej, edukacyjna opieka wychowawcza oraz rodzina. Jak widać z roku na rok wydatki na pomoc społeczną znacznie wzrastają.

Tabela 6. Wydatki na pomoc społeczną

**ŚRODKI FINANSOWE NA WYDATKI W POMOCY SPOŁECZNEJ I INNYCH OBSZARACH POLITYKI SPOŁECZNEJ W BUDŻECIE JEDNOSTKI SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO
ZADANIA WŁASNE I ZADANIA ZLECONE - w złotych**

WYSZCZEGÓLNIENIE		Rok 2023	Rok oceny 2024	Prognoza 2025
OGÓŁEM				
OGÓŁEM (działy)	1	5 203 920	7 189 094	7 735 852
W tym: w budżecie OPS/PCPR	2	5 197 630	7 184 020	7 680 052

Źródło: ocena zasobów społecznych z 2024 r. dla Gminy Miejskiej Wysokie Mazowieckie

3.3. Działalność Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wysokiem Mazowieckiem

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Wysokiem Mazowieckiem jest jednostką organizacyjną finansowaną w formie jednostki budżetowej. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej działa na podstawie następujących aktów prawnych:

1. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2025 r., poz. 49 t.j.);
2. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2025 r., poz. 1214 t.j.);
3. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz.U. 2024 r. poz., 1673 t.j.);
4. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2023 r. poz., 2151 t.j.);
5. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2023 r. poz., 1939 t.j. ze zm.);
6. Ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin "za życiem" (Dz.U. z 2024 r., poz. 1829 t.j.);
7. Ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz.U. z 2024 r., poz. 1576 t.j.);
8. Ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2025 r., poz. 1208 t.j.);
9. Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2025 r., poz. 1153 t.j.);
10. Ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz.U. z 2024 r., poz. 1530 t.j.);
11. Ustawę z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz.U. z 2024 r., poz. 146, z późn. zm.),
12. Ustawę z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2025 r., poz. 438 t.j.)
13. Ustawę z dnia 5 grudnia 2014 r o Karcie Dużej Rodziny (Dz.U. z 2024 r., poz. 1512 z późn. zm.)
14. Ustawę z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (Dz. U. z 2023 r., poz. 1335 t.j.),
15. ustawy z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów (Dz. U. z 2024 r., poz. 246 ze zm.)

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej jest bezpośrednim organizatorem i wykonawcą zadań pomocy społecznej w szczególności w zakresie:

- 1) przyznawania i wypłacania przewidzianych ustawą świadczeń z pomocy społecznej;

- 2) pobudzania społecznej aktywności w zaspakajaniu niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin;
- 3) prowadzenia pracy socjalnej skierowanej na pomoc rodzinom i osobom;
- 4) prowadzenia działalności zapobiegającej degradacji rodzin i grup społecznych;
- 5) sporządzanie oceny zasobów w zakresie pomocy społecznej;
- 6) organizowania usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
- 7) wytaczania na rzecz osób potrzebujących powództwa o roszczenia alimentacyjne;
- 8) udzielania schronienia, zapewnienie posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym;
- 9) sprawienia pogrzebu, w tym osobom bezdomnym;
- 10) kierowania do domu pomocy społecznej i ponoszenia odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tym domu;
- 11) pomocy osobom mającym trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego;
- 12) sporządzania sprawozdawczości oraz przekazywanie jej właściwemu wojewodzie, również w formie dokumentu elektronicznego, z zastosowaniem systemu informatycznego.

Tabela 7. Liczba rodzin korzystających ze świadczeń Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wysokiem Mazowieckiem w roku 2024.

L.p.	Formy pomocy w 2024 roku	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach/ liczba świadczeń
1.	zasiłek okresowy	20	31 osób/78 świadczeń
2.	zasiłek celowy	13	16 osób/14 świadczeń
3.	świadczenie na zakup żywności	32	58 osób/250 świadczeń
4.	zasiłek stały	16	16 osób/169 świadczeń
5.	usługi opiekuńcze	16	18 osób
6.	specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi	3	12 osób
7.	pobyt w Domach Pomocy Społecznej	10	10 osób
8.	dożywianie w szkole dzieci i młodzieży	1 rodzina (3 dzieci)	6 osób
9.	prowadzenie procedury „Niebieskie Karty”	38	102 osoby/31 kart + 11 kart z 2023 r. kontynuowanych w 2024 r.
10.	praca socjalna	94	182 osoby

11.	dodatki mieszkaniowe	66	579 świadczeń
12.	zasiłek rodzinny	120	1781 świadczenia
13.	dodatek do zasiłku rodzinnego z tyt. urodzenia dziecka	5	5 świadczeń
14.	dodatek z tyt. opieki nad dzieckiem w okresie urlopu wychowawczego	4	47 świadczeń
15.	dodatek z tyt. kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	18	262 świadczeń
16.	dodatek z tyt. rozpoczęcia roku szkolnego	83	104 świadczeń
17.	dodatek z tyt. zamieszkania przez dziecko w miejscowości, w której jest szkoła	2	32 świadczenia
18.	dodatek z tyt. dojazdu z miejsca zamieszkania do miejscowości, w której jest szkoła	1	18 świadczeń
19.	dodatek z tyt. wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej	29	378 świadczeń
20.	dodatek z tyt. samotnego wychowania dziecka	5	121 świadczeń
21.	jednorazowa zapomoga z tyt. urodzenia dziecka	27	27 świadczeń
22.	zasiłek pielęgnacyjny	199	2560 świadczeń
23.	świadczenie pielęgnacyjne	64	778 świadczeń
24.	opłacenie składki emerytalno-rentowej za osoby pobierające świadczenia pielęgnacyjne	24	305 świadczeń
25.	opłacanie składki zdrowotnej za osoby pobierające świadczenia pielęgnacyjne	21	262 świadczeń
26.	świadczenia z funduszu alimentacyjnego	30	432 świadczenia
27.	Karta Dużej Rodziny	45	108 kart
28.	świadczenie rodzicielskie	19	149 świadczeń
29.	jednorazowe świadczenie „za życiem”	2	2

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ze sprawozdań MOPS

Realizując zadania związane z pracą socjalną, pracownicy Ośrodka systematycznie współdziałali z innymi jednostkami pomocy społecznej, służbą zdrowia, sądem, policją, szkołami, przedszkolami,

organizacjami pozarządowymi oraz uczestniczyli w spotkaniach Zespołu Interdyscyplinarnego i grup diagnostyczno – pomocowych w zakresie przemocy domowej.

Adresatami działań Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wysokiem Mazowieckiem są osoby i rodziny z grup szczególnego ryzyka, ponieważ celem pomocy społecznej jest umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

Praca Ośrodka Pomocy Społecznej ukierunkowana jest w szczególności na:

- pomoc finansową;
- pomoc rzeczową;
- pomoc instytucjonalną;
- pomoc w formie usług opiekuńczych;
- pracę socjalną polegającą na aktywizowaniu i wzmacnianiu zdolności do wypełniania ról społecznych i zawodowych.

3.4. Charakterystyka grup objętych pomocą społeczną

Zgodnie z art.7 ustawy o pomocy społecznej, wsparcia udziela się osobom i rodzinom w szczególności z powodu:

- 1) ubóstwa;
- 2) sieroctwa;
- 3) bezdomności;
- 4) bezrobocia;
- 5) niepełnosprawności;
- 6) długotrwałej lub ciężkiej choroby;
- 7) przemocy domowej;
- 7a) potrzeby ochrony ofiar handlu ludźmi;
- 8) potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności;
- 9) bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych;
- 10) (uchylony);
- 11) trudności w integracji cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy udzielone w związku z okolicznością, o której mowa w art. 159 ust. 1 pkt 1 lit. c lub d ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach;

- 12) trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego;
- 13) alkoholizmu lub narkomanii;
- 14) zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej;
- 15) klęski żywiołowej lub ekologicznej.

Tabela 8. Powody przyznania pomocy klientom MOPS w latach 2022-2024

Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin		
	2022	2023	2024
ubóstwo	23	27	30
sieroctwo	0	0	0
bezdomność	3	4	4
Potrzeba ochrony macierzyństwa (w tym potrzeba ochrony wielodzietności)	2 1	2 1	2 2
bezrobocie	32	35	28
niepełnosprawność	26	25	25
długotrwała lub ciężka choroba	30	34	41
bezzadność w sprawach opiek. – wychow. W tym:	12	13	6
- rodziny niepełne	6	6	3
- rodziny wielodzietne	3	4	3
przemoc domowa	0	0	0
potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi	0	0	0
alkoholizm	11	12	15
narkomania	2	2	3
trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	0	1	2
trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy (art.7 pkt 11)	0	0	0
zdarzenie losowe	1	0	0
sytuacja kryzysowa	0	1	1
klęska żywiołowa lub ekologiczna	0	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ze sprawozdań MOPS

Analizując powyższą tabelę można zauważyć, że najczęściej występującą przyczyną, dla której mieszkańcy miasta Wysokie Mazowieckie na przestrzeni trzech ostatnich lat wnioskuje o wsparcie z systemu pomocy społecznej jest długotrwała i ciężka choroba oraz bezrobocie, z którym powiązany jest problem ubóstwa. Kolejnym powodem przyznawania pomocy są rodziny, w których występują osoby z niepełnosprawnością. Następnym najczęstszym powodem udzielenia pomocy są

rodziny z problemami opiekuńczo – wychowawczymi oraz osoby z problemem alkoholowym. Rzeczywista skala występowania poszczególnych problemów społecznych będących przyczyną występowania danych osób lub rodzin nie jest jednak możliwa do oszacowania. Wiele z niekorzystnych zjawisk społecznych pozostaje ukryta. Dotyczy to w szczególności problemu przemocy domowej, której skala występowania może być wyższa od oficjalnych statystyk. Wynika to z trudności w rozpoznawaniu przemocy domowej, ponieważ ofiary przemocy rzadko zwracają się o pomoc lub interwencję.

4. Najważniejsze problemy społeczne na terenie miasta Wysokie Mazowieckie

4.1 Problem bezrobocia

Bezrobocie jest jednym z najpoważniejszych problemów społeczno-ekonomicznych, który wpływa nie tylko na jednostkę, ale również na jej rodzinę i otoczenie społeczne. Brak pracy oznacza nie tylko utratę źródła dochodu, ale także obniżenie poczucia własnej wartości, ograniczenie kontaktów społecznych i destabilizację życia rodzinnego. W konsekwencji może prowadzić do potrzeby korzystania z systemu pomocy społecznej. Utrata pracy prowadzi do pogorszenia sytuacji materialnej rodziny — zmniejszają się dochody, pojawia się trudność w zaspokajaniu podstawowych potrzeb (żywność, mieszkanie, edukacja dzieci, leczenie).

Osoby bezrobotne stając się beneficjentami pomocy społecznej, korzystają z:

- zasiłków okresowych i celowych,
- dodatków mieszkaniowych,
- pomocy żywnościowej (np. z Banków Żywności), pomocy rzeczowej,
- świadczeń rodzinnych.

Na podstawie danych statystycznych MOPS w Wysokim Mazowieckiem z ostatnich 3 lat można zauważyć, że bezrobocie jest jedną z najczęstszych przyczyn przyznawania wsparcia z systemu pomocy społecznej.

	Liczba rodzin w 2022 roku	Liczba rodzin w 2023 roku	Liczba rodzin w 2024 roku
bezrobocie	32	35	28

Pomoc społeczna pełni funkcję osłonową i aktywizującą — nie tylko udziela wsparcia materialnego, ale także podejmuje działania mające na celu aktywizację zawodową (np. udział w projektach realizowanych przez PUP we współpracy z MOPS, praca socjalna z osobami bezrobotnymi).

Współpraca instytucji rynku pracy i pomocy społecznej (urzędy pracy - MOPS) jest kluczowa w przeciwdziałaniu długotrwałemu bezrobociu, ponieważ zbyt długie korzystanie z pomocy społecznej może prowadzić do uzależnienia od świadczeń i utraty motywacji do podjęcia pracy. Instytucją zajmującą się wsparciem osób bezrobotnych na m.in. na terenie miasta jest Powiatowy Urząd Pracy w Wysokiem Mazowieckiem, którego głównymi zadaniami są:

- **Pośrednictwo pracy i doradztwo:**

- Pomoc w znalezieniu zatrudnienia poprzez dopasowanie ofert do kwalifikacji osób poszukujących pracy.
- Udzielanie porad zawodowych i informowanie o prawach i obowiązkach na rynku pracy.

- **Aktywizacja i wsparcie:**

- Organizacja i finansowanie szkoleń podnoszących kwalifikacje.
- Realizacja programów aktywizacyjnych i przeciwdziałających bezrobociu.
- Finansowanie działań z Funduszu Pracy i Europejskiego Funduszu Społecznego.

- **Rejestracja i administracja:**

- Rejestrowanie osób bezrobotnych i poszukujących pracy.
- Wydawanie zaświadczeń i informacji potrzebnych w sprawach urzędowych.
- Prowadzenie dokumentacji osób bezrobotnych i realizowanych świadczeń.

- **Analiza i monitoring rynku pracy:**

- Badanie i analiza lokalnego rynku pracy, w tym zawodów deficytowych i nadwyżkowych.
- Opracowywanie raportów i prognoz dotyczących sytuacji na rynku pracy.
- Współpraca z innymi instytucjami w celu monitorowania rynku pracy.

- **Współpraca z pracodawcami:**

- Pomoc pracodawcom w znalezieniu odpowiednich pracowników.
- Realizacja zadań związanych z zatrudnianiem cudzoziemców.

- **Inne zadania:**

- Współpraca z innymi instytucjami i partnerami na rynku pracy.
- Realizacja zadań wynikających z przepisów o ubezpieczeniach społecznych i zdrowotnych dla bezrobotnych.
- Wydawanie decyzji administracyjnych w sprawach, które są w jego kompetencji.

Tabela 9. Liczba osób bezrobotnych z terenu miasta Wysokie Mazowieckie wg stanu na dzień 31 grudnia za lata 2022-2024

Lp.	Wyszczególnienie	2022	2023	2024
1.	Liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych ogółem	256	245	263
2.	Bezrobotni do 25 roku życia	35	39	40
3.	Długotrwale bezrobotni	131	132	156
4.	Bezrobotni powyżej 50 roku życia	60	44	56
5.	Bezrobotni niepełnosprawni	11	8	5
6.	Bezrobotni z prawem do zasiłku	28	25	31

Źródło: dane statystyczne z Powiatowego Urzędu Pracy w Wysokiem Mazowieckiem

Analizując powyższe dane można zauważyć, że liczba osób bezrobotnych na terenie miasta Wysokie Mazowieckie utrzymuje się na podobnym poziomie. Największy odsetek zajmują osoby długotrwale bezrobotne i bezrobotni powyżej 50 roku życia. Biorąc pod uwagę ogólną liczbę ludności miasta Wysokie Mazowieckie w latach 2022 – 2024 warto nadmienić, iż sytuacja na rynku pracy w mieście jest bardzo dobra, ponieważ poziom bezrobocia jest niski. W roku 2022 mieszkańców miasta było 9164, a osób bezrobotnych 256, w roku 2023 mieszkańców miasta było 9139, a osób bezrobotnych 245, natomiast w roku 2024 na 9062 mieszkańców, bezrobotnych było 263. Świadczy to o dobrej kondycji rynku pracy w mieście. Jednakże dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej wskazują jednoznacznie, że bezrobocie jest jednym z najczęstszych powodów przyznawania pomocy mieszkańcom miasta Wysokie Mazowieckie. Zjawisko bezrobocia, ze względu na to, że jest ono powodem narastania kolejnych problemów społecznych, wymaga szczególnej uwagi oraz interwencji.

4.2 Problem niepełnosprawności i długotrwałej lub ciężkiej choroby

Zgodnie z ustawą z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych, niepełnosprawność – oznacza to trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy.

Osoby niepełnosprawne zamieszkałe na terenie miasta Wysokie Mazowieckie zgłaszają się do Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wysokiem Mazowieckiem celem uzyskania wsparcia

pieniężnego jak i również w formie niefinansowej. Na podstawie danych ze sprawozdań MOPS można zauważyć, że z powodu niepełnosprawności w roku 2022 skorzystało z pomocy 26 rodzin, w roku 2023 – 25 rodzin i w roku 2024 również 25 rodzin. Biorąc pod uwagę dane można zauważyć, że liczba osób z niepełnosprawnością wymagających wsparcia utrzymuje się na stałym poziomie. Osoby niepełnosprawne mogły skorzystać z pomocy finansowej świadczonej przez MOPS, np. w formie zasiłków stałych, zasiłków celowych na zakup opału, leków czy pokrycia kosztów leczenia, ale także z pomocy niefinansowej tj. wsparcie w formie usług opiekuńczych czy specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Opiekunowie osób niepełnosprawnych korzystali także z pomocy w ramach Programu „Opieka wytchnieniowa”, dzięki któremu uzyskali tymczasowe zastępstwo w codziennych czynnościach związanych z opieką nad osobą niepełnosprawną, dzięki pomocy zatrudnionego opiekuna przez MOPS.

Jeżeli chodzi o kierunki działań względem osób niepełnosprawnych to konieczna jest dalsza likwidacja barier architektonicznych i urbanistycznych oraz zwiększenie udziału osób niepełnosprawnych w systemie kształcenia. Należy w działaniach dążyć również do zmiany niekorzystnej sytuacji osób niepełnosprawnych na podlaskim rynku pracy. Istotne zatem jest dalsze wspieranie osób niepełnosprawnych będących także w trudnej sytuacji finansowej. Jako priorytet uznaje się również walkę ze stereotypami w zachowaniach społecznych wobec osób niepełnosprawnych poprzez aktywne angażowanie tych osób w sprawy środowiska lokalnego.

Stała liczba rodzin, w których są osoby z niepełnosprawnością w statystykach MOPS nie jest negatywnym zjawiskiem. Zwiększenie świadomości mieszkańców dotyczących miejsc, w których mogą uzyskać pomoc jest jak najbardziej pożądane. Ponadto skuteczne działania pracowników socjalnych powodują ciągle zainteresowania osób borykających się z problemem niepełnosprawności różnymi formami pomocy. Należy podkreślić, że osoby niepełnosprawne utrzymują się z zasiłków, rent i emerytur. Osoby pozostające bez stałego zatrudnienia są uzależnione od pomocy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej oraz pomocy rodziny i innych osób. Zależność od innych potęguje negatywne konsekwencje dla osoby niepełnosprawnej, w tym poczucie bezradności i bezproduktywności. Niepełnosprawność wiąże się również z problemami w egzystowaniu w społeczeństwie ze względu na wciąż funkcjonujące bariery kulturowe, mentalne, społeczne czy też architektoniczne.

Długotrwała choroba, która jest kolejnym częstym powodem przyznawania pomocy ze strony MOPS, oznacza utrudnienie, ograniczenie lub uniemożliwienie w pełni sprawnego funkcjonowania w środowisku z uwagi na stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy. Osoby dotknięte długotrwałą oraz przewlekłą chorobą mają styczność z podobnymi problemami jak osoby niepełnosprawne. Oba zjawiska są ze sobą powiązane – długotrwała choroba może w konsekwencji

doprowadzić do niepełnosprawności. Choroby często utrudniają aktywne funkcjonowanie w społeczeństwie i zagrażają wykluczeniu społecznemu. Problemem osób przewlekle chorych jest bezrobocie, utrudniony dostęp do specjalistycznej opieki lub sprzętu medycznego, wysokie koszty związane z leczeniem lub rehabilitacją oraz brak wsparcia ze strony rodziny. Choroba utrudnia podjęcie zatrudnienia, co ma wpływ na sytuację materialną rodzin dotkniętych chorobą oraz na pogorszenie się kondycji psychicznej chorego. W konsekwencji chory często staje się podopiecznym ośrodka pomocy społecznej lub staje się zależnym od rodziny, znajomych. Należy dodać, iż przed polityką społeczną stoi ogromne wyzwanie- zapewniona osobom chorym lub niepełnosprawnym opieka, rehabilitacja i integracja społeczna będzie zwiększać się w związku ze zjawiskiem starzejącego się społeczeństwa.

Na przestrzeni ostatnich 3 lat widoczny jest wzrost osób korzystających z pomocy MOPS z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby. Na podstawie Tabeli nr 8 umieszczonej w niniejszej Strategii można odczytać, że w roku 2022 z pomocy skorzystało 30 rodzin, w 2023 roku – 34 rodziny, natomiast w 2024 r. już 41 rodzin. Jak widać społeczeństwo jest coraz bardziej świadome możliwości uzyskania pomocy ze strony wyspecjalizowanych instytucji.

Osoby ciężko i długotrwale chore, które są pozbawione opieki i pomocy ze strony najbliższych, zgodnie z art. 50 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2025 r., poz. 1214 t.j.), otrzymują ze strony MOPS wsparcie m.in. w formie usług opiekuńczych świadczonych w miejscu zamieszkania. Udzielona pomoc pozwala osobom niesamodzielnym na jak najdłuższe pozostanie w swoim miejscu zamieszkania, bez konieczności umieszczania ich w placówkach całodobowej opieki. Na podstawie poniższych danych można zaobserwować, że wciąż rośnie zainteresowanie taką formą pomocy.

Tabela 10. Liczba osób długotrwale i ciężko chorych, którym przyznano pomoc w formie usług opiekuńczych w latach 2022-2024

Rok	Liczba osób objętych pomocą
2022	8
2023	11
2024	16

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ze sprawozdań MOPS

Usługi opiekuńcze świadczone przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Wysokiem Mazowieckiem są realizowane także na podstawie Uchwały nr XLII/2014 Rady Miasta Wysokie Mazowieckie z dnia 25 czerwca 2014 r. w sprawie nadania Statutu Miejskiemu Ośrodkowi Pomocy Społecznej w Wysokiem Mazowieckiem. Powyższą Uchwałą nadano nowy Statut Miejskiemu Ośrodkowi Pomocy Społecznej w Wysokiem Mazowieckiem, który stanowi załącznik do

powyższej uchwały. Zgodnie z III Rozdziałem, w którym znajduje się §4.2 pkt 6 „Ośrodek jest bezpośrednim organizatorem i wykonawcą zadań pomocy społecznej w szczególności w zakresie organizowania usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych dla osób z zaburzeniami psychicznymi”.

4.3 Problem uzależnień i przemocy domowej

Według Międzynarodowej Klasyfikacji Chorób ICD-10 uzależnienie to „silna potrzeba przyjęcia substancji psychoaktywnej lub wykonania określonego zachowania, charakteryzująca się problemami z kontrolą, priorytetyzacją uzależnienia nad innymi codziennymi aktywnościami i występowaniem negatywnych konsekwencji przy próbach ograniczenia lub zaprzestania”. Najbardziej popularnym uzależnieniem jest uzależnienie od alkoholu i narkotyków.

Nadużywanie alkoholu w Polsce stanowi poważny problem społeczny, zdrowotny i ekonomiczny. Choć w ostatnich latach wzrosła świadomość społeczna dotycząca skutków picia alkoholu, jego konsumpcja wciąż utrzymuje się na wysokim poziomie w porównaniu z innymi krajami europejskimi. Według danych Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) oraz polskich instytucji, przeciętny Polak spożywa rocznie ok. 10–11 litrów czystego alkoholu etylowego, co oznacza, że Polska znajduje się powyżej średniej unijnej. Najczęściej spożywanym alkoholem jest piwo, które stanowi ponad połowę całkowitego spożycia alkoholu w kraju. Popularność napojów wysokoprocentowych, takich jak wódka, również pozostaje wysoka, zwłaszcza wśród mężczyzn.

Nadmierne spożycie alkoholu niesie za sobą liczne negatywne konsekwencje:

- **Zdrowotne** – choroby wątroby (marskość), nowotwory, nadciśnienie, uszkodzenia mózgu, depresja, uzależnienie alkoholowe.
- **Spoleczne** – przemoc domowa, rozpad rodzin, problemy wychowawcze, bezrobocie.
- **Ekonomiczne** – koszty leczenia chorób związanych z alkoholem, absencja w pracy, obciążenie systemu opieki zdrowotnej.
- **Bezpieczeństwo publiczne** – wypadki drogowe spowodowane przez nietrzeźwych kierowców, zachowania agresywne.

Z danych obejmujących trzy lata (2022-2024) wynika, że liczba rodzin, którym udziela się wsparcia z powodu alkoholizmu na terenie miasta Wysokie Mazowieckie utrzymuje się na podobnym poziomie. W roku 2022 udzielono wsparcia 11 rodzinom, w 2023 roku 12 rodzinom z

problemem alkoholowym, natomiast w 2024 roku 15 rodzinom. Pomoc rodzinom osób uzależnionych była przyznawana głównie w formie finansowej, ale także rzeczowej. Przybliżając skalę pomocy w 2024 r. ze strony MOPS w Wysokim Mazowieckiem osobom uzależnionym i ich rodzinom:

- z zasiłków stałych skorzystało 6 osób na kwotę 59570,72 zł
- z zasiłków okresowych skorzystało 9 rodzin na kwotę 13016,77 zł
- świadczenie pieniężne na zakup żywności otrzymało 6 rodzin na kwotę 21450 zł
- pomoc rzeczową w postaci produktów żywnościowych do odbioru w sklepie otrzymały 3 osoby na łączną kwotę 10200 zł oraz pomoc rzeczową w formie opału otrzymały 2 osoby na kwotę 1520 zł.

Ponadto dodatkowo osoby te korzystały z pomocy żywnościowej wydawanej przez Stowarzyszenie na rzecz osób potrzebujących pomocy „Bliżej Ciebie”.

Udzielana była również pomoc w formie pracy socjalnej na rzecz osób potrzebujących, którym:

- proponowano i motywowano do podjęcia leczenia w placówkach terapii uzależnień,
- udzielano wsparcia pacjentom po zakończonym leczeniu odwykowym,
- upowszechniano wiedzę na temat procedury funkcjonowania „Niebieskiej karty”,
- współpracowano z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie zatrudniania osób uzależnionych,
- powiadomiono Zespół Interdyscyplinarny, Policję, Prokuraturę o występujących zjawiskach przemocy w rodzinie.

Określenie rzeczywistej liczby osób uzależnionych od alkoholu na terenie miasta Wysokie Mazowieckie nie jest dokładnie możliwe. Z posiadanych danych ze sprawozdań wynika, że z pomocy Poradni Leczenia Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia w Wysokim Mazowieckiem w roku 2024 skorzystało 225 osób zamieszkałych na terenie miasta Wysokie Mazowieckie z diagnozą F10.2 - zaburzenia psychiczne i zachowania spowodowane używaniem alkoholu.

Problemy alkoholowe na terenie miasta są rozwiązywane poprzez działalność Miejskiej Komisji ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, która mieści się w Urzędzie Miasta Wysokie Mazowieckie.

Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Wysokim Mazowieckiem w roku 2024 podejmowała czynności zobowiązujące poddaniu się leczeniu odwykowemu wobec osób uzależnionych od alkoholu, będących często sprawcami przemocy. Komisja inicjowała działania związane z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych. Komisja podejmując

czynności w zakresie obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu kierowała na badania przez biegłego psychologa i psychiatrę w celu wydania opinii w przedmiocie uzależnienia od alkoholu.

Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w 2024 r. prowadziła także postępowania wobec 15 osób nadużywających alkoholu, co do których w 2024 r. wpłynęły wnioski o rozpoczęcie czynności zmierzających do podjęcia leczenia odwykowego oraz kontynuowano postępowanie wobec osób, co do których wnioski wpłynęły w roku ubiegłym. W 2024 r. do Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wpłynęły wnioski z:

1. Komendy Powiatowej Policji – 11 (w tym 2 wnioski łącznie z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej)
2. Członków rodziny – 2
3. Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej – 2 (2 wnioski dotyczyły osób wobec których postępowanie toczne było już w 2023 r.)

Członkowie komisji podczas posiedzeń postanowili wobec: 2 osób złożyć wnioski do Sądu Rejonowego o wszczęcie czynności zmierzających do przymusowego leczenia w zakładzie leczenia odwykowego, 10 osób skierować na badania do biegłych w celu wydania opinii w przedmiocie uzależnienia od alkoholu, 1 osobie zalecono uczęszczanie na indywidualne rozmowy z psychologiem, który przyjmuje w Punkcie Konsultacyjnym dla Osób Uzależnionych i Członków ich Rodzin, 5 osobom zalecono rozpoczęcie terapii w Poradni Leczenia Uzależnienia Od Alkoholu i Współuzależnienia. Jedna osoba, co do której prowadzone były czynności sama zgłosiła się na stacjonarne leczenie odwykowe.

Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej dotyczące rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu dotyczą jedynie tych przypadków, kiedy jako powód wystąpienia o wsparcie wskazano alkoholizm. Należy wspomnieć, że bardzo często wraz z uzależnieniem od alkoholu występuje zjawisko przemocy wobec domowników.

Ilekoć w ustawie pojawia się termin "przemoc domowa" należy przez to rozumieć "jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności:

- a) narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,
- b) naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną,

- c) powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę,
- d) ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej,
- e) istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej".

Zespół Interdyscyplinarny jest instytucją powołaną do realizacji gminnych programów przeciwdziałania przemocy domowej a także do organizacji działań mających na celu ograniczenia zjawiska przemocy domowej na terenie danego miasta czy gminy. Podstawą prawną dot. funkcjonowania Zespołów jest m.in. ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie i rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 6 września 2023 r. w sprawie procedury "Niebieskie Karty" oraz wzorów formularzy "Niebieska Karta". Od dnia 20 września 2023 r. w Gminie Miejskiej Wysokie Mazowieckie funkcjonuje nowy Zespół Interdyscyplinarny w nowym składzie osobowym oraz bazujący na znowelizowanej ustawie i rozporządzeniu dotyczącym procedury "Niebieskie Karty". Spotkania Zespołu odbywają się co 2 miesiące, a praca z rodziną, w której występuje przemoc prowadzona jest przez grupy diagnostyczno - pomocowe. Poniższa tabela prezentuje dane statystyczne dokumentujące działalność Zespołu Interdyscyplinarnego i MOPS.

Tabela 11. Liczba nowych procedur "Niebieskie Karty,, w latach 2021-2024

Rok	Podmiot wypełniający "Niebieską Kartę"					SUMA
	Policja	MOPS	Oświata	Służba zdrowia	MKRPA	
2021	19	1	0	0	0	20
2022	29	0	0	0	0	29
2023	24	3	1	0	0	28
2024	31	0	0	0	0	31

Źródło: dane Zespołu Interdyscyplinarnego w Wysokiem Mazowieckiem

Tabela 12. Liczba zakończonych procedur "Niebieskie karty"

Rok	liczba zakończonych procedur ogółem	powód zakończenia: ustanie przemocy	powód zakończenia: brak zasadności podejmowania działań
2021	18	10	8
2022	19	16	3

2023	27	14	13
2024	28	21	7

Źródło: dane Zespołu Interdyscyplinarnego w Wysokim Mazowieckiem

W 2024 r. odbyło się 6 posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego w Gminie Miejskiej Wysokie Mazowieckie. Podczas tych spotkań przedstawiciele instytucji wchodzących w skład Zespołu Interdyscyplinarnego omawiali problemy dotyczące skali zjawiska przemocy domowej na terenie miasta Wysokie Mazowieckie oraz zwiększenia skuteczności działań interwencyjnych wobec osób stosujących przemoc domową. Na posiedzeniach Zespołu Interdyscyplinarnego były omawiane sprawy organizacyjne pracy Zespołu i sprawy grup diagnostyczno – pomocowych, powstałych po nowelizacji przepisów dot. przemocy domowej. Dokonywano także oceny sytuacji w rodzinach u których zakończono procedurę „Niebieskie Karty” oraz w których jest prowadzony 9 miesięczny monitoring, zapoznawano się z efektami podjętych działań w ramach procedury w poszczególnych rodzinach.

W okresie od 1 stycznia 2024 roku do 31 grudnia 2024 roku do przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego wpłynęło 31 formularzy „Niebieska Karta A”- związanych z podejrzeniem stosowania przemocy domowej. Z roku poprzedniego - 2023, kontynuowano procedurę w 11 rodzinach. Z rodzinami dotkniętymi przemocą domową pracowało 40 grup diagnostyczno – pomocowych. Ogółem w 2024 roku grupy diagnostyczno - pomocowe pracowały z 38 rodzinami, w związku z czym odbyło się 107 posiedzeń grup diagnostyczno - pomocowych.

Członkami grup roboczych oraz grup diagnostyczno - pomocowych byli m.in.: pracownicy socjalni z Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, dzielnicowi Komendy Powiatowej Policji, przewodnicząca Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, pedagog z Miejskiego Zespołu Szkół, pedagog ze Szkoły Podstawowej nr 1 im. T. Kościuszki, wychowawcy z Przedszkola Miejskiego nr 1, wychowawcy z Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Długoborzu, pedagog z Centrum Kształcenia Zawodowego w Wysokim Mazowieckiem, pedagodzy ze szkół z Szepietowa, kuratorzy zawodowi i społeczni z Sądu Rejonowego w Wysokim Mazowieckiem.

Członkowie grup diagnostyczno – pomocowych diagnozując problem przemocy domowej opierali się przede wszystkim na informacjach uzyskanych od osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest osobą doznającą przemocy domowej (która jest zapraszana na posiedzenie grupy) oraz na informacjach od członków grupy diagnostyczno – pomocowej, na temat danej rodziny. Diagnoza sytuacji danej rodziny polegała na ustaleniu m.in. sytuacji ekonomicznej, rodzinnej, zawodowej, mieszkaniowej, zdrowotnej, edukacyjnej itp. Ponadto członkowie grup roboczych i diagnostyczno – pomocowych, opracowywali indywidualny plan pomocy dla danej

rodziny, który był później realizowany. Rodziny, w których zakończono procedurę „Niebieska Karta”, zgodnie z nowelizacją przepisów, były poddawane 9 miesięcznemu monitoringowi. W przypadku wpłynięcia kolejnego formularza „NK-A” w trakcie prowadzenia monitoringu w danej rodzinie, rozpoczynano od nowa działania w ramach procedury „Niebieskie Karty”.

Osobom, co do których istniało podejrzenie, że są dotknięte przemocą domową, członkowie grup diagnostyczno – pomocowych, udzielali wsparcia, porad, informacji o punktach konsultacyjnych, Poradni Leczenia Uzależnienia i Współuzależnienia w Wysokiem Mazowieckiem, klubie abstynenta „Łabędź”, uzyskaniu świadczeń z pomocy społecznej i pracy socjalnej, w sytuacjach szczególnie trudnych informowali Sąd Rejonowy, Prokuraturę oraz współpracowali z kuratorami. Pracownicy socjalni prowadzili także monitoring w rodzinie, odwiedzając środowisko, sprawdzając stan bezpieczeństwa, udzielając wsparcia, współpracując z policją, szkołą, służbą zdrowia i sądem. Interwencje w środowisku przeprowadzane były z udziałem dzielnicowych.

W 2024 roku (na wniosek członków grup diagnostyczno - pomocowych) zakończono 28 procedur „Niebieskie Karty”, w tym: w 21 rodzinach w związku z ustaniem przemocy i uzasadnionym przypuszczeniem o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy domowej oraz po zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy, oraz w 7 rodzinach w związku z rozstrzygnięciem o braku zasadności podejmowania dalszych działań. Do innego Zespołu Interdyscyplinarnego przekazano 3 procedury zgodnie z właściwością miejscową pobytu os. doznającej przemocy domowej. Złożono do Prokuratury Rejonowej w Wysokiem Mazowieckiem 1 zawiadomienie o podejrzeniu przestępstwa z art 207 k.k. dot. stosowania przemocy. W grudniu 2024 r. Prokuratura przekazała akt oskarżenia dot. osoby stosującej przemoc do Sądu Rejonowego w Wysokiem Mazowieckiem.

4.4 Problem bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego

Rodzina jako wspólnota najbliższych sobie emocjonalnie ludzi, powinna być dla dziecka źródłem kontaktów, więzi międzyludzkich, miłości, wychowania i zaspokajania potrzeb.

Na przestrzeni lat, życie rodzinne uległo znacznym przemianom: następują zmiany w modelu życia rodzinnego, większa liczba kobiet rozwija się zawodowo, zmienia się poziom zaangażowania rodziców w proces wychowawczy, maleją autorytety osób starszych w rodzinie, zmienia się także spojrzenie na rolę ojca w procesie wychowawczym dziecka. Znacząco wzrasta liczba osób uzależnionych, rozwodów, przez co wzrasta ilość rodzin dysfunkcyjnych, żyjących w ubóstwie i bezrobociu.

Różne przemiany kulturowe, społeczne, ekonomiczne i polityczne w naszym kraju spowodowały, że na przełomie lat ujawniły się niepokojące zjawiska, które zagrażają

prawidłowemu funkcjonowaniu rodzin. Nie są one w stanie samodzielnie i pomyślnie poradzić sobie z trudnymi sytuacjami, stają się w ten sposób dysfunkcyjnym środowiskiem, które w szczególności zagraża prawidłowemu rozwojowi dziecka.

W związku z występowaniem rodzin z problemem opiekuńczo-wychowawczym i wykluczonych społecznie, istnieje realna potrzeba wsparcia społecznego, pedagogicznego i socjalnego. Pomoc rodzinie w Polsce realizowana jest w ramach polityki państwa. Jest to całokształt różnych oddziaływań, instytucji, jednostek samorządowych, stowarzyszeń, fundacji i organizacji społecznych. W procesie pracy z rodziną, istotną rolę pełnią tutaj instytucje pomocy społecznej, które podejmują pracę z rodziną w jej miejscu zamieszkania, w jej bezpośrednim środowisku lokalnym. Skuteczna pomoc rodzinom przeżywającym trudności opiekuńczo - wychowawcze powinna opierać się w szczególności na silnej współpracy pomiędzy instytucjami. Duże znaczenie mają także instytucjonalne działania profilaktyczne, mające na celu zapobieganie negatywnym wpływom rodzin dysfunkcyjnych na dziecko.

Obowiązek wspierania rodzin, które przeżywają problemy i trudności w wypełnieniu funkcji opiekuńczo - wychowawczych, wynika z zapisów art. 176 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2025 r., poz. 49 t.j.) i jest zadaniem własnym gminy.

Art.176. powyższej ustawy następująco określa zadania własne gminy:

- 1) opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny;
- 2) tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny;
- 3) tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego, oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez:
 - a) zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,
 - b) organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,
 - c) prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci;
- 4) finansowanie:
 - a) podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,
 - b) kosztów związanych z udzielaniem pomocy, ponoszonych przez rodziny wspierające;
- 5) współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym;

- 6) sporządzanie, zgodnie ze wzorami udostępnionymi drogą elektroniczną przez ministra właściwego do spraw rodziny, sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w **art. 187** *zadania ministra właściwego do spraw rodziny* ust. 3, w terminie:
- a) do dnia 31 stycznia danego roku – za okres od dnia 1 lipca do dnia 31 grudnia poprzedniego roku,
 - b) do dnia 31 lipca danego roku – za okres od dnia 1 stycznia do dnia 30 czerwca danego roku;
- 7) prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy.

Zadaniem ustawowym gminy jest zatrudnianie asystenta rodziny do bezpośredniej pracy z rodziną przeżywającą problemy i trudności opiekuńczo - wychowawcze. Zgodnie z art. 15 ust. 4 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, liczba rodzin, z którymi jeden asystent rodziny może w tym samym czasie prowadzić pracę, jest uzależniona od stopnia trudności wykonywanych zadań, jednak nie może przekroczyć 15. W 2024 r. asystent rodziny zatrudniony w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Wysokiem Mazowieckiem, współpracował łącznie z 13 rodzinami, w tym: z 7 rodzinami zobowiązanymi do współpracy z asystentem przez Sąd.

Asystent rodziny wspierał rodziny w zakresie kształtowania i rozwijania funkcji opiekuńczo - wychowawczych. Pomoc rodzinom koncentrowała się na wzbudzaniu w nich wiary w siebie, w swoje możliwości, na ukazywaniu im sposobów radzenia sobie z problemami. Wskazywano rodzinom różne działania zmierzające do poprawy sytuacji, wspierano w zakresie polepszenia sytuacji materialnej oraz zawodowej. Asystent rodziny dzięki swojej pracy prowadził rodzinę do osiągnięcia stabilnej sytuacji życiowej, poprzez wykorzystanie własnych zasobów i możliwości. Praca z rodziną powinna umożliwiać właściwe wypełnianie roli opiekuńczo - wychowawczej wobec dziecka, a przez to zapobiegać oddzieleniu dzieci od rodzin biologicznych. Asystent rodziny pracując z rodziną, prowadził dokumentację i dokonywał okresowej oceny sytuacji rodziny.

W sytuacji, kiedy mimo wsparcia asystenta rodziny, rodzice biologiczni nie mogą lub nie chcą pełnić władzy rodzicielskiej, opieka nad dziećmi sprawowana jest w formie pieczy zastępczej - rodzinnej lub instytucjonalnej. Piecza zastępcza prowadzona jest przez powiat. Pomimo pobytu dzieci w pieczy zastępczej, asystent nadal współpracuje z rodzicami biologicznymi i koordynatorem pieczy zastępczej, celem podjęcia działań zmierzających do powrotu dziecka do domu rodzinnego. Zgodnie z art.191 ust. 9 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 o wspieraniu rodziny

i systemie pieczy zastępczej, do zadań własnych gminy należy współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, albo w rodzinnym domu dziecka. Gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go w pieczy zastępczej po raz pierwszy, zobowiązana jest ponosić odpowiednio wydatki w wysokości:

- 10% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- 30% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka w 2 roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- 50% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka w 3 i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

W 2024 r. Gmina Miejska Wysokie Mazowieckie współfinansowała pobyt dzieci w rodzinach zastępczych. Łącznie wydatkowano kwotę 69 971,46 zł, w związku z pobytem 11 dzieci z terenu miasta Wysokie Mazowieckie w rodzinach zastępczych. Koszty ponoszone były na podstawie not księgowych, wystawionych przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie.

W mieście Wysokie Mazowieckie tak jak wspomniano powyżej, funkcjonują placówki oświatowe publiczne, prowadzone przez Gminę Miejską tj. 2 przedszkola, 2 szkoły podstawowe oraz Szkoła Muzyczna, które także są dużym wsparciem dla rodzin. Wszystkie placówki współpracują z Policją, Ośrodkami Pomocy Społecznej i organizacjami pozarządowymi. Placówki te prowadzą dożywianie uczniów oraz przyłączają się do ogólnopolskich kampanii na rzecz wspierania dzieci. Szkoły starają się dostrzegać i organizować wszelkie formy pomocy, jak:

- zapewnienie opieki podczas pobytu dzieci i młodzieży w szkole,
- dostosowanie godzin pracy szkoły do potrzeb uczniów,
- zajęcia świetlicowe,
- opracowanie regulaminu dyżurów nauczycielskich,
- spotkania pedagogów oraz wychowawców z uczniami potrzebującymi pomocy (rozmowy indywidualne)
- nadzór nad uczniami dojeżdżającymi,
- przeprowadzanie pogadanek na temat bezpieczeństwa w szkole, w domu, na ulicy,
- organizują spotkania z rodzicami w przypadku wystąpienia problemów z uczniem.

Ogół szkół i przedszkoli oferują uczniom zajęcia dodatkowe, różnorodne tematycznie koła zainteresowań, szkolne koło sportowe, a dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi

zajęcia wyrównawcze, korekcyjno - kompensacyjne, logopedyczne, rewalidacyjne, socjoterapeutyczne i gimnastykę korekcyjną.

4.5 Problemy osób starszych - starzenie się społeczeństwa

Proces starzenia się społeczeństwa generuje potrzeby podjęcia działań na rzecz seniorów mieszkających w Polsce. Spadek witalności osób starszych, trudność w prowadzeniu gospodarstwa domowego, problemy z pielęgnacją oraz z poruszaniem się powoduje konieczność korzystania z pomocy osób trzecich, w tym także z pomocy specjalistycznych instytucji.

W Polsce w ramach obszaru polityki społecznej można wyróżnić 3 kategorie działań zajmujących się wsparciem seniorów: ubezpieczenie, zaopatrzenie i opieka (społeczna i medyczna). Osoby będące na emeryturze mają prawo dostępności do służby publicznej tak jak inne osoby, do zabezpieczenia społecznego, ochrony ich stanu zdrowia bez względu na ich status materialny. Seniorzy pobierają świadczenia emerytalne lub renty, są podopiecznymi w domach pomocy społecznej, pacjentami zakładów opiekuńczo-leczniczych, hospicjów, sanatoriów i korzystają także z innych form wsparcia, np. w ich miejscu zamieszkania.

W systemie pomocy społecznej seniorzy mogą ubiegać się o świadczenia rzeczowe, materialne, w formie pobytu w placówkach dziennych i całodobowych oraz w formie usług opiekuńczych świadczonych w miejscu zamieszkania podopiecznego. Po materialne formy wsparcia, seniorzy mogą zgłosić się do Miejskich lub Gminnych Ośrodków Pomocy Społecznej. Pomoc ta wynika z ustawowych zadań własnych i zleconych jednostek samorządu terytorialnego. Najczęściej udzielana jest pomoc w formie świadczeń finansowych, tj.: zasiłki okresowe, celowe (np. na zakup opału, żywności, odzieży, leków) i zasiłki celowe specjalne. Osoby posiadające orzeczenie o niepełnosprawności w stopniu umiarkowanym lub znacznym, niemające prawa do emerytury lub renty, mogą ubiegać się o zasiłek stały, przy którym opłacane są składki na ubezpieczenie zdrowotne. Osobom samotnym przysługuje także prawo do sprawienia jej pogrzebu.

Wychodząc naprzeciw potrzebom seniorów mieszkających na terenie miasta Wysokie Mazowieckie, lokalne władze i instytucje na przestrzeni ostatnich kilku lat podjęły szereg działań celem zabezpieczenia osób starszych. Seniorzy mogą skorzystać z różnych form wsparcia tj. pomoc finansowa/rzeczowa, usługi opiekuńcze świadczone przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, zajęcia rozwijające i edukacyjne prowadzone przez Uniwersytet Trzeciego Wieku czy Klub Seniora „Pogodna jesień” z siedzibą w Miejskim Ośrodku Kultury w Wysokiem Mazowieckiem.

Miasto Wysokie Mazowieckie dbając także o systematyczny rozwój najstarszych mieszkańców, od roku 2023 prowadzi działalność Klubu „Senior+” funkcjonującego w ramach

Rządowego Programu wieloletniego „Senior+” na lata 2021-2025. Prowadzenie różnorodnych zajęć w ramach programu Senior+ pozwoliło osobom starszym znowu poczuć się aktywnymi w sferze edukacji, kultury i ruchu. 30 uczestników Klubu „Senior+” w Wysokiem Mazowieckiem ma możliwość poprawy stanu psychofizycznego dzięki uczestnictwu w zajęciach gimnastycznych, zajęciach masażu, zajęciach tańca oraz prowadzonych przez kadrę Klubu zajęciach nordic walking, spacerach czy spotkaniach tanecznych z elementami zumby. Rozwijana jest także aktywność społeczna seniorów, podejmowane są działania samopomocowe oraz działania na rzecz środowiska lokalnego poprzez włączanie się w akcje prowadzone na terenie miasta tj. np. "Czytanie przy fontannie", współpraca w organizacji Kiermaszu Świątecznego na który w ubiegłym roku uczestnicy przygotowywali ozdoby i stroiki. Uczestnicy Klubu ćwiczą także umiejętność posługiwania się komputerem na zajęciach z informatyki, a potem z opiekunką i kierownikiem Klubu, aktywnie korzystają z Internetu. Seniorzy przełamują lęk w posługiwaniu się urządzeniami cyfrowymi, takimi jak aparat fotograficzny, smartfon czy smart TV. Zorganizowane zajęcia komputerowe oraz wsparcie zatrudnionych pedagogów wpływa na wzmocnienie kompetencji cyfrowych oraz nowych technologii. Organizowane zajęcia przyczyniają się do poprawy poziomu funkcjonowania seniorów w mieście, umożliwiając im zachowanie samodzielności i niezależności, dając poczucie satysfakcji i postrzegania siebie jako ważnej „części” społeczności. Przeprowadzane zajęcia międzypokoleniowe zarówno z przedszkolakami, harcerzami oraz włączanie się w akcje na rzecz społeczności lokalnej wpływają na postrzeganie osoby starszej jako osoby aktywnej, biorącej udział w życiu społeczno-kulturalnym. Można zdecydowanie stwierdzić, iż Klub „Senior+” w Wysokiem Mazowieckiem jest miejscem budowania pozytywnych relacji międzyludzkich. Nieustannie pojawiają się nowe osoby chętne do włączenia się w działalność Klubu. Korzystanie z oferty Klubu „Senior+” w Wysokiem Mazowieckiem przywróciło podopiecznym poczucie własnej wartości, bezpieczeństwa, zaspokoiło potrzebę przynależności, nawiązywania kontaktów międzyludzkich i międzypokoleniowych. Uczestnictwo w Klubie daje możliwość samorealizacji, motywuje do nauki nowych umiejętności, jak również do odkrywania nowych zainteresowań i pasji. Można stwierdzić, iż oferta Klubu przeciwdziała izolacji i marginalizacji osób starszych, co widać po frekwencji uczestników, którzy bardzo chętnie biorą udział w zaplanowanych zajęciach od poniedziałku do piątku. W ramach Rządowego Programu wieloletniego „Senior+” na lata 2021-2025 Gmina Miejska Wysokie Mazowieckie na działalność Klubu „Senior+” otrzymała dofinansowania oraz włożyła spory wkład własny na rzecz Klubu. Oto rozkład środków w poszczególnych latach działania Klubu:

- Rok 2023 - dotacja 48 600 zł, środki własne 60 000 zł
- Rok 2024 - dotacja 61 607 zł, środki własne 105 000 zł

- Rok 2025 - dotacja 64 800 zł, środki własne 108 000

Biorąc pod uwagę powyższe informacje warto podsumować, że potrzeby osób starszych są zauważane przez lokalne władze i w nadchodzących latach niezbędne jest podejmowanie dalszych działań i kontynuowanie istniejących już aktywności na rzecz seniorów.

4.6. Problemy społeczne w mieście Wysokie Mazowieckie – analiza przeprowadzonych badań

Diagnoza problemów społecznych w mieście Wysokie Mazowieckie stanowi niezbędny element zaplanowania działań profilaktycznych na rzecz społeczności lokalnej. Z racji tego zostało przeprowadzone badanie, którego narzędziem jest kwestionariusz ankiety składający się z 32 pytań, dotyczących warunków życia i bezpieczeństwa w środowisku lokalnym.

Badanie, które przeprowadzono, obejmowało mieszkańców miasta Wysokie Mazowieckie pełniących różne funkcje społeczne. Rozdano 120 ankiet, z czego wróciło 106, co świadczy o wysokim poziomie zainteresowania problemami społecznymi.

Ankietowani mieli za zadanie ocenić warunki życia panujące w mieście, a także czy te warunki zmieniły się na przestrzeni kilku ostatnich lat. Pytania dotyczyły problemów i wykluczeń społecznych, oceny aspektów życia. Grupa badawcza była proszona o wykazanie swojej wiedzy na temat rodzin ubogich, niepełnosprawnych, starszych, dzieci i młodzieży, jak również o ocenę problemu przemocy domowej, uzależnień sytuacji na lokalnym rynku pracy. Ostatnia część ankiety dotyczy instytucji lokalnych, ich wpływu na poczucie bezpieczeństwa i stopnia zaangażowania w problemy społeczne.

W badaniu wzięło udział 106 ankietowanych, w tym 64 kobiety i 42 mężczyzn. Analiza wśród mieszkańców miasta została przeprowadzona w październiku 2025 roku.

Tabela 13. Podział ankietowanych ze względu na płeć

Płeć	Liczebność	Udział w %
Kobiety	64	60,38%
Mężczyźni	42	39,62%
Razem	106	100%

Źródło: opracowanie własne

Tabela 14. Podział ankietowanych ze względu na wiek

Wiek	Liczebność	Udział w %
18-25 lat	4	3,78 %
26-35 lat	12	11,32 %

36-45 lat	21	19,81 %
46-55 lat	20	18,87 %
56-65 lat	16	15,09 %
Powyżej 65 lat	33	31,13 %
Razem	106	100 %

Źródło: opracowanie własne

Tabela 15. Podział ankietowanych ze względu na wykształcenie

Wykształcenie	Liczebność	Udział w %
Podstawowe	5	4,71 %
Zasadnicze zawodowe	12	11,32 %
Średnie	43	40,57 %
Wyższe	46	43,40 %
Razem	106	100 %

Źródło: opracowanie własne

Tabela 16. Podział ankietowanych ze względu na miejsce zatrudnienia

Miejsce zatrudnienia	Liczebność	Udział w %
Emeryt/rencista	42	39,62 %
Osoba bezrobotna	1	0,94 %
Rolnik	1	0,94 %
Własna działalność	8	7,55 %
Uczeń/student	5	4,72 %
Pracownik przedsiębiorstwa/firmy	21	19,81 %
Instytucja publiczna samorządowa	28	26,42 %
Razem	106	100%

Źródło: opracowanie własne

W ankiecie udział wzięło 42 emerytów, 28 osób pracujących w publicznych instytucjach samorządowych i 21 pracowników przedsiębiorstwa bądź firmy. Spośród ankietowanych było również 8 osób, które prowadzą własną działalność, a także 5 uczniów/studentów. Był również 1 rolnik i 1 osoba bezrobotna.

Tabela 17. Ocena aktualnych warunków życia w mieście

Wyszczególnienie	Liczebność	Udział w %
Bardzo dobre	40	37,74 %
Dobre	64	60,38 %

Złe	2	1,88 %
Bardzo złe	0	0 %
Razem	106	100 %

Źródło: opracowanie własne

Mieszkańcy miasta pozytywnie ocenili warunki życia w mieście. 60,38 % ankietowanych ocenili warunki jako dobre, a 37,74 % respondentów jako bardzo dobre. Tylko 1,88 % osób oceniło warunki jako złe.

Tabela 18. Ocena warunków życia mieszkańców na przestrzeni kilku ostatnich lat

Wyszczególnienie	Liczebność	Udział w %
Zdecydowanie polepszyły się	68	64,15 %
Raczej polepszyły się	36	33,96 %
Raczej pogorszyły się	0	0 %
Pozostały bez zmian	2	1,89 %
Razem	106	100 %

Źródło: opracowanie własne

Z analizy wynika, że warunki życia mieszkańców miasta Wysokie Mazowieckie na przestrzeni kilku ostatnich lat zdecydowanie polepszyły się, o czym wskazuje 64,15 % ankietowanych. Trochę mniej tj. 33,96 % twierdzi, że warunki raczej się polepszyły, a 2 osoby wskazały, że pozostały bez zmian. Świadczy to o tym, że w Gminie Miejskiej są naprawdę dobre warunki życia mieszkańców, a zmiany, które następują wpływają pozytywnie na społeczeństwo.

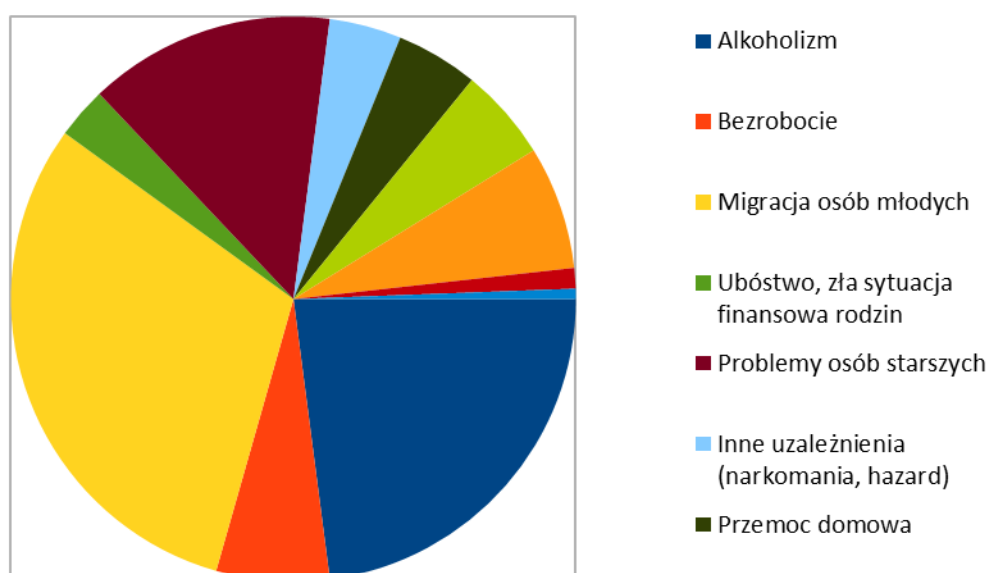
Tabela 19. Występowanie problemów społecznych na terenie miasta Wysokie Mazowieckie

Problem społeczny	Liczebność
Alkoholizm	39
Bezrobocie	11
Migracja osób młodych	52
Ubóstwo, zła sytuacja finansowa rodzin	5
Problemy osób starszych	24
Inne uzależnienia (narkomania, hazard)	7
Przemoc domowa	8
Problemy opiekuńczo-wychowawcze rodzin	9
Przestępczość	0
Niepełnosprawność i długotrwała choroba	12

Bezdomność	2
Wielodzietność	1

Źródło: opracowanie własne

Wykres 1. Występowanie problemów społecznych

Źródło: opracowanie własne

W przypadku wyrażania opinii na temat najbardziej zagrożonych wykluczeń społecznych w mieście Wysokie Mazowieckie, ankietowani wskazali trzy główne środowiska:

- osoby starsze i samotne (41 odpowiedzi)
- osoby i rodziny z problemami uzależnień (33 odpowiedzi)
- osoby i rodziny ubogie, o niskich dochodach (27 odpowiedzi)

Na pozostałych miejscach znaleźli się:

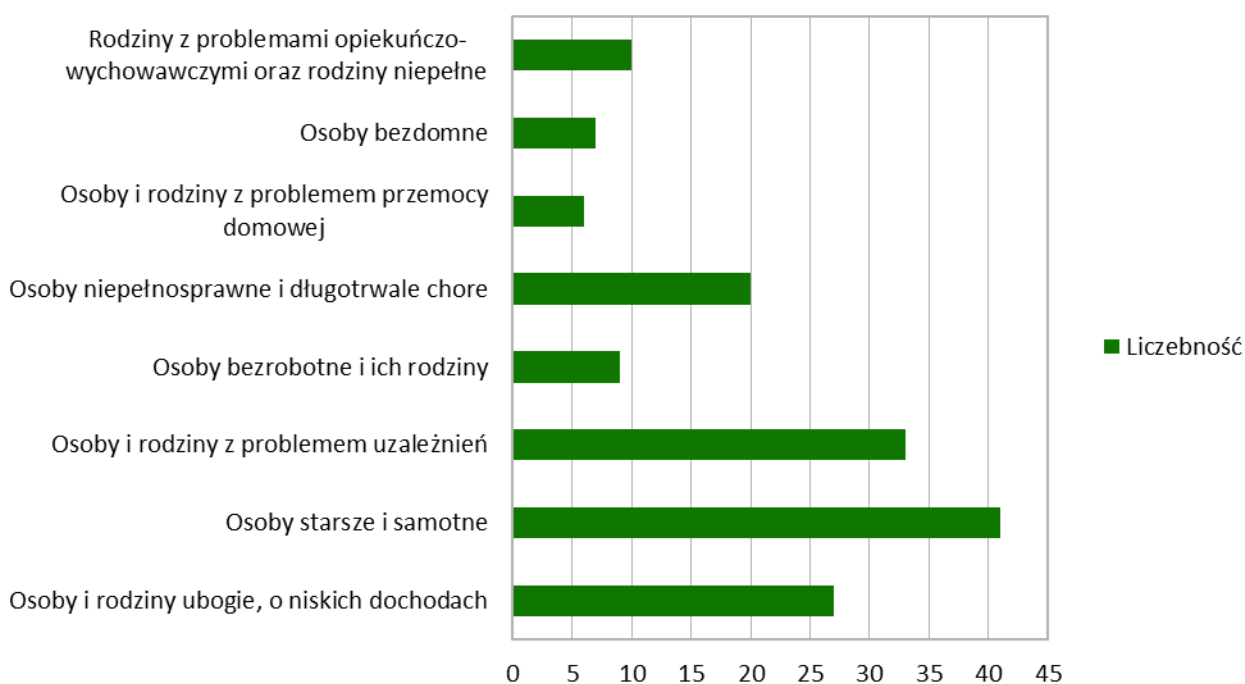
- osoby niepełnosprawne i długotrwale chore (20 odpowiedzi)
- rodziny z problemami opiekuńczo-wychowawczymi (10 odpowiedzi)
- osoby bezrobotne i ich rodziny (9 odpowiedzi)
- osoby bezdomne (7 odpowiedzi)
- osoby i rodziny z problemem przemocy domowej (6 odpowiedzi)

Tabela 20. Osoby najbardziej zagrożone wykluczeniem społecznym w mieście Wysokie Mazowieckie

Wyszczególnienie	Liczebność
Osoby i rodziny ubogie, o niskich dochodach	27
Osoby starsze i samotne	41
Osoby i rodziny z problemem uzależnień	33
Osoby bezrobotne i ich rodziny	9
Osoby niepełnosprawne i długotrwale chore	20
Osoby i rodziny z problemem przemocy domowej	6
Osoby bezdomne	7
Rodziny z problemami opiekuńczo- wychowawczymi oraz rodziny niepełne	10

Źródło: opracowanie własne

Wykres 2. Osoby najbardziej zagrożone wykluczeniem społecznym w mieście Wysokie Mazowieckie

Źródło: opracowanie własne

Osoby, które są najbardziej narażone na wykluczenia społeczne to:

- osoby starsze i samotne, 41 odpowiedzi
- osoby i rodziny z problemem uzależnień, 33 odpowiedzi
- osoby i rodziny ubogie, o niskich dochodach, 27 odpowiedzi
- osoby niepełnosprawne i długotrwale chore, 20 odpowiedziach

Zdecydowanie mniej osób wskazało rodziny z problemami opiekuńczo-wychowawczymi, osoby bezrobotne i ich rodziny, osoby bezdomne, oraz osoby i rodziny z problemem przemocy domowej.

Kolejne z pytań w kwestionariuszu ankiety dotyczy poziomu satysfakcji z warunków życia w mieście. Ankietowani mieli za zadanie ocenić każdy aspekt w skali od 1 do 5, gdzie 1 oznaczał bardzo niezadowolony, 2- niezadowolony, 3 – średnio niezadowolony, 4 – zadowolony, a 5 – bardzo zadowolony. Wyniki prezentują się następująco:

Tabela 21. Poziom satysfakcji z warunków życia w mieście

Wyszczególnienie	1	2	3	4	5
Sytuacja na lokalnym rynku pracy	7	39	45	10	4
Warunki mieszkaniowe	22	63	12	6	2
Oferta edukacyjna	28	48	21	6	2
Dostępność przedszkoli	51	45	8	1	0
Dostęp do opieki zdrowotnej	8	29	53	9	6
Oferta pomocy dla osób niepełnosprawnych	5	38	45	11	6
Oferta pomocy dla osób uzależnionych (terapię, konsultacje itd.)	3	43	37	17	5
Oferta wsparcia seniorów	24	50	22	8	1
Dostępność doradztwa psychologiczno-prawnego	8	31	34	14	8
Organizacja czasu wolnego (kluby sportowe, koła zainteresowań)	20	42	31	6	6
Dostęp do oferty kulturalnej (wydarzenia, koncerty, imprezy)	22	49	29	4	1
Bezpieczeństwo publiczne	37	45	15	6	2
Stan środowiska naturalnego	40	53	5	5	2
Stan wizualny miasta	62	40	2	0	1
Poziom pomocy społecznej	33	47	16	7	2

Źródło: opracowanie własne

Mieszkańcy miasta Wysokie Mazowieckie są bardzo zadowoleni z dostępności przedszkoli i stanu wizualnego miasta. Natomiast są zadowoleni z warunków mieszkaniowych, oferty edukacyjnej, oferty wsparcia seniorów, dostępu do oferty kulturalnej, bezpieczeństwa publicznego, stanu środowiska naturalnego i poziomu pomocy społecznej. Sporo mieszkańców jest niezdecydowanych w kwestii sytuacji na rynku pracy, dostępu do opieki zdrowotnej, oferty pomocy dla niepełnosprawnych i oferty pomocy dla osób uzależnionych. Jeżeli chodzi o niezadowolenie z warunków życia w mieście, szczególnie niepokój budzi oferta pomocy dla osób uzależnionych i dostępność doradztwa psychologiczno-prawnego, gdyż te odpowiedzi dostały najwięcej niskich punktów. Podsumowując mieszkańcy naszego miasta, są zadowoleni, zdarzają się pewne wyjątki, jednak nie są one bardzo zauważalne. Odpowiedzi – bardzo niezadowolony, pojawiały się sporadycznie, najwięcej, czyli 8 przy kwestii doradztwa psychologiczno-prawnego.

Tabela 22. Występowanie rodzin ubogich na terenie miasta Wysokie Mazowieckie

Wyszczególnienie	Liczebność	Udział w %
Nie znam takich przypadków	33	31,13 %
Znam jeden – dwa takie przypadki	36	33,96 %
Znam kilka takich przypadków	26	24,53 %
Znam wiele takich przypadków	11	10,38 %
Razem	106	100 %

Źródło: opracowanie własne

Pytanie dotyczyło występowania rodzin ubogich na terenie naszego miasta. Odpowiedzi mieszkańców kształtowały się na podobnym poziomie, a mianowicie 33,96 % ankietowanych, wskazało, że zna jeden – dwa takie przypadki, a 31,13 % nie zna takich przypadków. Trochę mniej, tj. 24,53 % respondentów zaznaczyło, że zna kilka takich przypadków, a 10,38 % wskazało, że takich przypadków nie zna wcale.

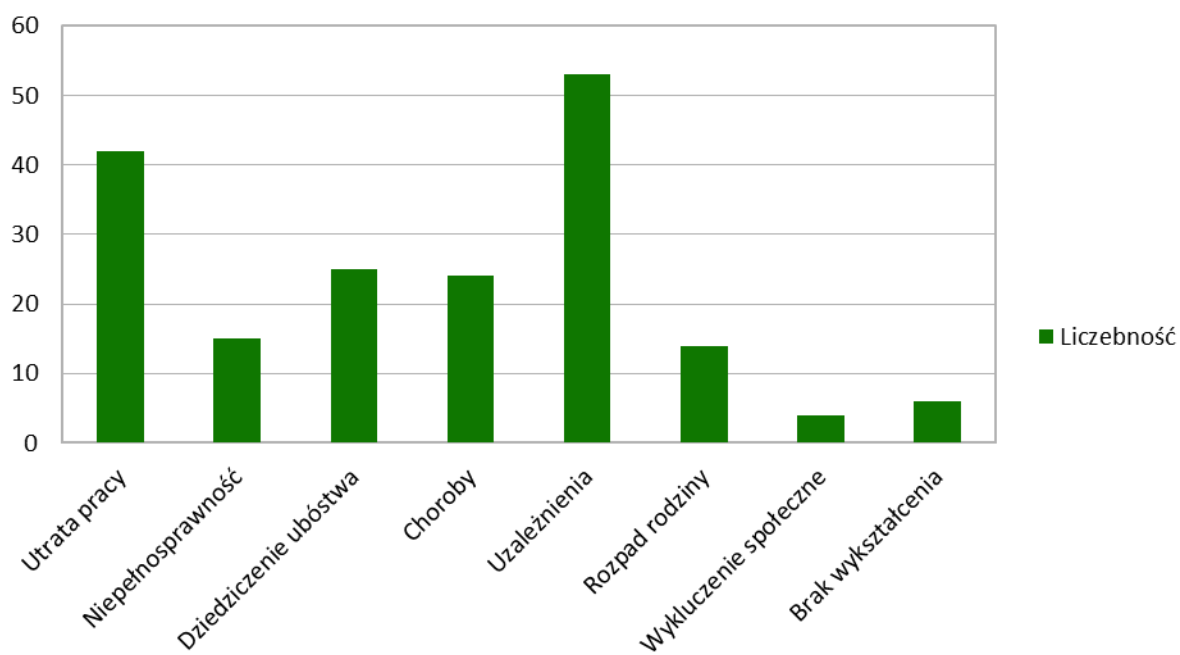
Tabela 23. Najczęstsze powody popadania w ubóstwo rodzin i osób z terenu miasta Wysokie Mazowieckie

Problem społeczny	Liczebność
Utrata pracy	42
Niepełnosprawność	15
Dziedziczenie ubóstwa	25
Choroby	24
Uzależnienia	53
Rozpad rodziny	14
Wykluczenie społeczne	4

Brak wykształcenia	6
--------------------	---

Źródło: opracowanie własne

Wykres 3. Najczęstsze powody popadania w ubóstwo rodzin i osób z terenu miasta Wysokie Mazowieckie

Źródło: opracowanie własne

Według wyników badań najczęstszymi powodami popadania w ubóstwo rodzin i osób z terenu miasta Wysokie Mazowieckie są uzależnienia, utrata pracy, dziedziczenie ubóstwa i choroby. Do przyczyn rzadziej wskazywanych należą niepełnosprawność, rozpad rodziny, wykluczenie społeczne i brak wykształcenia.

Tabela 24. Ocena aktualnej sytuacji na rynku pracy w mieście Wysokie Mazowieckie

Wyszczególnienie	Liczebność	Udział w %
Raczej zła	15	14,15 %
Zdecydowanie zła	6	5,66 %
Raczej dobra	78	73,58 %
Zdecydowanie dobra	7	6,61 %
Razem	106	100 %

Źródło: opracowanie własne

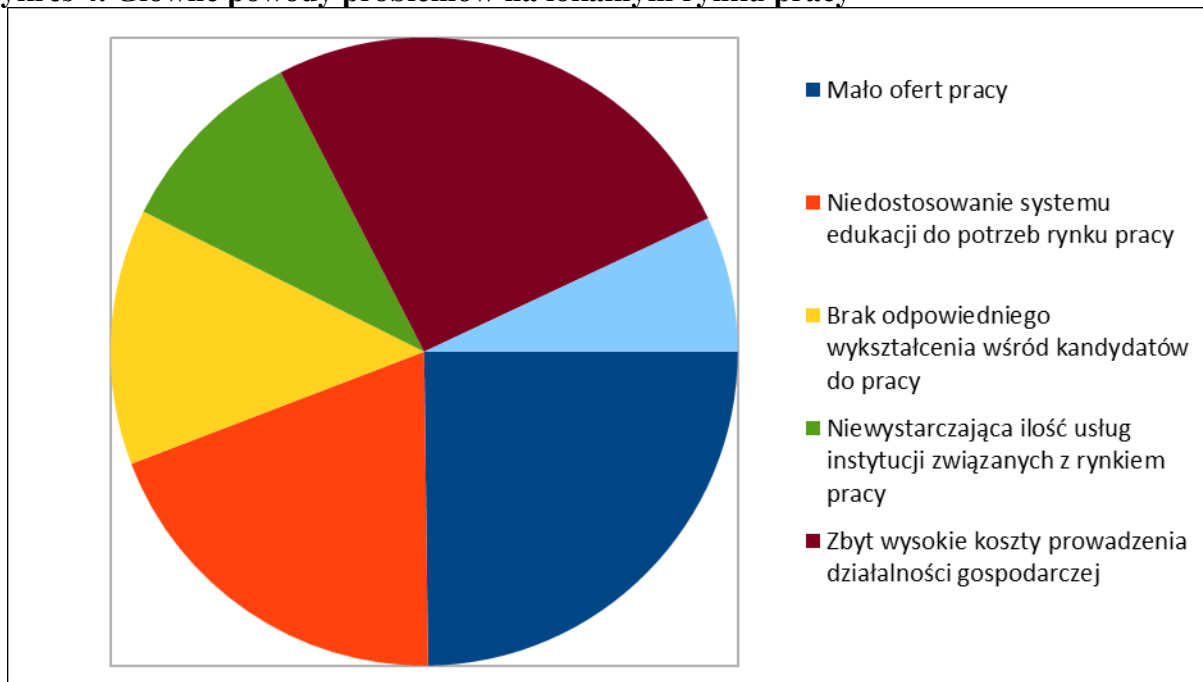
Mieszkańcy ocenili sytuację na rynku pracy jako raczej dobrą (73,58%). Odpowiedź – raczej zła otrzymała 14,15 %, zdecydowanie zła 5,66 % i zdecydowanie dobra 6,61 %.

Tabela 25. Główne powody problemów na lokalnym rynku pracy

Przyczyna	Liczebność
Mało ofert pracy	32
Niedostosowanie systemu edukacji do potrzeb rynku pracy	25
Brak odpowiedniego wykształcenia wśród kandydatów do pracy	17
Niewystarczająca ilość usług instytucji związanych z rynkiem pracy	13
Zbyt wysokie koszty prowadzenia działalności gospodarczej	33
Zła sytuacja finansowa przedsiębiorstw	9

Źródło: opracowanie własne

Wykres 4. Główne powody problemów na lokalnym rynku pracy

Źródło: opracowanie własne

Spośród głównych problemów na lokalnym rynku pracy najczęściej wybieranymi odpowiedziami są: zbyt wysokie koszty prowadzenia działalności gospodarczej, mało ofert pracy, niedostosowanie systemu edukacji do potrzeb rynku pracy. Ankietowani rzadziej wskazywali brak odpowiedniego wykształcenia, niewystarczającą ilość usług instytucji związanych z rynkiem pracy i złą sytuację finansową przedsiębiorstw.

Tabela 26. Ocena sytuacji osób niepełnosprawnych mieszkających na terenie miasta Wysokie Mazowieckie

Wyszczególnienie	Liczebność	Udział w %
------------------	------------	------------

Bardzo dobra	2	1,89 %
Dobra	37	34,90 %
Średnia	60	56,60 %
Zła	5	4,72 %
Bardzo zła	2	1,89 %
Razem	106	100 %

Źródło: opracowanie własne

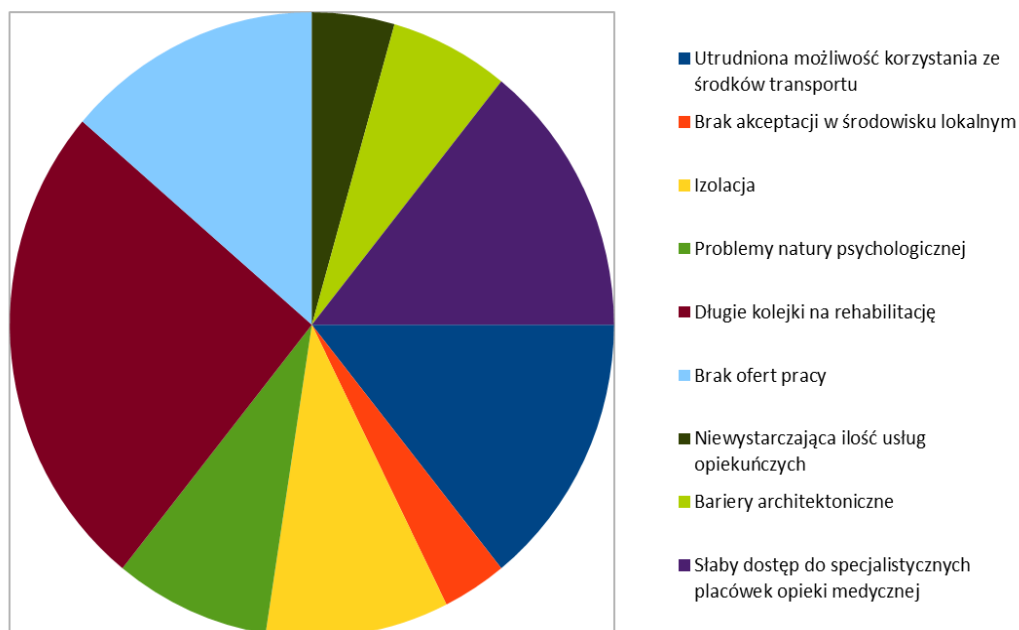
W przypadku oceny sytuacji osób niepełnosprawnych mieszkających na terenie miasta Wysokie Mazowieckie, ankietowani wskazali, że ich sytuacja jest na średnim poziomie, za czym opowiedziało się 56,60 % grupy badawczej. Pozostała grupa respondentów wskazała, że sytuacja niepełnosprawnych jest na dobrym poziomie – 34, 90%. Złą sytuację wskazało 4,72 %, bardzo złą 1,89 %, a bardzo dobrą 1,89 %. Może to świadczyć o niewiedzy ankietowanych na dany temat, ponieważ w zdecydowanej większości wybierali odpowiedź neutralną.

Tabela 27. Najczęstsze problemy, z jakimi spotykają się osoby niepełnosprawne z miasta Wysokie Mazowieckie

Problem	Liczebność
Utrudniona możliwość korzystania ze środków transportu	29
Brak akceptacji w środowisku lokalnym	7
Izolacja	20
Problemy natury psychologicznej	17
Długie kolejki na rehabilitację	52
Brak ofert pracy	28
Niewystarczająca ilość usług opiekuńczych	9
Bariery architektoniczne	13
Słaby dostęp do specjalistycznych placówek opieki medycznej	29

Źródło: opracowanie własne

Wykres 5. Najczęstsze problemy, z jakimi spotykają się osoby niepełnosprawne z miasta Wysokie Mazowieckie

Źródło: opracowanie własne.

Grupa badawcza wskazała, iż najczęstszymi problemami z jakimi spotykają się osoby niepełnosprawne z miasta Wysokie Mazowieckie są:

- Długie kolejki na rehabilitację, 52 odpowiedzi
- słaby dostęp do specjalistycznych placówek opieki medycznej, 29 odpowiedzi
- utrudniona możliwość korzystania ze środków transportu, 29 odpowiedzi
- brak ofert pracy, 28 odpowiedzi

Problemy, które występują rzadziej to między innymi:

- izolacja, 20 odpowiedzi
- problemy natury psychologicznej, 17 odpowiedzi
- bariery architektoniczne, 13 odpowiedzi
- niewystarczająca ilość usług opiekuńczych, 9 odpowiedzi
- brak akceptacji w środowisku lokalnym, 7 odpowiedziach

Podsumowując, według ankietowanych niepełnosprawni najczęściej mają problem z dostępem do usług specjalistycznych, rehabilitacji i lekarzy specjalistów, mają ograniczone środki transportu. Bariery psychologiczne spowodowane izolacją czy też środowiskiem lokalnym stanowią zdecydowanie mniejszy problem.

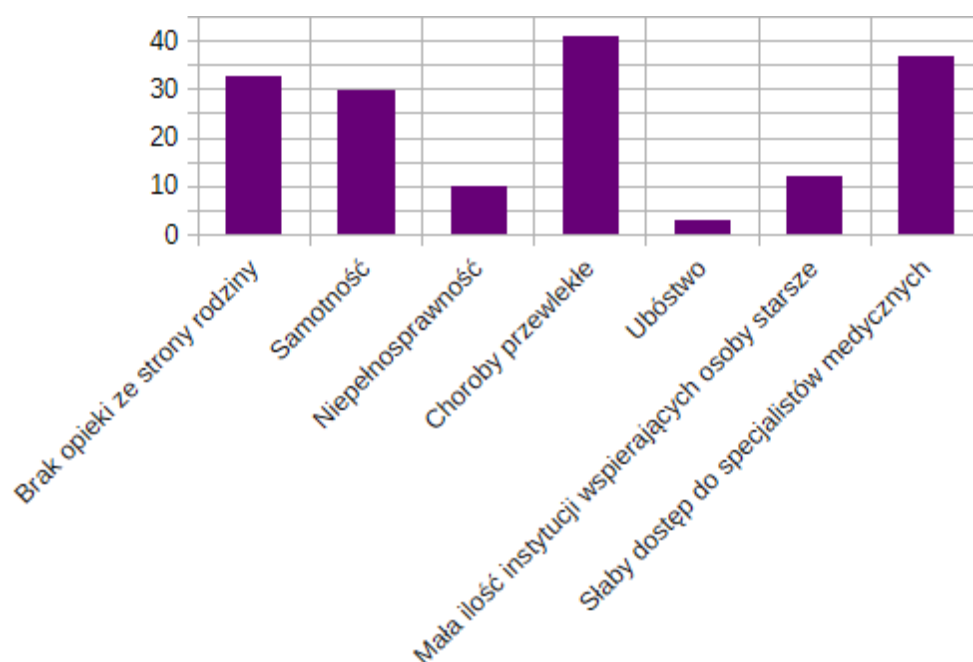
Tabela 28. Najczęstsze problemy osób starszych na terenie miasta Wysokie Mazowieckie

Problem	Liczebność
Brak opieki ze strony rodziny	33
Samotność	30
Niepełnosprawność	10

Choroby przewlekłe	41
Ubóstwo	3
Mała ilość instytucji wspierających osoby starsze	12
Słaby dostęp do specjalistów medycznych	37

Źródło: opracowanie własne

Wykres 6. Najczęstsze problemy osób starszych na terenie miasta Wysokie Mazowieckie

Źródło: opracowanie własne

Za najczęstsze problemy osób starszych badani mieszkańcy uznali choroby przewlekłe i słaby dostęp do specjalistów medycznych. Ankietowani wskazali w mniejszym stopniu brak opieki ze strony rodziny i samotność. Według mieszkańców najmniejszy problem stanowi niepełnosprawność, mała ilość instytucji wspierających osoby starsze i ubóstwo.

Tabela 29. Ocena sytuacji osób starszych mieszkających na terenie miasta Wysokie Mazowieckie

Wyszczególnienie	Liczebność	Udział w %
------------------	------------	------------

Bardzo dobra	5	4,72 %
Dobra	32	30,19 %
Średnia	68	64,15 %
Zła	1	0,94 %
Bardzo zła	0	0 %
Razem	106	100 %

Źródło: opracowanie własne

Według 64,15 % mieszkańców miasta sytuacja osób starszych jest na średnim poziomie. Mniejsza ilość tj. 30,19 % uważa, że sytuacja seniorów jest dobra, natomiast tylko 4,72 % grupy badawczej wskazała na bardzo dobrą sytuację. Za złą sytuacją opowiedziało się tylko 0,94 % respondentów. Nikt nie wskazał odpowiedzi o bardzo złej sytuacji.

Podsumowując, można uznać, że sytuacja osób starszych na terenie miasta Wysokie Mazowieckie nie jest na najlepszym poziomie.

Tabela 30. Czy oferta dla osób starszych mieszkających na terenie miasta Wysokie Mazowieckie (tj. Klub Senior +, Klub Seniora Pogodna Jesień, Uniwersytet Trzeciego Wieku) jest wystarczającą formą aktywizacji?

Wyszczególnienie	Liczebność	Udział w %
Tak	90	84,90 %
Nie	16	15,10 %
Razem	106	100 %

Źródło: opracowanie własne

Mieszkańcy miasta Wysokie Mazowieckie uznali, że oferta dla osób starszych jest wystarczającą formą aktywizacji, za czym opowiedziało się 84,90 % grupy badawczej.

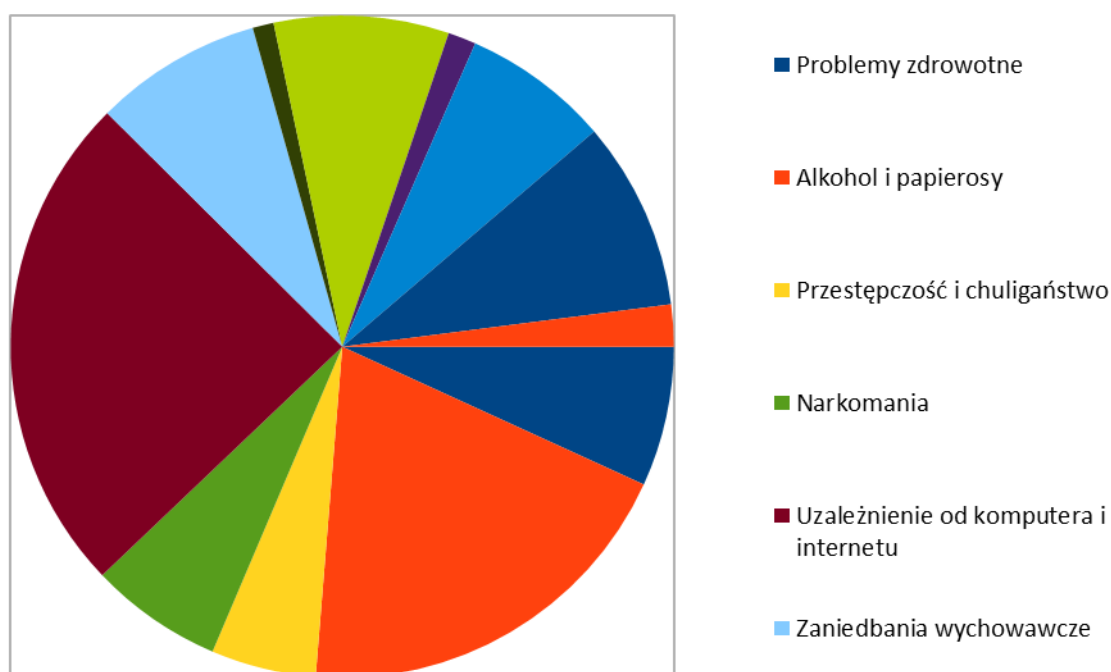
Tabela 31. Negatywne zjawiska odnoszące się do dzieci i młodzieży z terenu Miasta Wysokie Mazowieckie

Negatywne zjawisko	Liczebność
Problemy zdrowotne	20
Alkohol i papierosy	57
Przestępczość i chuligaństwo	15
Narkomania	19
Uzależnienie od komputera i internetu	72
Zaniedbania wychowawcze	24
Przemoc ze strony rodziców	3
Przemoc ze strony rówieśników	25
„eurosieroctwo” tj. w wyniku wyjazdów zarobkowych rodzica lub rodziców	4

Sieroctwo tj. w wyniku śmierci rodzica lub rodziców	0
Zaniedbanie socjalne	0
Brak ofert organizacji czasu wolnego	21
Bezproduktywne spędzanie czasu wolnego	27
Depresja	6

Źródło: opracowanie własne

Wykres 7. Negatywne zjawiska odnoszące się do dzieci i młodzieży z terenu Miasta Wysokie Mazowieckie

Źródło: opracowanie własne

Do najczęściej występujących zjawisk wśród dzieci i młodzieży należą uzależnienia od komputera i internetu oraz alkoholu i papierosów. Te odpowiedzi były wskazywane najczęściej przez ankietowanych. Do zjawisk rzadziej występujących zaliczamy m. in. bezproduktywne spędzanie czasu wolnego, przemoc ze strony rówieśników, zaniedbania wychowawcze, brak ofert organizacji czasu wolnego, problemy zdrowotne, narkomania oraz przestępczość i chuligaństwo. Bardzo rzadko były wskazywane depresje, „eurosieroctwo” i przemoc ze strony rówieśników.

Tabela 32. Ocena sytuacji dzieci i młodzieży mieszkających na terenie miasta Wysokie Mazowieckie

Wyszczególnienie	Liczebność	Udział w %
Bardzo dobra	5	4,72 %
Dobra	97	91,51 %
Zła	4	3,77 %
Bardzo zła	0	0%
Razem	106	100 %

Źródło: opracowanie własne

Według grypy badawczej sytuacja dzieci i młodzieży mieszkających na terenie miasta Wysokie Mazowieckie jest oceniana jako dobra (91,51 %). Bardzo dobrą sytuację wskazało 4,72 % ankietowanych, a złą 3,77 % respondentów. Nikt nie wskazał bardzo złej sytuacji.

Tabela 33. Skala problemu przemocy domowej w mieście Wysokie Mazowieckie

Wyszczególnienie	Liczebność	Ogółem w %
Nie znam takich przypadków	50	47,17 %
Znam jeden - dwa takie przypadki	31	29,25%
Znam kilka takich przypadków	21	19,81 %
Znam wiele takich przypadków	4	3,77 %
Razem	106	100 %

Źródło: opracowanie własne

Według 47,17 % ankietowanych wskazało, że nie zna przypadków problemu przemocy domowej na terenie Wysokie Mazowieckie, a 29,92 % wskazało, że zna jeden – dwa takie przypadki. Może to świadczyć o niskim współczynniku przestępczości domowej. Trochę mniej tj. 19,81 % badanych opowiada się za znajomością kilku takich przypadków. Tylko 3,77 % respondentów wskazało odpowiedź wskazującą znajomość wielu takich przypadków.

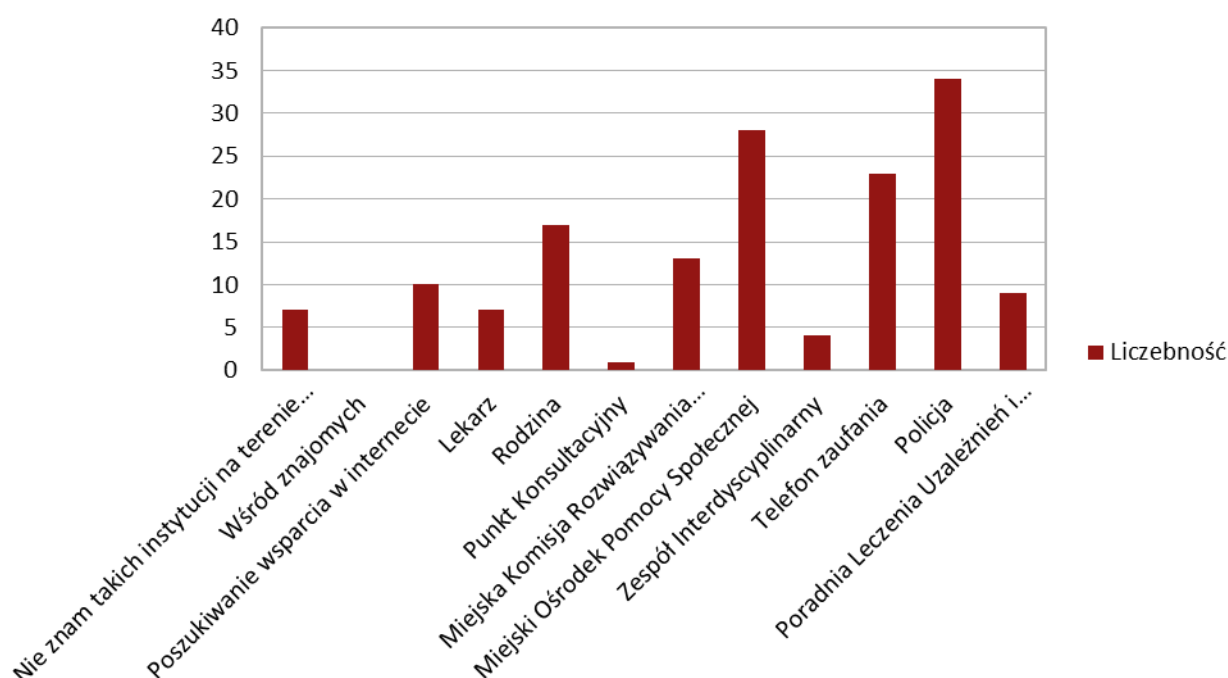
Tabela 34. Do kogo zwróciłby/zwróciłaby się Pan/Pani o pomoc w przypadku problemu uzależnienia lub/i przemocy domowej?

Wyszczególnienie	Liczebność
Nie znam takich instytucji na terenie miasta	7
Wśród znajomych	0
Poszukiwanie wsparcia w internecie	10
Lekarz	7
Rodzina	17

Punkt Konsultacyjny	1
Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	13
Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	28
Zespół Interdyscyplinarny	4
Telefon zaufania	23
Policja	34
Poradnia Leczenia Uzależnień i Współzależnień	9

Źródło: opracowanie własne

Wykres 8. Do kogo zwróciłby/zwróciłaby się Pan/Pani o pomoc w przypadku problemu uzależnienia lub/i przemocy domowej?

Źródło: opracowanie własne

Grupa badawcza wskazała, że w przypadku problemu uzależnienia lub/i przemocy zgłosiłaby się na Policję lub Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, takie odpowiedzi były udzielane najczęściej. Mniejsza część respondentów wskazywała takie odpowiedzi jak telefon zaufania, rodzina, Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, poszukiwanie wsparcia w internecie., czy też poradnie Leczenia Uzależnień i Współzależnień. Zdecydowana mniejszość w przypadku problemu uzależnienia lub/i przemocy domowej zgłosiłaby się do lekarza czy też zespołu interdyscyplinarnego. Uzyskaliśmy 7 odpowiedzi o braku wiedzy na temat instytucji na terenie miasta, które mogłyby się tym problemem zająć. Podsumowując, najchętniej wybieranym miejscem do zgłaszania problemu jest Policja bądź Miejski Ośrodek Pomocy

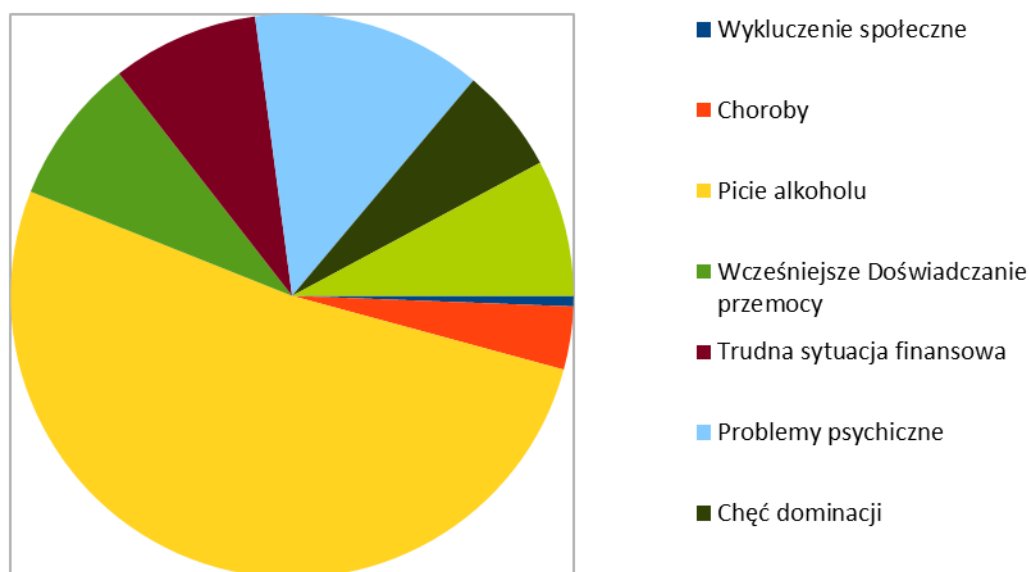
Społecznej, czyli instytucje, które w naszym miejscu działają na największą skalę, jeżeli chodzi o problemy z uzależnieniami i przemocą domową.

Tabela 35. Przyczyny przemocy domowej

Wyszczególnienie	Liczebność
Wykluczenie społeczne	1
Choroby	6
Picie alkoholu	86
Wcześniejsze Doświadczanie przemocy	14
Trudna sytuacja finansowa	14
Problemy psychiczne	22
Chęć dominacji	10
Zażywanie dopalaczy, narkotyków	13

Źródło: opracowanie własne

Wykres 9. Przyczyny przemocy domowej

Źródło: opracowanie własne

Zapytaliśmy naszą grupę badawczą z czym związany jest problem przemocy domowej. Z uzyskanych informacji wynika, że największy problem stanowi picie alkoholu i to jest główna przyczyna przemocy domowej. Na drugim miejscu znalazły się problemy psychiczne, a na trzecim trudna sytuacja finansowa i wcześniejśże doświadczanie przemocy. Zdecydowanie mniej ankietowani wskazywali takie odpowiedzi jak zażywanie dopalaczy, narkotyków, chęć dominacji, choroby i wykluczenia społeczne.

Tabela 36. Czy zdarzyło się Panu/Pani doświadczyć przemocy?

Wyszczególnienie	Liczba	Udział w %
Tak	12	11,32 %
Nie	94	88,68 %
Razem	106	100 %

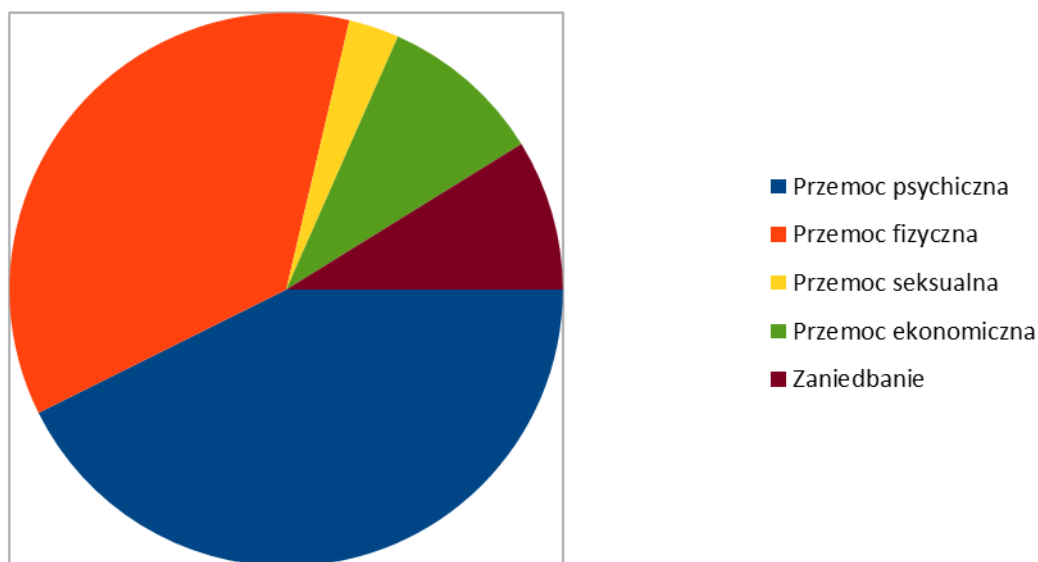
Źródło: opracowanie własne

Nasza grupa badawcza w 88,68 % nie jest ofiarami przemocy. Tylko 11,32 % respondentów wskazało, że było ofiarami przemocy. Te wyniki mogą wynikać stąd, że w naszym mieście jest niski współczynnik przestępczości, stąd też mało ofiar.

Tabela 37. Rodzaje przemocy, które występują najczęściej

Wyszczególnienie	Liczebność
Przemoc psychiczna	58
Przemoc fizyczna	49
Przemoc seksualna	4
Przemoc ekonomiczna	13
Zaniedbanie	12

Źródło: opracowanie własne

Wykres 10. Rodzaje przemocy, które występują najczęściej

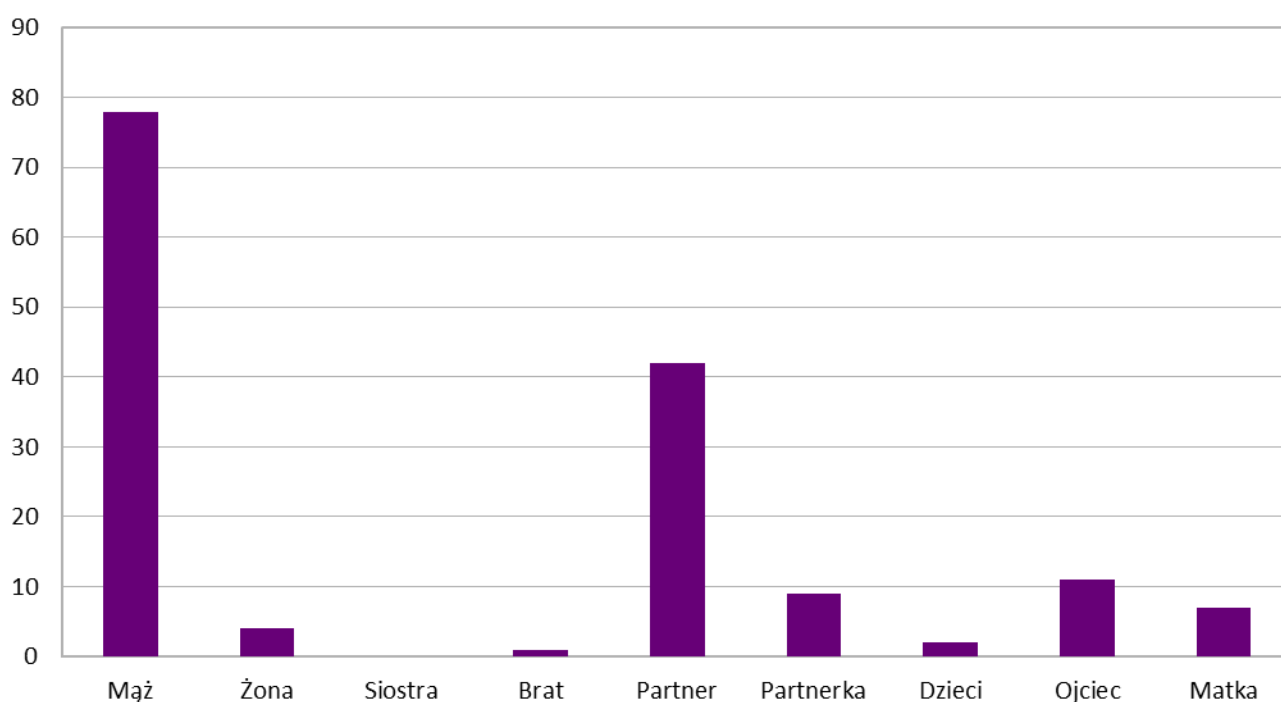
Źródło: opracowanie własne

Do najczęściej występujących rodzajów przemocy należą psychiczna (58 odpowiedzi) i fizyczna (49 odpowiedzi). Jeżeli chodzi o pozostałe rodzaje przemocy, występują one zdecydowanie rzadziej, według naszej grupy badawczej.

Tabela 38. Osoby, które najczęściej stosują przemoc

Wyszczególnienie	Liczebność
Mąż	78
Żona	4
Siostra	0
Brat	1
Partner	42
Partnerka	9
Dzieci	2
Ojciec	11
Matka	7

Źródło: opracowanie własne

Wykres 11. Osoby, które najczęściej stosują przemoc

Źródło: opracowanie własne

Według przeprowadzonych badań sprawcą przemocy domowej najczęściej jest mąż lub partner. Zdecydowanie rzadziej pojawiały się pozostałe odpowiedzi. Warto podkreślić tylko, że to mężczyzna jest najczęściej osobą stosującą przemoc.

Tabela 39. Stopień zaangażowania instytucji lokalnych, związanych z rozwiązywaniem problemów społecznych mieszkańców miasta Wysokie Mazowieckie

Wyszczególnienie	Liczba	Udział
------------------	--------	--------

Nie mam zdania	40	37,74 %
Źle	3	2,83 %
Dostatecznie	27	25,47 %
Dobrze	31	29,25
Bardzo dobrze	5	4,71 %
Razem	106	100 %

Źródło: opracowanie własne

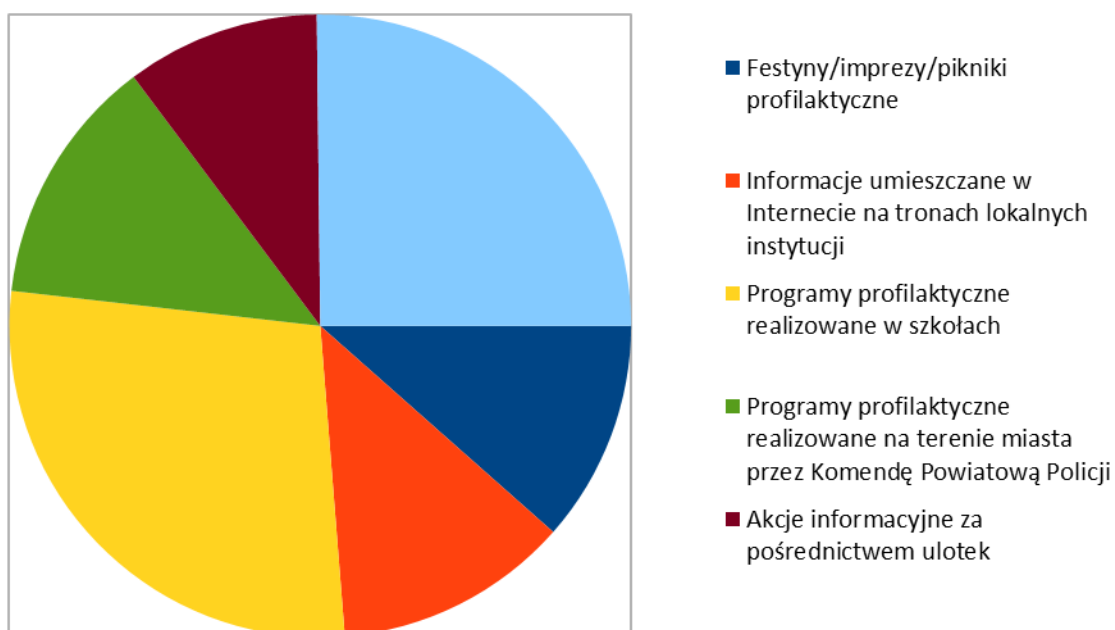
Analizując stopień zaangażowania instytucji lokalnych, związanych z rozwiązywaniem problemów społecznych mieszkańców miasta Wysokie Mazowieckiego, nasuwa się wniosek, że nie są oceniane zbyt dobrze. 25,47% respondentów wskazało dostateczny stopień, 29,25 % uznało, że poziom jest dobry, a tylko 4,71% wskazało odpowiedź o bardzo dobrym. Stopniu zaangażowania. 37,74 % ankietowanych zaznaczyło, że nie ma zdania na ten temat.

Tabela 40. Formy działań, które przyniosą najlepsze efekty w oddziaływaniach profilaktycznych i informacyjnych w tematyce przemocy i uzależnień

Wyszczególnienie	Liczebność
Festyny/imprezy/pikniki profilaktyczne	16
Informacje umieszczane w Internecie na stronach lokalnych instytucji	17
Programy profilaktyczne realizowane w szkołach	39
Programy profilaktyczne realizowane na terenie miasta przez Komendę Powiatową Policji	18
Akcje informacyjne za pośrednictwem ulotek	14
Rozmowy ze specjalistami pracującymi w instytucjach pomocowych na terenie miasta	35

Źródło: opracowanie własne

Wykres 12. Formy działań, które przyniosą najlepsze efekty w oddziaływaniach profilaktycznych i informacyjnych w tematyce przemocy i uzależnień

Źródło: opracowanie własne

Do form działań, które, przyniosą najlepsze efekty w oddziaływaniach profilaktycznych i informacyjnych ankietowani wskazali programy profilaktyczne realizowane w szkołach (39 odpowiedzi) i rozmowy ze specjalistami pracującymi w instytucjach pomocowych na terenie miasta (35 odpowiedzi). Pojawiały się również inne odpowiedzi:

- programy profilaktyczne realizowane na terenie miasta przez Komendę Powiatową Policji (18 odpowiedzi)
- informacje umieszczane w internecie na stronach lokalnych instytucji (17 odpowiedzi)
- festyny/imprezy/ pikniki profilaktyczne (17 odpowiedzi)
- akcje informacyjne za pomocą ulotek (14 odpowiedzi)

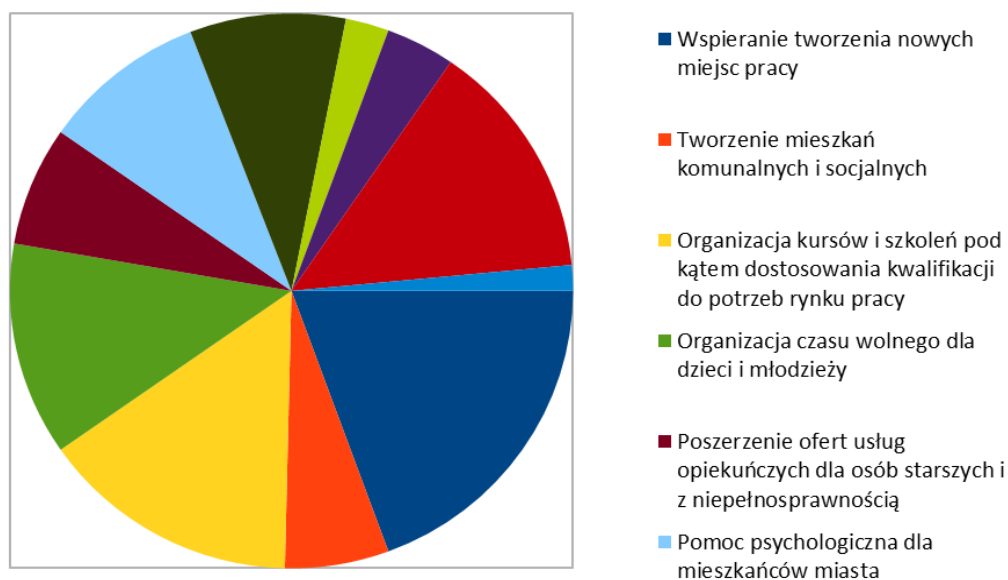
Tabela 41. Na co Pana/Pani zdaniem instytucje publiczne powinny zwrócić uwagę, aby przeciwdziałać negatywnym zjawiskom społecznym w Wysokiem Mazowieckiem?

Wyszczególnienie	Liczebność
Wspieranie tworzenia nowych miejsc pracy	39
Tworzenie mieszkań komunalnych i socjalnych	12
Organizacja kursów i szkoleń pod kątem dostosowania kwalifikacji do potrzeb rynku pracy	30
Organizacja czasu wolnego dla dzieci i młodzieży	25
Poszerzenie ofert usług opiekuńczych dla osób starszych i z niepełnosprawnością	14
Pomoc psychologiczna dla mieszkańców miasta	19
Profilaktyka uzależnień skierowana do dzieci i młodzieży	18
Działania na rzecz zwiększenie bezpieczeństwa na terenie miasta	5

Organizacja czasu wolnego dla osób starszych	8
Zwiększenie dostępności przedszkoli i żłobków	0
Zwiększenie dostępności do usług opieki zdrowotnej	28
Zwiększenie pomocy socjalnej	3

Źródło: opracowanie własne

Wykres 13. Na co Pana/Pani zdaniem instytucje publiczne powinny zwrócić uwagę, aby przeciwdziałać negatywnym zjawiskom społecznym w Wysokim Mazowieckiem

Źródło: opracowanie własne

Według uzyskanych danych instytucje publiczne, aby przeciwdziałać negatywnym zjawiskom społecznym powinny wspierać tworzenie nowych miejsc pracy, organizować kursy i szkolenia pod kątem dostosowania kwalifikacji do potrzeb rynku pracy, zwiększać dostępność do

usług opieki zdrowotnej i organizować czas wolny dla dzieci i młodzieży. Te odpowiedzi były wskazywane najczęściej przez naszą grupę badawczą. Kolejno ankietowani wskazywali pomoc psychologiczną dla mieszkańców miasta, profilaktykę uzależnień skierowaną do dzieci i młodzieży, poszerzenie ofert usług opiekuńczych dla osób starszych i z niepełnosprawnością oraz tworzenie mieszkań komunalnych i socjalnych.

Respondenci rzadko wskazywali organizację czasu wolnego dla osób starszych, działania na rzecz zwiększenia bezpieczeństwa na terenie miasta i zwiększenie pomocy socjalnej.

Podsumowując, aby przeciwdziałać negatywnym zjawiskom społecznym w Wysokiem Mazowieckiem, należy skupić się na takich rozwiązaniach, które pomogą mieszkańcom rozwijać swoje umiejętności, podejmować pracę i korzystać z usług opieki zdrowotnej.

Tabela 42. Czy Pana/Pani zdaniem miasto Wysokie Mazowieckie jest miastem bezpiecznym?

Wyszczególnienie	Liczba	Udział w %
Tak	104	98,12 %
Nie	2	1,88 %
Razem	106	100 %

Źródło: opracowanie własne

Według ankietowanych miasto Wysokie Mazowieckie jest bezpieczne, za czym opowiedziało się 98,12 % grupy badawczej.

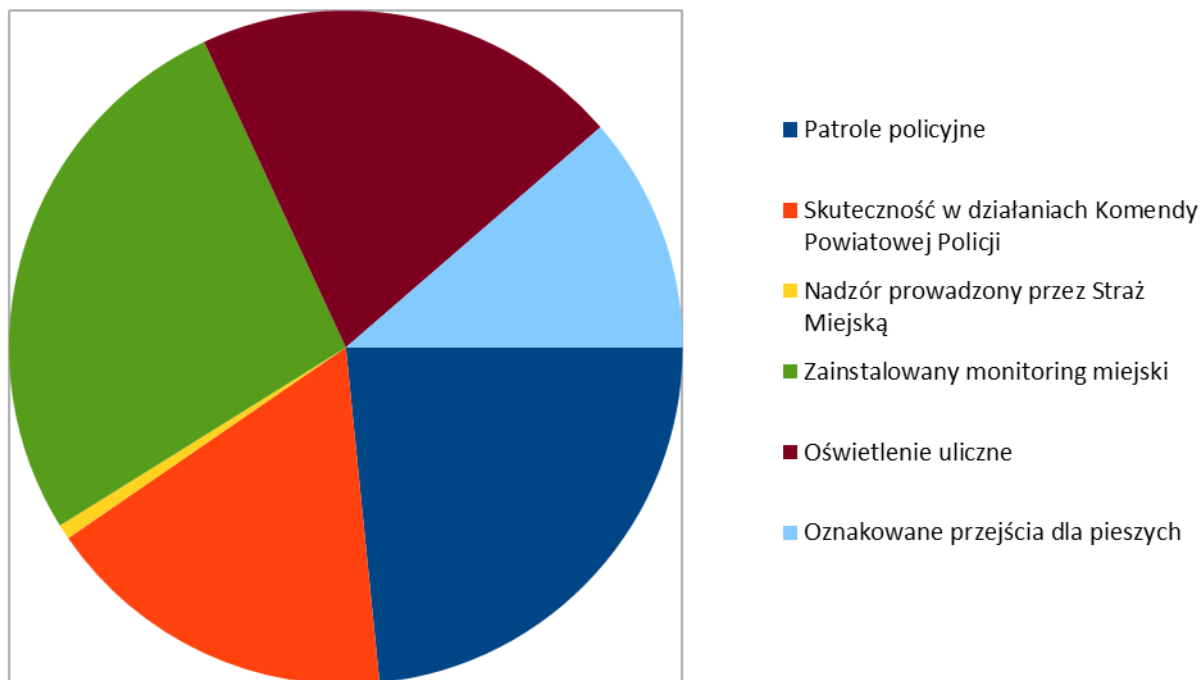
Tabela 43. Co wpływa na poczucie bezpieczeństwa w mieście Wysokie Mazowieckie?

Wyszczególnienie	Liczebność
Patrole policyjne	33
Skuteczność w działaniach Komendy Powiatowej Policji	24
Nadzór prowadzony przez Straż Miejską	1
Zainstalowany monitoring miejski	38
Oświetlenie uliczne	29
Oznakowane przejścia dla pieszych	16

Źródło: opracowanie własne

Wykres 14. Co wpływa na poczucie bezpieczeństwa w mieście Wysokie Mazowieckie?

Według ankietowanych na poczucie bezpieczeństwa w mieście Wysokie Mazowieckie

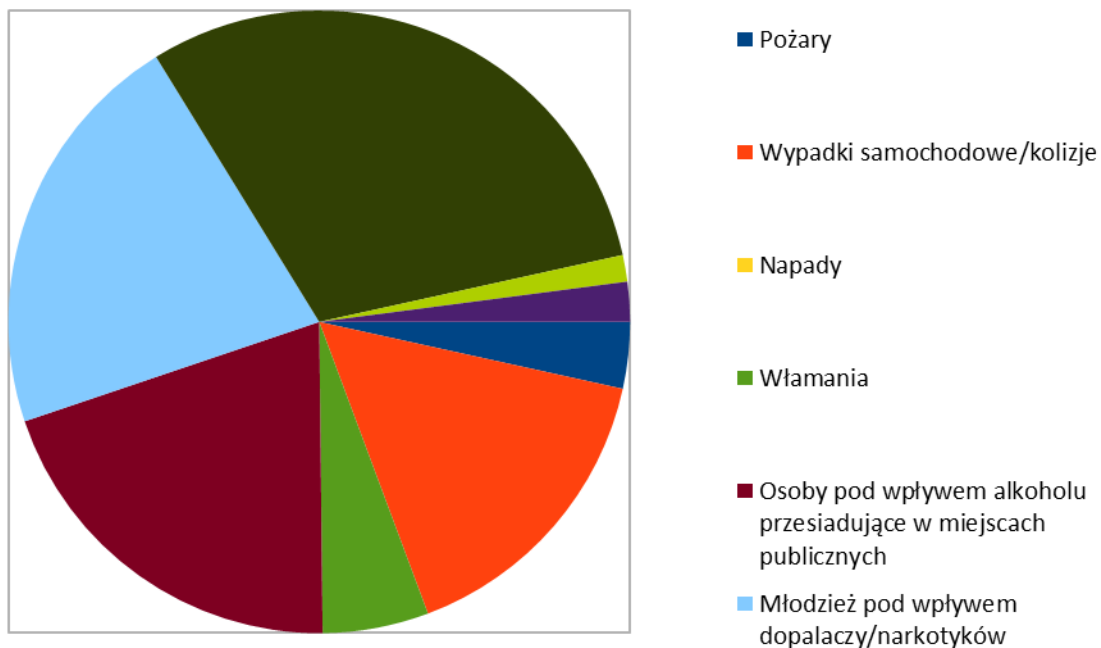
najbardziej wpływa zainstalowany monitoring miejski – udzielono 38 takich odpowiedzi. Na drugim miejscu znajdują się patroli policyjne – 33 odpowiedzi, a na trzecim oświetlenie uliczne – 29 odpowiedzi. Rzadziej były udzielane takie odpowiedzi jak skuteczność w działaniach Komendy Powiatowej Policji i oznakowane przejścia dla pieszych.

Tabela 44. Zagrożenia bezpieczeństwa w mieście Wysokie Mazowieckie

Wyszczególnienie	Liczebność
Pożary	5
Wypadki samochodowe/kolizje	23
Napady	0
Włamania	8
Osoby pod wpływem alkoholu przesiadujące w miejscach publicznych	29
Młodzież pod wpływem dopalaczy/narkotyków	31
Przekraczanie prędkości przez osoby kierujące samochodami	44
Osoby bezdomne	2
Inne	3

Źródło: opracowanie własne

Wykres 15. Zagrożenia bezpieczeństwa w mieście Wysokie Mazowieckie

Źródło: opracowanie własne

W mieście Wysokie Mazowieckie największe zagrożenie bezpieczeństwa stwarzają osoby, które przekraczają prędkość, młodzież pod wpływem dopalaczy/narkotyków i osoby pod wpływem alkoholu przesiadujące w miejscach publicznych. Te odpowiedzi były wskazywane najczęściej. Kolejno były wskazywane takie odpowiedzi jak wypadki samochodowe/kolizje, włamania, pożary i osoby bezdomne. Zostały wskazane też odpowiedzi inne. Jedna osoba wskazała, że w mieście Wysokie Mazowieckie są źle planowane ciągi pieszo-rowerowe i to może być zagrożeniem bezpieczeństwa. Kolejne dwie osoby wskazały, że niebezpieczeństwo według nich stanowią imigranci znajdujący się w naszym mieście.

Ankieta, którą przeprowadzono obejmowała zagadnienia z zakresu funkcjonowania miasta Wysokie Mazowieckie. Z uzyskanych wyników, nasuwają się pewne wnioski, a mianowicie warunki życia miasta Wysokie Mazowieckie na przestrzeni kilku ostatnich lat zdecydowanie polepszyły się, jednak są problemy, które stanowią duże zagrożenia. Duży problem stanowi alkoholizm i migracja osób młodych, a najbardziej wykluczoną grupą społeczną są osoby i rodziny z problemem uzależnień. Na terenie miasta jest mało rodzin ubogich, a jeżeli już są to ubóstwo wynika najczęściej z utraty pracy.

Aktualna sytuacja na rynku pracy została oceniona jako raczej dobra, a ankietowani skarżą się na małą liczbę ofert pracy i wysokie koszty prowadzenia działalności gospodarczej.

W mieście mamy trochę osób niepełnosprawnych, ich sytuacja jest oceniana jako średnia ze względu na długie kolejki na rehabilitację, utrudnioną możliwość korzystania ze środków transportu czy też brak ofert pracy.

Jeżeli chodzi o sytuację osób starszych, największym problemem z jakim się borykają jest słaby dostęp do specjalistów medycznych, choroby przewlekłe, samotność i brak opieki ze strony rodziny, dlatego ich sytuacja została oceniona jako średnia. W mieście działają ośrodki wsparcia dla seniorów tj. Klub Senior+, Uniwersytet Trzeciego Wieku, Klub Seniora Pogodna Jesień, co jest w zdecydowanej większości wystarczającą formą aktywizacji.

Młodzież i dzieci uczestniczą w negatywnych zjawiskach takich jak alkohol i papierosy, bezproduktywne spędzanie czasu wolnego i uzależnienie od komputera i internetu. Jednak ich sytuacja jest oceniona przez ankietowanych jako dobra.

Przemoc domowa, która występuje nie jest na szeroką skalę. Do najczęściej wymienionych miejsc, do których można się zgłosić o pomoc należy komenda Powiatowa Policji i Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej. Problem ten jest najczęściej związany z nadużywaniem alkoholu, a przemoc psychiczna jest najczęstszą formą tego zjawiska. Osobą, która najczęściej jest sprawcą przemocy jest mąż bądź partner.

Instytucje lokalne działające w naszym mieście są oceniane raczej neutralnie. Ankietowani wskazują, że działania profilaktyczne powinny opierać się na programach realizowanych w szkołach lub rozmowach ze specjalistami pracującymi w instytucjach pomocowych na terenie miasta. Instytucje powinny wspierać tworzenie nowych miejsc pracy, organizować kursy i szkolenia pod kątem dostosowania kwalifikacji do potrzeb rynku pracy i zwiększać dostępność do usług opieki zdrowotnej.

Miasto jest oceniane jako bezpieczne ze względu na patrole policyjne i zainstalowany monitoring miejski, a największe niebezpieczeństwa jakie mogą się pojawiać wynikają z przekraczania prędkości przez osoby kierujące samochodami.

5. Analiza SWOT

Głównym narzędziem oceny uwarunkowań jest analiza SWOT. Jest to metoda służąca do badania otoczenia organizacji, analizy jej wnętrza oraz jest jedną z najpopularniejszych technik analitycznych służących porządkowaniu informacji. Analiza SWOT oparta jest na prostym schemacie klasyfikacyjnym, w którym czynniki wpływające dzielimy na:

- 1) wewnętrzne pozytywne – mocne strony (Strengths),
- 2) wewnętrzne negatywne – słabe strony (Weaknesses),
- 3) zewnętrzne pozytywne – szanse (Opportunities),
- 4) zewnętrzne negatywne – zagrożenia (Threats).

Ocena potencjału w aspekcie słabych i mocnych stron pozwala na określenie siły i słabości gminy w zakresie analizowanych sfer społecznych. Silny potencjał to baza umożliwiająca budowanie strategii, słabości to problemy i ograniczenia do pokonania. Zagrożenia to ostrzeżenie przed niepożądanym rozwojem warunków zewnętrznych, szanse to wsparcie i inspiracje dla lokalnej polityki społecznej. Analiza SWOT pozwala oszacować posiadany potencjał oraz określić stopień, w jakim posiadane zasoby odpowiadają potrzebom i oczekiwaniom społeczności lokalnej. Przedstawiona poniżej analiza obejmuje następujące obszary:

- Bezrobocie i ubóstwo
- Rodzina, dziecko i młodzież
- Przemoc i uzależnienia
- Osoby starsze i z niepełnosprawnością
- Kapitał ludzki

BEZROBOCIE I UBÓSTWO	
Mocne strony	Słabe strony
-niskie bezrobocie na terenie gminy -preferencyjne warunki dla powstawania i działalności nowych przedsiębiorstw, -prowadzenie działań przez Powiatowy Urząd Pracy na rzecz zmniejszenia skali zjawiska bezrobocia, -prowadzenie działań na rzecz aktywizacji osób bezrobotnych, - prowadzenie działań na rzecz przeciwdziałania zjawisku dziedziczenia bezrobocia, - działania Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej przeciwdziałające skutkom ubóstwa i bezrobocia, - duża wiedza pracowników MOPS, chęć nabywania nowych kwalifikacji oraz doświadczenia, nowej i szerszej wiedzy, aby jeszcze skuteczniej wspierać mieszkańców	- niski poziom wykształcenia długotrwale bezrobotnych, - uzależnienia mieszkańców miasta - niechęć klientów pomocy społecznej do wykorzystywania własnych zasobów i możliwości - występowanie bezrobocia dziedzicznego, - wysokie koszty zatrudnienia pracowników.
Szanse	Zagrożenia
- spadek bezrobocia w mieście, - posiadanie przez osoby bezrobotne wiedzy o dostępnych ofertach pracy, wolnych miejscach pracy oraz usługach poradnictwa zawodowego i szkoleniach, - możliwość ograniczania bezrobocia przy	- występowanie zjawiska dziedziczenia bezrobocia, - niewystarczające korzystanie przez osoby bezrobotne z dostępu do europejskich rynków pracy, - niedostosowanie systemu edukacji do

wykorzystaniu środków finansowych z funduszy zewnętrznych (m.in. z funduszy Strukturalnych Unii Europejskiej), - wsparcie rodzin z Programu 800+ - rozwój małych i średnich przedsiębiorstw - wzrost świadomości społecznej i prawnej	potrzeb rynku pracy, - bezradność i bierność rodzin w rozwiązywaniu własnych problemów - zjawiska patologiczne w rodzinach takie jak: uzależnienia, przemoc, agresja - brak chęci współpracy rodzin z instytucjami pomocowymi
--	--

RODZINA, DZIECKO, MŁODZIEŻ	
Mocne strony	Słabe strony
- dostęp do szkół na terenie miasta, - wykwalifikowana kadra instytucji działających na rzecz dziecka i rodziny, - zatrudnienie asystenta rodziny w MOPS – wsparcie rodzin z problemami opiekuńczo - wychowawczymi, - dobra współpraca pomiędzy instytucjami, - środki finansowe z budżetu państwa niezbędne do realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny i pieczy zastępczej, - realizacja rządowych programów tj. dożywianie dla dzieci w szkołach, z zakresu świadczeń rodzinnych - wsparcie psychologiczne i terapeutyczne na terenie miasta Wysokie Mazowieckie dla rodzin przeżywających problemy, - posiadanie budynków użyteczności publicznej - Miejski Ośrodek Kultury, basen, hale sportowe - otwartość i chęci służb pomocowych do udziału w szkoleniach podnoszących kwalifikacje, - funkcjonowanie Zespołu Interdyscyplinarnego i Stowarzyszenia "Bliżej Ciebie,, na terenie miasta Wysokie Mazowieckie. - podtrzymywana tradycja lokalna, - dobra praca bibliotek. - pozyskiwanie środków pozarządowych na działalność na rzecz dzieci i młodzieży.	- problemy finansowe rodzin, - niewystarczająca liczba specjalistów do pracy z rodziną (duże deficyty w dostępie do psychologów dziecięcych), - niechęć klientów pomocy społecznej do wykorzystywania własnych zasobów i możliwości, - brak placówek wsparcia dziennego, - brak rodzin wspierających na terenie miasta, - mała ilość rodzin zastępczych na terenie miasta - niewłaściwe zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży, - zbyt mało instytucji samopomocowych, - niedostateczna oferta dla usamodzielnianych wychowanków rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo - wychowawczych, zbyt wczesne usamodzielniane bez perspektyw - ograniczona możliwość wpływu na rodziny biologiczne, którym odebrano dzieci. - ograniczone możliwości nabywania nowych mieszkań przez młode rodziny, wysoki koszt mieszkań i czynszów,

- dobrze wykwalifikowana kadra pedagogiczna.	
Szanse	Zagrożenia
- możliwość pozyskiwania funduszy zewnętrznych na realizację zadań w zakresie wspierania rodziny, - podnoszenie kwalifikacji przez pracowników instytucji pomocowych, - współpraca szkół w zakresie edukacji rodziców na temat wychowania, radzenia sobie ze stresem czy w zakresie pomocy dziecku, - wzrost świadomości i wiedzy rodziców na temat wypełniania funkcji opiekuńczo – wychowawczych, - wystarczająca dostępność do opieki Przedszkolnej i szkół podstawowych, - coraz większa aktywność społeczeństwa w podejmowaniu działalności gospodarczej i samozatrudnienia, - wprowadzenie procedury „Niebieskie Karty”.	- sytuacja demograficzna (odnotowuje się tendencję malejącą liczby ludności w mieście) - wzrost kosztów utrzymania rodzin, - bezradność i bierność rodzin w rozwiązywaniu własnych problemów, - zjawiska patologiczne w rodzinach takie jak: uzależnienia, przemoc, agresja, - uzależnienie rodzin od korzystania z systemu pomocy społecznej, - brak chęci współpracy rodzin z instytucjami pomocowymi, - wzrost postaw roszczeniowych klientów pomocy społecznej, - wzrost dostępności substancji psychoaktywnych - utrzymująca się liczba rodzin dysfunkcyjnych, - ukrywanie zjawiska przemocy domowej, - rosnąca liczba rodzin wymagających wsparcia w formie poradnictwa specjalistycznego, - brak grup i ośrodków wsparcia dla osób samotnie wychowujących dzieci i rodzin, - niewystarczający dostęp do placówek wsparcia dla dzieci i młodzieży, - częste zmiany uregulowań prawnych dotyczących pomocy rodzinie, - niewystarczająca oferta wspólnych szkoleń dla pracowników pomocy społecznej, policji, kuratorów, oświaty, organizacji pozarządowych.

PRZEMOC I UZALEŻNIENIA	
Mocne strony	Słabe strony
- zaangażowanie oraz dobra współpraca wielu podmiotów tj. Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wysokim Mazowieckiem, PCPR, Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Pedagogów, Policji, Przychodni Lekarzy Rodzinnych w działaniach na rzecz dzieci	- brak na terenie miasta i powiatu wysokomazowieckiego oferty długoterminowej i stacjonarnej terapii i pomocy dającej szansę powrotu do zdrowia i wyjścia z uzależnienia, - niewielka liczba organizacji pozarządowych na terenie miasta Wysokie Mazowieckie,

i rodzin w zakresie przeciwdziałania przemocy, - możliwość zapewnienie wsparcia asystenta rodziny, - dobra współpraca z kuratorami sądowymi - doświadczenia, wiedza i kwalifikacje profesjonalnych pracowników instytucji działających na rzecz rodziny, zwłaszcza tej uwikłanej w przemoc domową, - współpraca placówek oświatowych z Policją w zakresie prowadzenia programów profilaktycznych wśród dzieci i młodzieży w tematyce agresji i przemocy - dobry przepływ informacji pomiędzy instytucjami działającymi w systemie umożliwiającym szybkie działania interdyscyplinarne - dostęp na terenie miasta do profesjonalnej pomocy osobom uwikłanym w przemoc oraz uzależnienie od alkoholu: Poradnia Leczenia Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia, Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Lokalny Punkt Pomocy Pokrzywdzonym Przestępstwem działający przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie - dostęp do Klubów AA na terenie miasta, stałe środki finansowe na działania związane z przeciwdziałaniem alkoholizmowi, - prowadzenie przez placówki oświatowe działań profilaktycznych, informacyjnych i edukacyjnych w obszarze uzależnień wśród dzieci i młodzieży (pogadanki i przedstawienia w szkołach) - określenie i realizacja działań przez różne instytucje w zakresie Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Miejskiej Wysokie Mazowieckie na lata 2024-2028	wspierających osoby i rodziny doświadczających przemocy - brak zainteresowania programem korekcyjno-edukacyjnym ze strony osób stosujących przemoc w rodzinie, - zjawisko przemocy zakorzenione w obyczajowości, utrwalone i podtrzymywane przez stereotypy, - obawa i niechęć osób doznających przemocy do korzystania z wsparcia specjalistów, - niedostateczne wykorzystanie przez organy ścigania i wymiar sprawiedliwości już istniejących rozwiązań prawnych, - brak na terenie powiatu ośrodków interwencji kryzysowych, - niechęć sprawców przemocy do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych, - nieświadomość społeczeństwa na temat istnienia Zespołu Interdyscyplinarnego.
Szanse	Zagrożenia
- możliwość wykorzystywania znowelizowanych przepisów prawa dot. przemocy domowej, w tym przepisów dot.	- bezradność i bierność rodzin w rozwiązywaniu własnych problemów, - brak konsekwentnych działań w stosunku do

zabezpieczenia dzieci w przypadku zagrożenia życia czy zdrowia, - wzrost świadomości społecznej dotyczącej problemu uzależnienia i współuzależnienia oraz rosnąca liczba osób objętych leczeniem odwykowym, - zmiana postaw społecznych, obalanie mitów i stereotypów o tematyce przemocy, - zwiększenie działań informacyjnych dotyczących problematyki uzależnień i przemocy domowej, - dostęp do szkoleń i korzystanie z nich przez kadrę z instytucji działających w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej, - możliwość pozyskiwania środków na realizację zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy w ramach zewnętrznych konkursów, - funkcjonowanie grup wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych (klub AA), - rosnąca liczba osób uzależnionych objętych leczeniem odwykowym, - zwiększająca się liczba rodzin korzystających ze wsparcia psychologicznego i prawnego, - zmniejszająca się skala zjawiska nielegalności sprzedaży napojów alkoholowych, - zwiększająca się wśród dzieci i młodzieży świadomość zagrożenia uzależnieniami.	sprawców przemocy domowej, poczucie bezkarności u osób stosujących przemoc, - niechęć do współpracy osób doświadczających przemocy domowej, - wykorzystania procedury Niebieskie Karty w sprawach rodzinnych, w tym rozwodowych - zbyt rozbudowany system dokumentowania pracy Zespołu Interdyscyplinarnego i grup diagnostyczno - pomocowych - powszechny wśród osób stosujących przemoc problem uzależnienia od alkoholu i środków psychoaktywnych - etykietowanie i stygmatyzacja osób z rodzin dysfunkcyjnych przez środowisko lokalne - obniżający się wiek inicjacji alkoholowej i narkotykowej, - konieczność dobrowolnych deklaracji leczenia odwykowego, - ukrywanie zjawiska przemocy.
--	--

OSOBY STARSZE I Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ	
Mocne strony	Słabe strony
- posiadanie przez osoby starsze wiedzy o dostępnych formach wsparcia na terenie miasta Wysokie Mazowieckie - działania Uniwersytetu Trzeciego Wieku, Klubu Seniora „Pogodna jesień” i Klubu „Senior+”, - brak zjawiska marginalizacji problemów i potrzeb osób starszych, - dobry dostęp do lekarzy pierwszego kontaktu - wzrost świadomości osób niepełnosprawnych i ich rodzin,	- rosnąca liczba osób starszych, w tym wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, - niska liczba osób starszych kontynuujących aktywność zawodową, - niewystarczająca liczba pracowników świadczących opiekę i wsparcie osobom niepełnosprawnym, - bariery utrudniających codzienne życie osobom niepełnosprawnym, - brak placówek wsparcia dziennego dla osób z

- organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych, specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi oraz wsparcie opiekunów osób niepełnosprawnych na terenie miasta z Programu „Opieka wytechnieniowa” przez MOPS, - możliwość dofinansowania zakupu leków, sprzętu rehabilitacyjnego, czasów rehabilitacyjnych itp., - dowóz dzieci niepełnosprawnych do placówek oświatowych zapewniony przez Gminę Miejską Wysokie Mazowieckie.	niepełnosprawnościami, - brak specjalistów w zakresie opieki medycznej nad osobami starszymi – brak lekarzy geriatrów na terenie miasta, - brak miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych. - mała ilość zakładów pracy, które umożliwiałyby zatrudnienie osób niepełnosprawnych, a co za tym idzie zmniejszenie bezrobocia.
Szanse	Zagrożenia
- możliwość integracji osób starszych w Społeczeństwie dzięki działalności Uniwersytetu Trzeciego Wieku, klubów seniora, - możliwość organizowania festynów, imprez dla seniorów - pozyskiwanie środków zewnętrznych na udział w programach wspierających osoby niepełnosprawne i ich opiekunów - wzrost społecznej akceptacji osób dla Niepełnosprawnych i starszych, - dostęp dzieci niepełnosprawnych do oferty szkolnictwa	- starzejące się społeczeństwo, - mała ilość ofert pracy dla osób niepełnosprawnych, - rosnąca liczba osób niepełnosprawnych, w tym osób wymagających opieki i wsparcia z systemu pomocy społecznej, - rosnąca liczba osób z zaburzeniami psychicznymi wymagających wsparcia, - istnienie barier utrudniających osobom niepełnosprawnym codzienne życie, - rosnąca liczba dzieci wymagających umieszczenia w grupach i klasach integracyjnych.

KAPITAŁ LUDZKI	
Mocne strony	Słabe strony
- podnoszenie przez pracowników pomocy społecznej kwalifikacji zawodowych poprzez udział w szkoleniach i różnych formach doskonalenia zawodowego, - prowadzenie działań mających na celu przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu pracowników pomocy społecznej, - diagnozowanie problemów społecznych w mieście, - informowanie beneficjentów systemu pomocy społecznej o możliwościach	- słabo rozwinięty wolontariat młodzieżowy i wśród mieszkańców miasta, - ograniczona oferta rekreacyjna dla młodzieży - mała aktywność społeczna, - brak zainteresowania ofertą kulturalną ze strony mieszkańców.

uzyskania wsparcia, - poprawianie jakości obsługi klientów pomocy społecznej, - pozyskiwanie dodatkowych środków na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej na rzecz osób wykluczonych z terenu miasta	
Szanse	Zagrożenia
- dobrze wykształcona kadra zatrudniona w jednostkach pomocy społecznej (duża wiedza na temat problemów społecznych), - posiadanie przez beneficjentów systemu pomocy społecznej wiedzy o dostępnych formach wsparcia, - świadomość władz, co do roli i potrzeb sektora pomocy społecznej, - zespoły artystyczne działające na terenie Gminy - prężnie działający Miejski Ośrodek Kultury i Biblioteka Publiczna - imprezy organizowane cyklicznie i doraźnie - współpraca instytucjonalna ze Stowarzyszeniem „Bliżej Ciebie” - prężnie działające kluby seniora	- niedofinansowany system pomocy społecznej, - mała ilość podmiotów ekonomii społecznej na terenie miasta.

6. Wizja, misja, cele główne i szczegółowe, działania, realizacja, źródło finansowania i wskaźniki

6.1. Wizja i misja Strategii

Wizja rozwoju jest określeniem takiego obrazu Gminy Miejskiej Wysokie Mazowieckie, jaki jednostka (samorządu) oraz jej mieszkańcy (uczestnicy procesu planowania), chcieliby osiągnąć za kilka lat. Wizja określa bardzo ogólnie, dlaczego działamy, do czego dążymy, jakie chcemy osiągnąć cele, jeśli podejmiemy działania strategiczne.

Wobec powyższego, mając również na względzie przeprowadzoną Diagnozę Problemów Społecznych, a także kontynuując dotychczasowe działania (na podstawie wcześniejszej Strategii), w niniejszej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, **wizja** została sformułowana w następujący sposób:

Gmina Miejska Wysokie Mazowieckie – gmina otwarta na potrzeby swoich mieszkańców, w której rodziny, seniorzy i osoby z niepełnosprawnościami żyją godnie, otrzymują profesjonalną pomoc i wykorzystują warunki miasta do własnego rozwoju

Misja została z kolei wyrażona w następujący sposób:

Dbanie o wysoką jakość życia mieszkańców miasta Wysokie Mazowieckie poprzez wspieranie zrównoważonego rozwoju społecznego, zapewnienie mieszkańcom wsparcia w trudnych sytuacjach życiowych i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu.

6.2. Cele strategiczne, cele główne i szczegółowe, kierunki działań, realizacja, źródło finansowania i wskaźniki

Wobec przedstawionej powyżej wizji i misji, jak również mając na względzie przedstawioną diagnozę, a także kontynuację części dotychczasowych działań w ramach uprzednio stosowanej Strategii, sformułowano następujące cele strategiczne, cele główne i szczegółowe, kierunki działań oraz realizatorów i wskaźniki aktualnej Strategii.

Cele strategiczne zawierają się w realizacji działań w następujących obszarach:

1. Bezrobocie i ubóstwo
2. Rodzina, dziecko i młodzież
3. Przemoc i uzależnienia
4. Osoby starsze i z niepełnosprawnością
5. Kapitał ludzki

Lp.	Cel strategiczny (obszar działań)	Cel główny	Cele szczegółowe	Kierunki działań	Realizatorzy i podmioty odpowiedzialne za finansowanie	Czas realizacji	wskaźniki
1.	Bezrobocie i ubóstwo	Przeciwdziałanie ubóstwu, bezrobociu i ich skutkom	1. Wsparcie rodzin oraz osób bezrobotnych i poszukujących pracy	1. realizacja pomocy finansowej i rzeczowej dla osób bezrobotnych i ich rodzin 2. podejmowanie współpracy z instytucjami wspierającymi osoby bezrobotne 3. praca socjalna z osobami bezrobotnymi, wsparcie w poszukiwaniu pracy	MOPS, Urząd Miasta MOPS, PUP MOPS	Zgodnie z potrzebami w latach 2026-2035	- liczba rodzin/osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia - liczba projektów, inicjatyw, w których MOPS współpracował z PUP -liczba osób bezrobotnych, którym udzielono wsparcia w ramach pracy socjalnej
			2.Wsparcie rodzin z problemem ubóstwa w zakresie zaspokojenia ich podstawowych	1. zapewnienie rodzinom wsparcia w formie finansowej, rzeczowej i pracy socjalnej (zasiłki z zakresu pomocy	MOPS, Urząd Miasta, Stowarzyszenie „Bliżej Ciebie”		- liczba rodzin/osób pobierających świadczenia z pomocy społecznej z

			potrzeb	społecznej oraz działu świadczeń rodzinnych)			powodu ubóstwa (w tym pomoc rzeczowa)
				2. przyznawanie i wypłacanie stypendiów szkolnych	- Urząd Miasta		- liczba rodzin korzystających ze świadczeń rodzinnych
				3. zapewnienie dzieciom i młodzieży posiłków w szkole i przedszkolu (realizacja programu „Posiłek w szkole i w domu”	- MOPS, placówki oświatowe		- liczba dzieci objętych pomocą w formie stypendium
				4. Podejmowanie działań na rzecz rozwoju infrastruktury mieszkaniowej, w tym na rzecz budownictwa socjalnego i komunalnego	- Urząd Miasta		- liczba dzieci korzystających z dożywiania
							- liczba rodzin, którym w danym roku przyznano mieszkania socjalne
							- liczba nowopowstałych mieszkań komunalnych i socjalnych na terenie miasta w danym roku kalendarzowym

2.	Rodzina, dziecko, młodzież	Wsparcie rodzin (w tym rodzin z problemami opiekuńczo – wychowawczymi), umożliwienie rozwoju dzieci i młodzieży	1. Wzmacnianie rodzin i podnoszenie poziomu ich funkcjonowania	1. wspieranie rodzin poprzez podjęcie lokalnych działań mających na celu zwiększenie demografii w mieście (wprowadzenie gminnego becikowego oraz Karty Mieszkańca)	Urząd Miasta MOPS	Zgodnie z potrzebami w latach 2026-2035	-liczba rodzin korzystających z gminnego becikowego -liczba osób otrzymujących Kartę Mieszkańca
				2. wspieranie i motywowanie rodzin w rozwiązywaniu problemów wynikających z ubóstwa i bezrobocia	MOPS, PUP	Zgodnie z potrzebami w latach 2026-2035	- liczba osób bezrobotnych korzystających z pomocy MOPS - liczba osób bezrobotnych z terenu miasta uczestniczących w kursach podnoszących kompetencje zawodowe, organizowanych przez PUP
				3. Praca z rodziną z problemami opiekuńczo – wychowawczymi, polegająca na diagnozowaniu potrzeb	MOPS, Sąd Rejonowy		- liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny - liczba wniosków

				rodziny, ocenie funkcjonowania w niej dziecka, wdrożenie działań naprawczych przy współpracy z asystentem rodziny 4. Praca z rodziną biologiczną nad przywróceniem dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej (współpraca z asystentem rodziny) 5. Zabezpieczenie środków finansowych na pobyt dzieci w pieczy zastępczej 6. Monitorowanie sytuacji rodziny dysfunkcyjnej i przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych, w tym uczestnictwo w spotkaniach zespołu ds. oceny sytuacji dziecka	MOPS MOPS, Urząd miasta MOPS, PCPR		skierowanych do Sądu Rejonowego o wgląd w sytuację dzieci/dziecka - liczba rodzin objętych współpracą z asystentem rodziny - liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej - kwota poniesiona na opłatę za pobyt dzieci w pieczy zastępczej - liczba rodzin, w których występowały trudności opiekuńczo – wychowawcze
--	--	--	--	---	---	--	--

				umieszczonego w pieczy zastępczej			
			2. Rozwijanie systemu wsparcia rodzinom będącym w kryzysie	1. Zwiększenie dostępności wsparcia psychologiczno – pedagogicznego, prawnego i socjalnego 2. Udzielanie pomocy rodzinom, w których występuje niepełnosprawność dziecka (organizowanie pomocy w formie specjalistycznych usług opiekuńczych, pomoc w ramach Programu „Opieka wychowawcza”	Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna, Ośrodek Środowiskowej Opieki Psychologicznej i Psychoterapeutycznej dla dzieci i młodzieży, PCPR (psycholog), Lokalny Punkt Pomocy Pokrzywdzonym Przeprowadzonym w PCPR MOPS	Zgodnie z potrzebami w latach 2026-2035	- liczba rodzin/osób korzystających ze wsparcia specjalistów - liczba osób/rodzin, które skorzystały ze wsparcia
			3. Wsparcie dzieci i młodzieży we wszechstronnym rozwoju	1. Organizowanie czasu wolnego dla dzieci i młodzieży z terenu miasta Wysokie Mazowieckie	MOK	Zgodnie z potrzebami w latach 2026 - 2035	- wykaz zajęć realizowanych przez MOK - liczba młodych osób biorących

				2. Organizacja zajęć pozaszkolnych dla dzieci i młodzieży	placówki oświatowe		udział w zorganizowanych zajęciach - wykaz zajęć pozaszkolnych
			4. Działania profilaktyczne na rzecz mieszkańców miasta	1. Udział rodzin, dzieci i młodzieży w programach profilaktycznych realizowanych na terenie miasta Wysokie Mazowieckie	- placówki oświatowe -Komenda Powiatowa Policji	Zgodnie z potrzebami w latach 2026-2035	- wykaz programów profilaktycznych -liczba rodziców, dzieci i młodzieży biorących udział w programach profilaktycznych
3.	Przemoc i uzależnienia	Tworzenie skutecznego i profesjonalnego systemu przeciwdziałania przemocy domowej, w tym: zmniejszenie zjawiska przemocy, ochrona osób doznających przemocy oraz wspieranie osób uzależnionych	1. Ochrona i pomoc osobom doznającym przemocy	1. zapewnienie schronienia osobom doświadczającym przemocy domowej 2. Zapewnienie ochrony dzieciom w trybie art. 12 a ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej	MOPS, Zespół Interdyscyplinarny, grupy diagnostyczno – pomocowe MOPS, Komenda Powiatowa Policji, Sąd Rejonowy, służba zdrowia, placówki oświatowe	Zgodnie z potrzebami w trakcie realizacji procedury NK w latach 2026-2035	- liczba osób skierowanych do ośrodków zapewniających schronienie -liczba dzieci, którym zapewniono ochronę w trybie art. 12 a - liczba dzieci umieszczonych u innej, niezamieszkującej wspólnie osoby

				3. Zapewnienie wsparcia instytucjonalnego (m.in. diagnozowanie zjawiska przemocy domowej, prowadzenie procedury NK, ocena sytuacji osób doświadczających przemocy, udzielanie poradnictwa, monitorowanie rodziny po zakończeniu procedury NK, edukowanie osób doświadczających przemocy w zakresie przysługujących im praw, prowadzenie pracy socjalnej z	grupy diagnostyczno – pomocowe, Zespół Interdyscyplinarny, Komenda Powiatowa Policji, MOPS, placówki oświatowe, Lokalny Punkt Pomocy Pokrzywdzonym Przestępstwem	najbliższej, w rozumieniu art. 115 § 11 kk, - liczba dzieci umieszczonych w rodzinie zastępczej, - liczba dzieci umieszczonych w placówce opiekuńczo-wychowawczej - liczba rodzin objętych procedurą NK -liczba osób doświadczających przemocy domowej -liczba wszczętych procedur NK w danym roku - liczba osób, które skorzystały z poradnictwa - liczba osób doświadczających przemocy domowej i korzystających ze wsparcia różnych
--	--	--	--	--	---	--

				rodziną)			instytucji - liczba rodzin poddana monitoringowi po zakończeniu procedury NK
				4. Rozpowszechnienie informatorów dot. pomocy osobom doznającym przemocy domowej	MOPS	-min. 2 razy w każdym roku w latach 2026-2035	-liczba udostępnionych informatorów
		2. Oddziaływanie na osoby stosujące przemoc domową	1. Prowadzenie zintegrowanych i skoordynowanych działań w stosunku do osób stosujących przemoc domową (m.in. monitorowanie sytuacji rodzin dotkniętych przemocą, zgłaszanie i motywowanie osób stosujących przemoc do udziału w programach korekcyjno - edukacyjnych lub psychologiczno – terapeutycznych, składanie do Prokuratury zawiadomień ws. możliwości popełnienia	grupy diagnostyczno – pomocowe, Zespół Interdyscyplinarny Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Komenda Powiatowa Policji, Prokuratura, Sąd Rejonowy	Zgodnie z potrzebami w trakcie realizacji procedury NK w latach 2026-2035	- liczba osób stosujących przemoc objętych procedurą NK - liczba osób stosujących przemoc, które wzięły udział w programach korekcyjno -eduk. lub psycholog. - terapeutycz. - liczba złożonych zawiadomień ws znęcania - liczba wszczętych postępowań przygotowawczych w sprawach związanych z przemocą domową,	

				przestępstwa ws. art 207 k.k., prowadzenie postępowań przygotowawczych w sprawach związanych z przemocą domową, orzeczenie kar osobom stosującym przemoc w związku z art. 207 k.k za znęcanie)			- liczba odmów wszczęcia postępowań przygotowawczych w sprawach związanych z przemocą domową, - liczba zakończonych postępowań przygotowawczych w sprawach związanych z przemocą domową przez sporządzenie aktu oskarżenia, - liczba zakończonych postępowań przygotowawczych w sprawach związanych z przemocą domową przez umorzenie postępowania
				2. Uniemożliwienie kontaktowania się osób stosujących przemoc domową z osobami doznającymi przemocy	Prokuratura Rejonowa, Sąd Rejonowy, Komenda Powiatowa Policji		- liczba wydanych nakazów i zakazów -liczba osób zatrzymanych

				domowej (wydawanie wobec osób stosujących przemoc nakazów opuszczenia lokalu, wydawanie wobec osób stosujących przemoc zakazów zbliżania się do określonych osób i miejsc, wydawanie zakazów kontaktowania się z osobą doznającą przemocy, zatrzymywanie osób, co do których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc domową) 3. Rozpowszechnienie informatorów dotyczących podmiotów oraz organizacji pozarządowych realizujących oddziaływania wobec osób stosujących przemoc domową na terenie powiatu wysokomazowieckiego 4. Prowadzenie działań w kierunku podjęcia	MOPS grupy diagnostyczno – pomocowe, MOPS,	- min. 2 razy w każdym roku w latach 2026-2035	- liczba udostępnionych informatorów - liczba wniosków złożonych do
--	--	--	--	---	--	---	---

				leczenia od alkoholu sprawców przemocy (składanie do Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wniosków o podjęcie działań w kierunku leczenia uzależnienia od alkoholu osób stosujących przemoc domową, prowadzenie postępowań w stosunku do osób zgłoszonych do MKRPA, wydawanie przez Sąd zobowiązań do podjęcia leczenia odwykowego)	Komenda Powiatowa Policji, MKRPA Sąd Rejonowy		MKRPA - liczba prowadzonych postępowań wobec osób nadużywających alkoholu zgłoszonych do MKRPA - liczba wydanych zobowiązań do leczenia odwykowego
			3. działania profilaktyczne i edukacyjne społeczności lokalnej na temat zjawiska przemocy	1. Edukacja społeczności lokalnej (podniesienie poziomu wiedzy i świadomości społecznej w zakresie przyczyn i skutków przemocy domowej, informowanie o placówkach pomocowych i programach profilaktycznych realizowanych na rzecz przeciwdziałania	Zespół Interdyscyplinarny, grupy diagnostyczne – pomocowe, MOPS, Komenda Powiatowa Policji	Zgodnie z potrzebami w trakcie realizacji procedury NK w latach 2026-2035	- liczba rodzin/osób, którym udzielono informacji na temat zjawiska przemocy domowej -liczba umieszczonych informatorów

				przemocy w rodzinie) 2. Edukacja dzieci i młodzieży w zakresie radzenia sobie z przejawami agresji i przemocą (m.in. realizacja programów profilaktycznych, prowadzenie działań profilaktycznych skierowanych do dzieci i młodzieży, ze szczególnym uwzględnieniem środowiska zagrożonych przemocą -promowanie wśród dzieci i młodzieży właściwych postaw i zachowań, organizowanie zajęć wychowawczo - profilaktycznych dla dzieci i młodzieży w szkole i na terenie miasta, rozmowy indywidualne z dziećmi i młodzieżą oraz rodzicami, prowadzenie w szkołach kampanii i konkursów mających na celu podniesienie	placówki oświatowe, Komenda Powiatowa Policji		- liczba przeprowadzonych programów profilaktycznych - liczba przeprowadzonych rozmów indywidualnych - liczba dzieci i młodzieży do których skierowane były działania profilaktyczne i edukacyjne - liczba konkursów
--	--	--	--	--	--	--	--

				świadomości uczniów na temat zagrożeń związanych z przemocą) 3. Realizacja Gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej	Zespół Interdyscyplinarny, grupy diagnostyczno – pomocowe, MOPS, Komenda Powiatowa Policji, Prokuratura, Sąd Rejonowy, placówki oświatowe, MKRPA, służba zdrowia, Lokalny Punkt Pomocy Pokrzywdzonym Przestępstwem		liczba opracowanych i realizowanych programów przeciwdziałania przemocy domowej
			4. Rozwój kompetencji zawodowych pracowników, rozwijanie i doskonalenie służb, instytucji i organizacji zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy domowej	1. Podnoszenie kwalifikacji i zwiększanie kompetencji pracowników instytucji zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie poprzez uczestnictwo w szkoleniach	Zespół Interdyscyplinarny, grupy diagnostyczno – pomocowe, MOPS, Komenda Powiatowa Policji, placówki oświatowe	Zgodnie z potrzebami w latach 2026 - 2035	- liczba odbytych szkoleń - liczba osób, które wzięły udział w szkoleniach
4.	Osoby starsze i z	Zapewnienie godnych	1. Zaspokojenie potrzeb osób	1. udzielanie pomocy rzeczowej i finansowej	MOPS, Stowarzyszenie	Zgodnie z potrzebami	- liczba osób niepełnosprawnych

	niepełno- sprawnością	warunków życia w środowisku zamieszkania oraz udział w życiu społeczności lokalnej	starszych i osób z niepełnosprawnośnią, zapewnienie opieki	2. świadczenie usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania 3. objęcie opiekunów osób niepełnosprawnych wsparciem w ramach Programu „Opieka wytchnieniowa” 4. Współpraca z instytucjami działającymi na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych	„Blżej Ciebie” MOPS MOPS MOPS, PCPR, służba zdrowia	w latach 2026-2035	i starszych, które skorzystały z pomocy - liczba opiekunów, którzy skorzystali z Programu „Opieka wytchnieniowa” - czy podejmowano współpracę z instytucjami
			2. Aktywizacja seniorów w środowisku lokalnym	1. Organizacja imprez, spotkań rekreacyjnych, wycieczek, zajęć edukacyjnych 2. promocja i dalszy rozwój Klubu „Senior+” funkcjonującego w ramach Rządowego Programu wieloletniego „Senior+” na lata	MOK, UTW, Klub seniora „Pogodna Jesień” MOPS, Klub „Senior+”		- wykaz organizowanych spotkań, wycieczek, imprez i zajęć edukacyjnych - liczba seniorów biorących udział w zajęciach Klubu „Senior+” - wykaz zrealizowanych zajęć w Klubie w danym roku

				2021-2025			
			3. Ograniczanie skutków niepełnosprawności oraz aktywizacja zawodowa i społeczna osób z niepełnosprawnością	1. udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej 2. Współpraca w zakresie wsparcia osób z niepełnosprawnością 3. organizacja zatrudnienia osób z niepełnosprawnością	MOPS, Stowarzyszenie „Bliżej Ciebie” MOPS, PCPR MOPS, PUP, PCPR	Zgodnie z potrzebami w latach 2026 - 2035	- liczba osób, które skorzystały z wsparcia - liczba osób z terenu miasta, które skorzystały z pomocy asystenta osoby niepełnosprawnej - liczba osób z orzeczeniami o niepełnosprawności, które zatrudniono
5.	Kapitał ludzki	Wzrost integracji społeczności lokalnej	1. zaangażowanie społeczności lokalnej w rozwój swojej gminy oraz w działania na rzecz społeczności lokalnej	1. organizowanie lokalnych imprez integracyjnych (festyny, wydarzenia sportowe, zawody) 2. obchody świąt państwowych w lokalnej społeczności	MOK, Urząd Miasta MOK, Urząd Miasta	Zgodnie z potrzebami w latach 2026 - 2035	- wykaz imprez zorganizowanych na rzecz społeczności lokalnej
			2. Wzmacnianie i podnoszenie kwalifikacji pracowników pomocy społecznej i	1. udział pracowników pomocy społecznej i innych służb społecznych w szkoleniach i różnych formach doskonalenia	MOPS, PCPR, Urząd Miasta		- liczba przebytych szkoleń

			innych służb społecznych.	zawodowego			
			3. Wsparcie rozwoju organizacji pozarządowych i podmiotów ekonomii społecznej	1. współpraca ze Stowarzyszeniem „Bliżej Ciebie” na rzecz potrzebujących mieszkańców miasta 2. utworzenie podmiotów ekonomii społecznej (KIS, CIS, spółdzielnia socjalna itp.) zgodnie z ewentualną potrzebą.	MOPS, Stowarzyszenie „Bliżej Ciebie”, Urząd Miasta Organizacje pozarządowe, jednostki samorządu terytorialnego		- wykaz współpracy -liczba utworzonych podmiotów ekonomii społecznej

7. Kierunki i zakres działań niezbędnych do osiągnięcia celów strategicznych

Diagnoza sytuacji społecznej, w jakiej żyją mieszkańcy miasta Wysokie Mazowieckie oraz cele nakreślone w strategii rozwiązywania problemów społecznych pozwalają na określenie najważniejszych kierunków, w których należy przeprowadzić zmiany społeczne umożliwiające rozwiązanie istniejących problemów społecznych lub ograniczenie skutków tych problemów.

Jednym z kierunków zmian jest przeciwdziałanie ubóstwu, bezrobociu i ich skutkom. Istotna jest poprawa bezpieczeństwa socjalnego osób, których dochody nie pozwalają na zaspokajanie codziennych potrzeb życiowych i utrudniają życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. Bardzo ważną kwestią jest także ożywienie lokalnego rynku pracy i umożliwienie bezrobotnym oraz pozostającym bez pracy mieszkańcom zatrudnienia, a co za tym idzie poprawy sytuacji ekonomicznej mieszkańców.

Kolejnym istotnym kierunkiem działań jest wspieranie dzieci, młodzieży i rodzin wychowujących dzieci, w których proces rozwoju i wychowania dzieci jest zagrożony. Wsparcie rodzin (w tym rodzin z problemami opiekuńczo – wychowawczymi), umożliwi rozwój dzieci i młodzieży w odpowiednich warunkach. Działania mają także na celu objęcie szczególnym wsparciem specjalistycznym rodzin, w których problem ten zostanie zdiagnozowany.

Jednym z kierunków niezbędnych działań na terenie miasta jest także zabezpieczenie potrzeb najstarszej grupy mieszkańców oraz osób niepełnosprawnych. Niezbędne są działania wspierające, mające na celu utrzymanie jak najlepszej sprawności życiowej, wsparcie rehabilitacyjne, medyczne, pielęgnacyjne i socjalne, odpowiadające indywidualnym potrzebom. Działania określone w Strategii pozwolą zapewnić godne warunki życia w środowisku zamieszkania oraz udział w życiu społeczności lokalnej osobom starszym i niepełnosprawnym. W tym obszarze należy też zwrócić uwagę na problem aktywizacji osób niepełnosprawnych, podnoszenie świadomości społecznej na temat niepełnosprawności oraz uprawnień osób posiadających niepełnosprawność.

Ważnym kierunkiem planowania działań strategicznych jest przeciwdziałanie przemocy oraz uzależnieniom. Realizacja Strategii w tym zakresie polegać będzie na tworzeniu skutecznego i profesjonalnego systemu przeciwdziałania przemocy domowej, w tym: zmniejszenie zjawiska przemocy, ochrona osób doznających przemocy oraz wspieranie osób uzależnionych. Obszar tych działań należy wypełnić m.in. działaniami informacyjnymi i profilaktycznymi, aby w jak największym stopniu uświadomić mieszkańcom gminy zagrożenia oraz informować, jak należy im przeciwdziałać i chronić się przed utrwaleniem niepożądanych zachowań społecznych. Zakłada się, że planowane zmiany będą wdrażane sukcesywnie, z uwzględnieniem możliwości organizacyjnych i finansowych miasta.

Kierunkiem planowanym działań w ramach Strategii jest także kapitał ludzki. Poszczególne działania na rzecz społeczności lokalnej oraz na rzecz kadry pomocowej działającej na terenie miasta Wysokie Mazowieckie pozwolą bardziej zaangażować społeczność lokalną w rozwój swojego miasta oraz podnieść poziom kompetencji pracowników instytucji wspierających mieszkańców miasta.

8. Koszty wdrażania Strategii i źródła finansowania wydatków

Polityka społeczna, zapobieganie ubożeniu społeczeństwa, przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu oraz przedsięwzięcia w zakresie rozwiązywania problemów społecznych obejmują jedną z ważniejszych sfer działania społecznego. Wśród zadań publicznych miasta obszar ten zajmuje priorytetowe miejsce, co dotychczas gwarantowało możliwość pozyskania środków na realizację zadań z zakresu polityki i pomocy społecznej. Kierunki kształtowania polityki społecznej na najbliższe lata nie przewidują zasadniczych zmian w finansowaniu działań osłonowych o charakterze socjalnym, co pozwala mieć gwarancję częściowego ich finansowania z budżetu państwa.

Nie bez znaczenia w całokształcie finansowania działań Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych miasta Wysokie Mazowieckie na lata 2026-2035 będzie udział funduszy strukturalnych Unii Europejskiej oraz innych źródeł zewnętrznych. Największy udział w realizacji działań strategicznych przypada jednak funduszom samorządowym, wzmocnionym potencjałem sponsorów, przedsiębiorców i innych podmiotów gospodarczych oraz osób fizycznych. Środki finansowe niezbędne do wdrażania działań strategii mogą pochodzić albo ze środków na ustawową realizację zadań publicznych, statutową działalność instytucji i organizacji (np. organizacji pozarządowych) lub ze środków pozyskanych na realizację konkretnego programu (np. Programu „Opieka wytchnieniowa”) lub projektu.

Koszt realizacji działań prowadzących do realizacji celów strategicznych będzie szacowany odrębnie dla poszczególnych inicjatyw/programów/projektów z uwzględnieniem czasokresu ich realizacji, źródeł finansowania oraz procedur współfinansowania zgodnie z obowiązującym w danym czasie stanem prawnym. Szczegółowy koszt realizacji zadań prowadzących do osiągnięcia celów strategii corocznie podlega zatwierdzeniu przez radę miasta w trybie przewidzianym dla finansów publicznych.

9. System i sposób realizacji Strategii

Zasadniczymi narzędziami realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych będą gminne programy w szczególności dotyczące wspierania rodziny, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających

przemocy domowej oraz strategii rozwoju gminy miejskiej. Działania mogą być realizowane na różnych poziomach począwszy od współpracy partnerskiej aż po zlecenie realizacji zadań publicznych w trybie określonym przepisami prawa.

Programy i projekty muszą być zbieżne z założeniami strategii oraz tak zaplanowane, aby wpisywały się w strukturę głównego celu strategii.

Za priorytetowe w realizacji celów strategicznych uznane będą programy i projekty wdrażane z zastosowaniem:

- metod aktywizujących- włączających osoby z tzw. kategorii ryzyka w zmianę ich trudnej sytuacji.
- metod integrujących – wzmacniających lokalne więzi społeczne w czasie wspólnych działań na rzecz osób z grupy ryzyka na rzecz dobrych praktyk.
- metod profilaktycznych – minimalizujących przyczyny generujące trudne sytuacje życiowe,
- metod niwelujących – rozwiązujących problemy, eliminujących niepożądane zjawiska lub sytuacje.
- niezależnie od doboru metod wdrażania strategii, do realizacji celów strategicznych mogą przyczynić się wszystkie instytucje, organizacje i osoby bezpośrednio zaangażowane i odpowiedzialne za wykonanie zadań, zarówno osoby reprezentujące instytucje, jak i przedstawiciele organizacji pozarządowych, wolontariusze, przedsiębiorcy i inne osoby.

Szczegółowy zakres wdrażania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Miejskiej Wysokie Mazowieckie na Lata 2026 – 2035 wskazuje rozdział nr 6 - Wizja, misja, cele główne i szczegółowe, działania, realizacja, źródło finansowania i wskaźniki. Utworzona tabela jest praktycznym narzędziem gwarantującym systematyzację i chronologię planowanych działań (zadań, programów, projektów) do realizacji oraz ich rozłożenie w czasie. Działania przypisane są poszczególnym celom szczegółowym w taki sposób, aby mogły być realizowane w planowanym zakresie lub rozszerzone o nowe (dodatkowe) działania. Tabela przedstawia zwięzły zapis zadań i czynności prowadzących do osiągnięcia zamierzonego celu, co jednocześnie umożliwia monitorowanie procesu wdrażania strategii.

10. Spodziewane efekty realizacji Strategii – prognoza zmian w zakresie objętym strategią.

Wprowadzenie zmian społecznych na terenie miasta Wysokie Mazowieckie z założenia powinno zaowocować ograniczeniem skutków rozpoznanych problemów społecznych,

wzmocnieniem rozwoju społeczno-gospodarczego gminy oraz poprawą jakości życia mieszkańców. Prognozuje się, że cele strategiczne zostaną osiągnięte, a działania w najwyższym stopniu zaktywizują i zachęcą mieszkańców do udziału w rozwiązywaniu pojawiających się problemów.

W wyniku realizacji działań zaplanowanych w strategii spodziewane są następujące zmiany:

- poprawi się bezpieczeństwo socjalne oraz warunki życia mieszkańców,
- zmniejszenie skali ubóstwa, bezrobocia i ich skutków,
- stworzenie skutecznego i profesjonalnego systemu przeciwdziałania przemocy domowej, w tym: zmniejszenie zjawiska przemocy, ochrona osób doznających przemocy oraz wspieranie osób uzależnionych,
- nastąpi zacieśnienie współpracy pomiędzy pracodawcami, instytucjami rynku pracy, pomocy społecznej i innymi partnerami na rzecz przeciwdziałania bezrobociu,
- nastąpi wzmocnienie kompetencji i potencjału osób, które ubiegają się o zatrudnienie, (wzrośnie liczba osób, które skorzystają z propozycji aktywizujących form wsparcia przygotowujących do zatrudnienia; wzrośnie liczba osób, które podniosą swoje kwalifikacje zawodowe poprzez korzystanie ze szkoleń, kursów i doradztwa zawodowego),
- podniesie się skuteczność i efektywność realizowanych działań pomocowych dzięki rozwojowi współpracy organizacji pomocowych,
- nastąpi poprawa skuteczności oddziaływań profilaktycznych i terapeutycznych wobec osób i rodzin dotkniętych problemami uzależnień, dzięki zacieśnieniu współpracy pomiędzy specjalistami z różnych instytucji pomocowych oraz ustawicznemu podnoszeniu kwalifikacji kadr,
- nastąpi poprawa jakości życia osób starszych, poprzez wspieranie ich aktywności życiowej, podnoszenie jakości usług opiekuńczych środowiskowych i stacjonarnych oraz rozwój inicjatyw samopomocowych,
- nastąpi poprawa jakości życia osób niepełnosprawnych, dzięki wspieraniu ich samodzielności życiowej i zawodowej oraz rozwój form opieki środowiskowej i instytucjonalnej,
- rodziny niewydolne wychowawczo i dysfunkcyjne uzyskają kompleksowe wsparcie specjalistyczne w zakresie sprawowania funkcji opiekuńczo-wychowawczych, dzięki wdrożeniu aktywizujących metod pracy i ciągłemu podnoszeniu umiejętności zawodowych kadr instytucji pomocowych,
- wzmocni się pozycja rodziny w społeczności lokalnej,
- poprawią się warunki rozwoju dzieci i młodzieży.

Osiągnięcie prognozowanych rezultatów będzie możliwe jedynie przy zaangażowaniu wszystkich instytucji na terenie miasta Wysokie Mazowieckie, podmiotów społecznych i gospodarczych oraz mieszkańców miasta. Prognozowane zmiany powinny przyczyniać się jednocześnie do wypełnienia założeń niniejszej Strategii tj. dbanie o wysoką jakość życia mieszkańców miasta Wysokie Mazowieckie poprzez wspieranie zrównoważonego rozwoju społecznego, zapewnienie mieszkańcom wsparcia w trudnych sytuacjach życiowych i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu.

11. Zarządzanie i monitoring Strategii

Zarządzanie i monitoring zapisów strategicznych polegają na systematycznej ocenie oraz modyfikacji kierunków działania w przypadku istotnych zmian. Elementami skutecznego zarządzania będą przede wszystkim:

Burmistrz Miasta odpowiedzialny za wdrażanie strategii oraz wsparcie koordynatora przy realizacji strategii.

Rada Miasta pełniąca bieżący nadzór nad realizacją, czuwająca, aby przy tworzeniu budżetu uwzględniane były wybrane kierunki działania; uchwalająca zmiany w strategii.

Koordynator wdrażania Strategii - Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, który gromadzi dokumentację związaną ze strategią, prowadzi monitoring, przedkłada informacje z realizacji strategii podczas sesji Rady Miasta w ramach Oceny Zasobów Pomocy Społecznej i sprawozdawczości MOPS.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych będzie skuteczna o ile przedstawiciele samorządu lokalnego znajdą zasoby umożliwiające budowę i realizację programów celowych zgodnych z przyjętymi kierunkami działań. Programy można realizować w okresach rocznych, dłuższych lub krótszych, w zależności od charakteru danego projektu.

Przy budowie projektów znaczenie będą miały środki, które Rada Miasta rocznie będzie przeznaczała na ten cel. Projekty można realizować w ramach

- a) własnych zasobów samorządu
- b) poprzez organizacje pozarządowe,
- c) poprzez inne instytucje zewnętrzne
- d) w partnerstwach sektorowych.

Projekty i programy realizowane w ramach Strategii powinny być zgodne z przyjętymi kierunkami działań.

System aktualizacji strategii zakłada wprowadzanie zmian w dokumencie strategicznym. Zmiany będą proponowane przez Koordynatora i zatwierdzane przez Radę Miasta.

Monitoring

Najlepszym kryterium monitoringu i ewaluacji strategii będą zmiany w zmniejszeniu eskalacji problemu lub całkowitym jego wyeliminowaniu.

Bazą informacji statystycznej, zbieranej na potrzeby wskaźników monitorowania będą dane gromadzone na poziomie Gminy Miejskiej, dane Oceny Zasobów Pomocy Społecznej oraz sprawozdawczości ośrodka pomocy społecznej. Poza tym bazę tą będą stanowiły także informacje i dane otrzymane od instytucji i grup środowiskowych biorących udział w programach związanych z poszczególnymi celami realizacji.

Ocena realizacji strategii odbywać się będzie pod kątem:

- stopnia realizacji celów i kierunków działań;
- efektywności, rzetelności i jakości realizowanych w jej ramach zadań.

Strategia jest dokumentem wyznaczającym ogólne kierunki działań na terenie miasta Wysokie Mazowieckie na rzecz poprawy sytuacji mieszkańców. Realizacja strategii jest uzależniona od wielu czynników, z których za najważniejsze uznaje się:

- sytuację finansową samorządu lokalnego,
- stopień zaangażowania lokalnych zasobów instytucjonalnych oraz organizacji,
- aktywność mieszkańców miasta.

Założono, że Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Miejskiej Wysokie Mazowieckie będzie realizowana do 2035 r., co nie oznacza, że jest ona dokumentem zamkniętym. Strategia ma charakter otwarty i elastyczny, dlatego też poszczególne jej elementy w trakcie realizacji mogą być modyfikowane, zmienione i dostosowane do sytuacji społecznej.